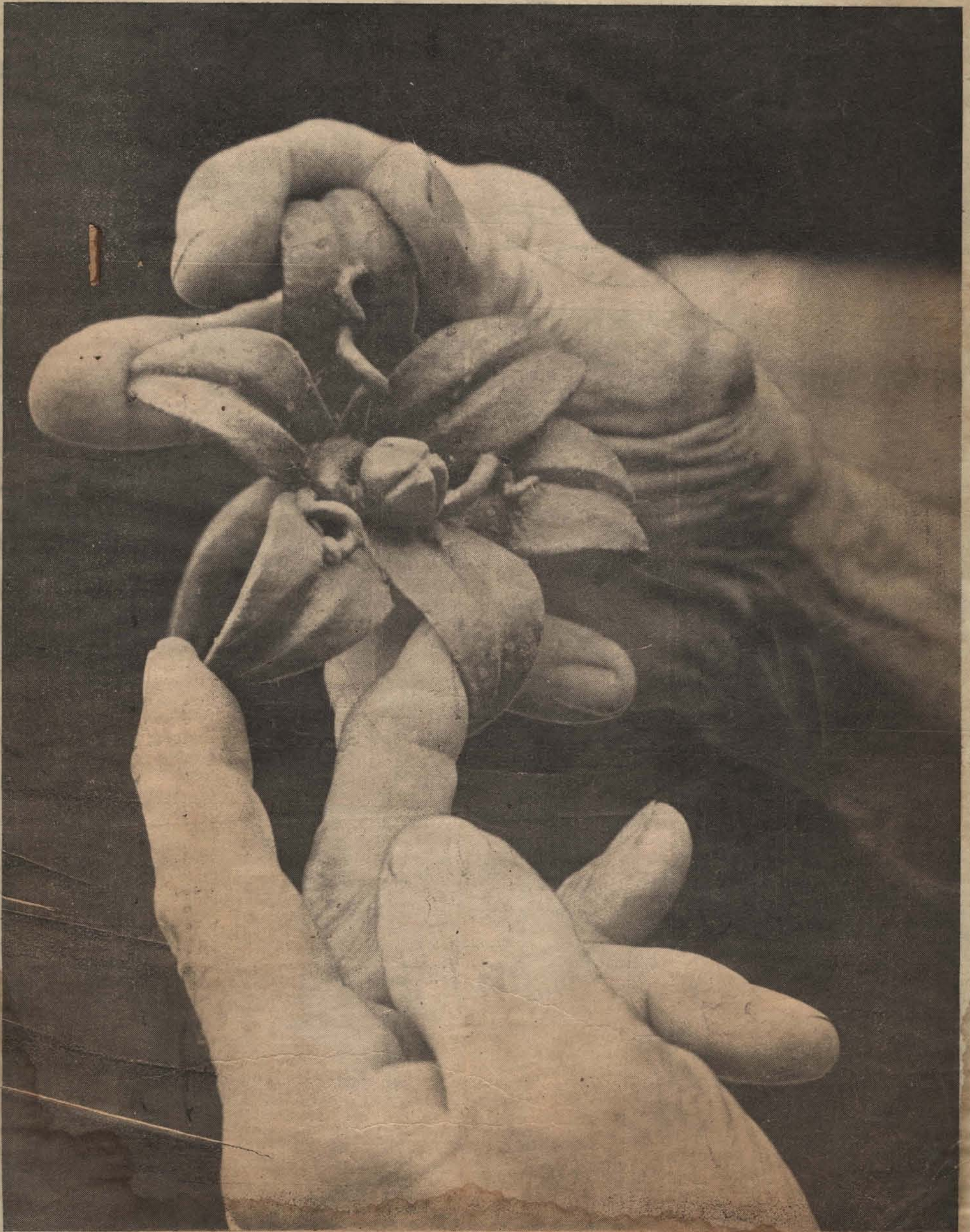

ఆంధ్రపత్రిక

Saravathi N. Ketanam,
VETAPALEM

Saravathi N. Ketanam,
VETAPALEM

సచిత్రవారపత్రిక

"లోహ కుసుమము"

23-2-49

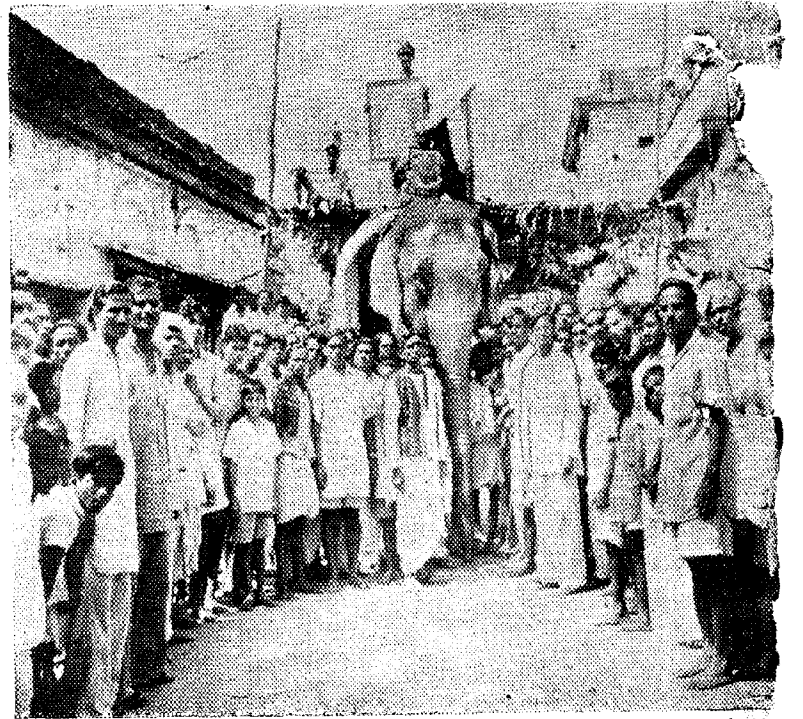
ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

వెల 4 అణాలు

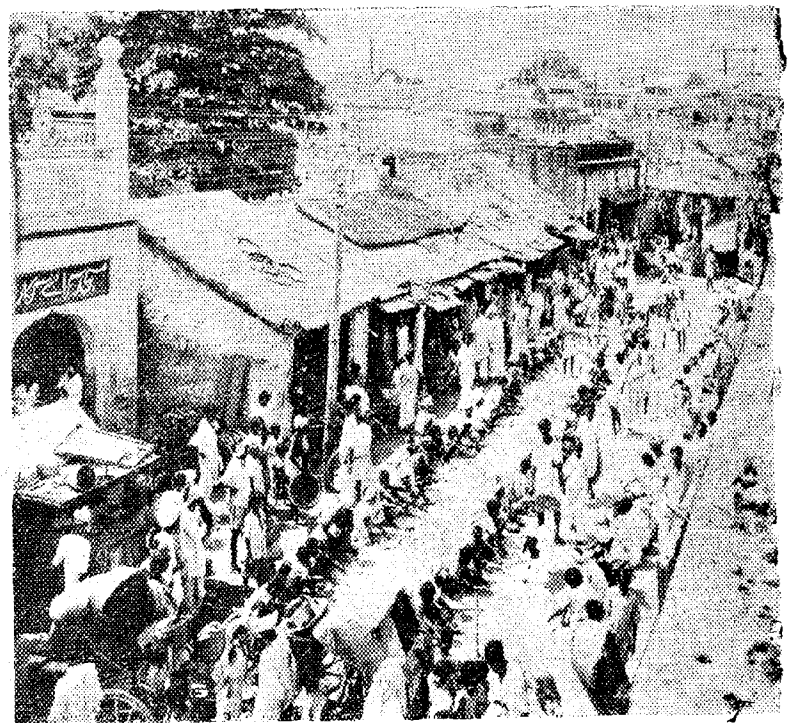

ఘోషరాజ్‌లో జరిగిన నిజాం రాష్ట్ర ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తులో పాల్గొన్న సాహితీపరులు.

వార్తలు

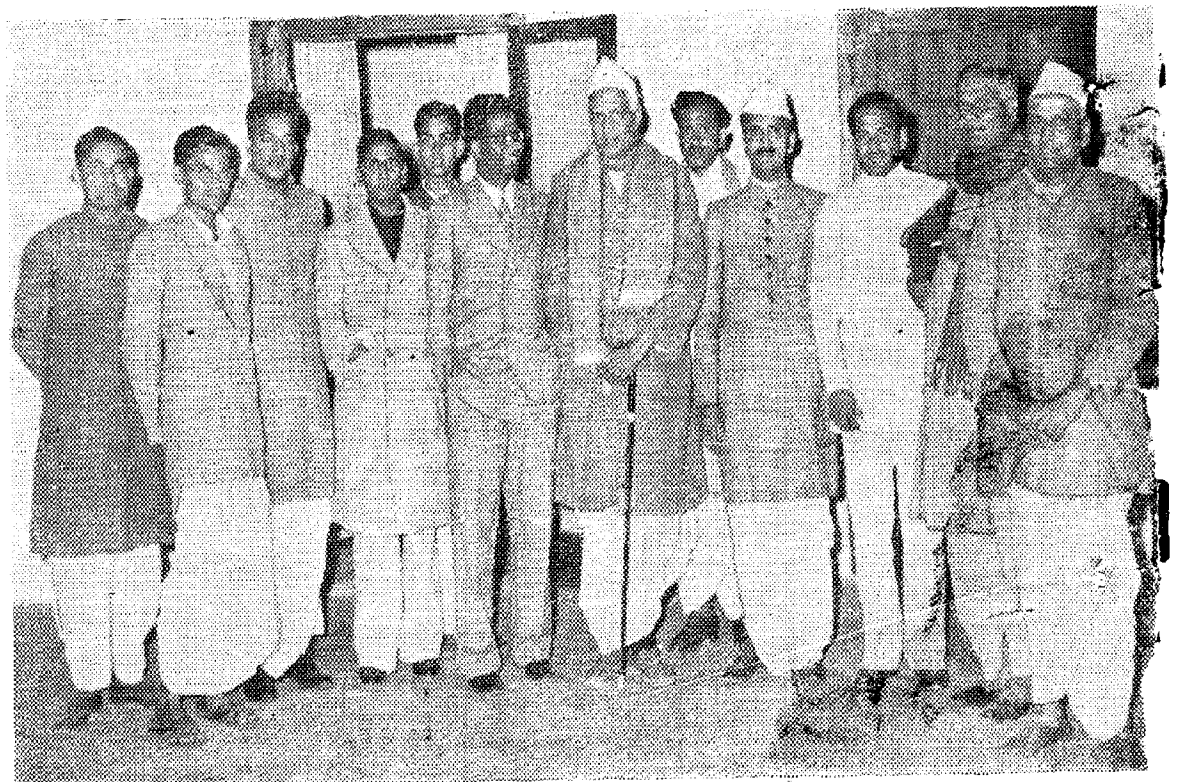
నిజాంరాష్ట్ర ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తులో సంవత్సరపు జరిగిన మహిళామహాసభలో పాల్గొన్న మహిళలు.

విజయవాడలో సెప్టెంబర్ 12 న మహాత్మాని అగ్ర నిమిషాన వాణ్ణి తిలకించు శివారథి జివిజా కాంగ్రెస్ సంఘం యజమాన్యాన జరిగింది. ఆలపాటి రాధా కృష్ణమూర్తి, లింగినేని వారాయణస్వామిగారు అధ్యక్షుల వహించారు. వై చిత్రం మహాత్మాని చిత్రపట ప్రారంభం, రెండవ చిత్రం, కేదలకు అన్నదానం.

పంజాబ్‌లో నైన్ పాటియాల జిల్లా నాయకుడు జమాదార్ అమర్ సింగ్ కు ఘోషరాజ్‌లో ఒలింపిక్ పతకము ప్రసాదించుచున్నాడు.

రాయలసీమ మహాజనసభ యజమాన్యాన ఇటీవల ఒక రాయబారవర్గం న్యూఢిల్లీలో కేంద్రమంత్రులను కలుసుకొని రాయల సీమ ఆర్థికాభివృద్ధి పథకముల చర్చించిరి. వర్షంలో పాల్గొన్నవారు: శ్రీయుతులు చేగిరెడ్డి బాలిరెడ్డి, వి. సి. కేశవరావు, కళా నంకట్రాపు, యె. జి. రంగా, యం. కె. వి. రెడ్డి, న్యాయపతి నారాయణమూర్తి, మోటూరు సత్యనారాయణగారు.

సంవత్సరచందా రూ. 12-0-0

విడిపత్రిక అకౌంట్లు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన నరవర ! యశ్రియము తన మనంబున కగు దా

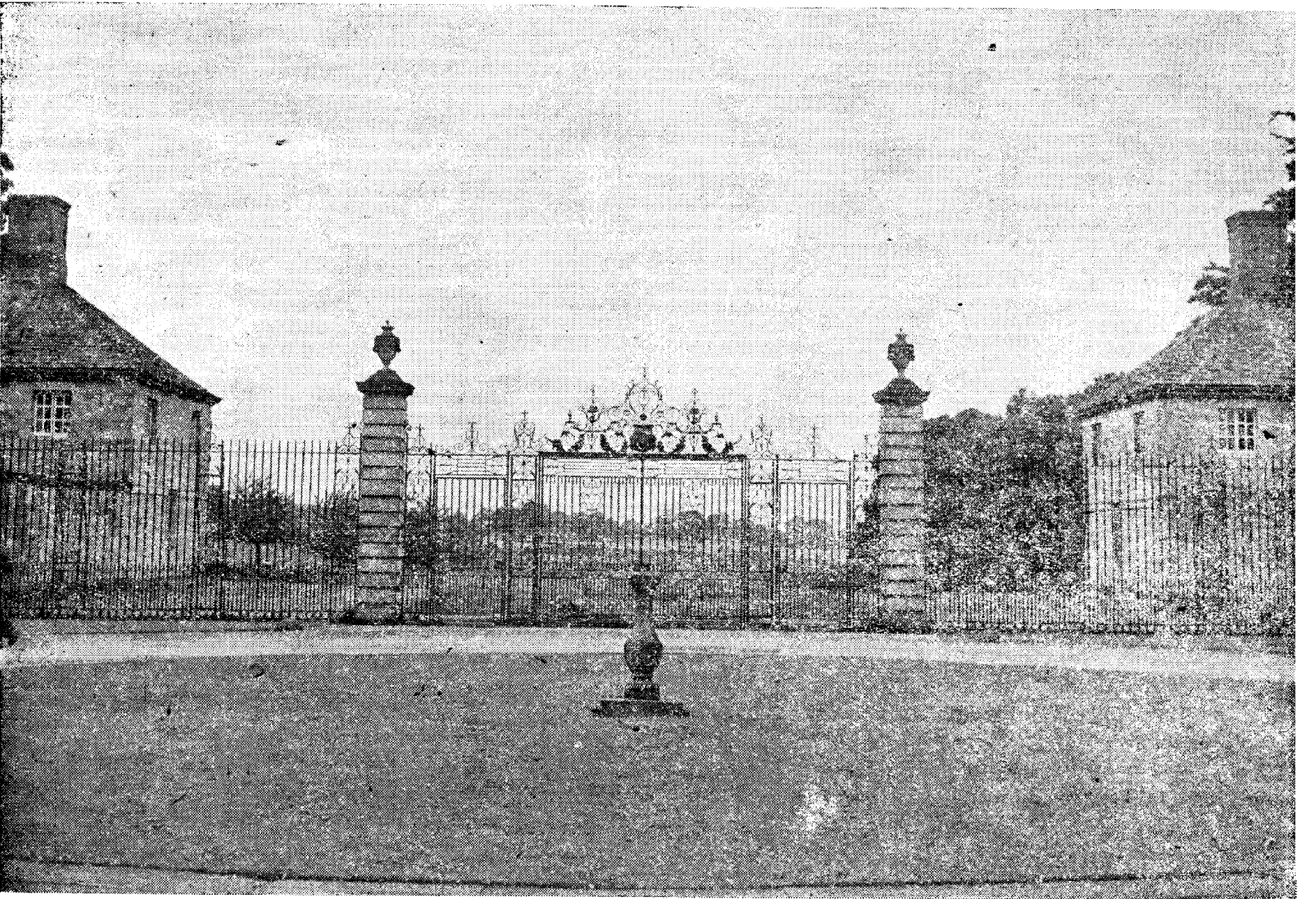
నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁగా. (మహాభారతము)

సంపుటము 41

సంచిక 24

Founder : K. NAGESWARA RAO

సర్వదారి సంవత్సర మాఘ బహుళ ఏకాదశి బుధవారము

‘చేతి పనితనం’

సంక్రమణములతో విసిగ ప్రపంచం, మళ్ళీ చేతిపనివానితనాన్ని అధికంగా గుర్తిస్తుంది. వల్సెహగ్ట్ అనే ఇంగ్లీషు “కమ్మరి” ఇనుపపనిలో గొప్పకుశలుడు. పెద్ద పెద్ద భవనాల గేట్లవద్దనుంచీ అతనిచేత చేయిస్తున్నారు. అతని శిల్పం పూర్వ ఇటాలియన్ శిల్పులపనితో తీటువస్తుంది. (12 పు. చూ.)

ఆంధ్రపత్రిక

1949-వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 23-వ తేది బుధవారము

రైల్వే సమ్మె విరమణ

అ. భా. రైల్వే కార్మిక ఘోషణను స్థాయిసంఘము, తాము తలపెట్టిన సమ్మెను వాయిదా వేయ నిర్ణయించి నందుకు అభివందనీయులు. ప్రతిస్థ కారకు ప్రాకులాడక సమ్మెకు ఉప క్రమించవల దని. అధ్యక్షుడు జయ ప్రకాశ్ నారాయణగారు సలహా నిచ్చుట కూడ హర్షింపవలసిన విషయము. ప్రస్తుత సమయములో రైల్వే కార్మికులు సమ్మెకు దిగి రాకపోకలు సంతించిపోయిన, దేశమునకు ఎంత హానికరమో వేరుగ చెప్ప సవసరము లేదు. రైల్వే సమ్మె ప్రమాదము తప్పి పోయిన దను సంతృప్తితో దేశము నిట్టూర్పు విడువగలదు.

అయితే సమ్మెకు ఉపక్రమించ కూడ దని సలహా నిచ్చుటలో జయ ప్రకాశ్ నారాయణగారు తెలిపిన వాదములు మాత్రము విచిత్రముగ కనపడక మానవు. రాయబారముల వలన తమ కోరికలను సాధించుట సహజముగా శ్రేయస్కర మని గాక ఇతర కారణములు తెలియజెప్పెను. ప్రభుత్వ మంగీకరించిన షరతులు పెద్దవి కాకపోయినను, గణనీయమైన వని అంగీకరించెను. రాయబారములు జరిపిన ఇంకను, కొన్నిటిని ఆమోదించు అవకాశమున్నది. అటువంటి సందర్భములో, సమ్మె చేయుట ఎందుకని ఆయన వాదము. సమ్మెకు ప్రజాభిప్రాయము, వ్యతిరేకముగ నుండుట గాక, సమ్మెను సాగించుటకు తమకు తగిన సత్తువ లేదని, అటువంటిప్పుడు దానికి దిగుట ఎందుకని ప్రశ్నించెను. దానివల్ల వారి ఆంతర్యము బోధపడుచున్నది.

“వస్తువుల ధర తగ్గుటకు ప్రయత్నించుచుంటిమని ప్రభుత్వము చెప్పుచున్నది. కాని ధరల పెరుగుదలతో వేతనములు పెంచుట సమస్యపరిష్కారమునకు మార్గము కాదనుచున్నది. అందువల్ల ప్రభుత్వము ధరలను తగ్గించుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. ఈ సందర్భములో ప్రభుత్వము చెప్పకోదగ్గ దేదీ సాధించలేక పోయింది. కరువు భత్యము పెరుగుదలకంటె యితగ్గుటే కార్మికులకు కూడ న్యాయము కాబట్టి, ప్రభుత్వ మిచ్చిన

దానిని అంగీకరించి, కొన్ని మాసముల వ్యవధినిచ్చి, అప్పటికి ధరలు తగ్గకపోయిన, పూర్తి కరువు భత్యము నివ్వవలసినదని ప్రభుత్వముపై వత్తిడి చేయవచ్చును” అని జయ ప్రకాశ్ నారాయణ చెప్పెను. కాని ధరలు తగ్గుట కేవలము ప్రభుత్వము మీదనే ఆధారపడి లేదని, అందుకు కార్మికుల సహకారము కూడ అవసరమని వారికి తెలియునుకదా? పస్తూత్పత్తి తగ్గి తగినంత సరకు సరఫరా కాకపోవుటవల్లనే ధరలు ఈ విధముగ పెరిగిపోవుచున్నవని సర్వత్ర అంగీకరింపబడినది. అందువల్లనే నాయకులు ఉత్పత్తి అధికము కావలె నని నిత్యము కార్మిక వర్గమునకు విజ్ఞప్తి చేయుచున్నారు.

ఈ విషయము శ్రీ జయప్రకాశ్ నారాయణగారికి తెలియక పోలేదు. అందువల్ల, కొద్ది మాసములలో, ధరలను తగ్గించగలదో లేదో, అను బాధ్యతను ప్రభుత్వముపైన వేయుటకన్న ఆ సందర్భములో కార్మికులకు కూడ బాధ్యత యున్నదని నచ్చచెప్పట అవసరము. వారు కనుక ఆ బాధ్యతను నిర్వహించిన, ప్రజాభిప్రాయము వారి కనుకూలముగ నుండగలదు.

జయప్రకాశ్ నారాయణ గారు, కమ్యూనిస్టుల విధానమును పేర్కొని కానిని గర్హించిరి. “కేవలము అశాంతిని, అయోమయస్థితిని సృష్టించుటే, దేశములోని కమ్యూనిస్టుపక్ష విధానము. భారత దేశములో కూడ వారి విధానమదే. దాని సనుసరించే పరిశ్రమలను, ప్రభుత్వమును, శిథిలము చేయవలె నని ప్రయత్నించుచున్నది. భారత దేశము శక్తివంతము కాకుండా నిరోధించి, రష్యా విధానమునకు అనుకూల పరిస్థితిని కల్పింప ప్రయత్నించుచున్నది. తన ఆధిపత్యముక్రింద లేని పౌరుగు దేశము ఏదీ కూడ బలీయముగ నుండకూడదని, రష్యా ప్రయత్నము.” అని కమ్యూనిస్టు విధానమును తేట తెల్ల పరిచెను. అందువల్లనే కమ్యూనిస్టు, ప్రాబల్యమున్న యూనియనులను ఘోష రేవనునుండి తొలగించెను. అయితే దీనితో పాటు ప్రభుత్వముతో కూడ సహకరించుట తమ పక్షమువిధి

అని గ్రహించవలసియున్నది. ప్రభుత్వమునకు, సోషలిస్టుపక్షమునకు కమ్యూనిస్టు విధానము వ్యతిరేకముగ నున్నది. ఈమధ్య డా॥ రామమోహన్ లోహియా, మైనానుండి కమ్యూనిస్టులు తిబ్బెట్టుకు వచ్చిరని, భారత ప్రజ అప్రమత్తులుగ నుండవలె నని హెచ్చరిక చేసియుండెను. అట్టి పరిస్థితిలో కేంద్ర ప్రభుత్వముతో చేతులుకలిపి పనిచేయుట సోషియలిస్టుపక్ష కనీస బాధ్యత అయి యున్నది. తనపైని కమ్యూనిస్టు నిందలకు జవాబు చెప్పమా “నెహ్రూ జిందాబాద్” అని నెలలకొద్దీ కేక లిడి, ఇప్పుడు నెహ్రూను, అమెరికా ఇంగ్లాండు సామ్రాజ్యవాదుల సేవకు దని పిలుచుచున్నారు. నన్ను ఆశునతో చేర్చుట నాకు ఋగ్వకారణముగ నె యున్నది” అని జయప్రకాశ్ నారాయణ తెలిపెను. అయితే ఇక నెహ్రూ ప్రభుత్వముతో సహకరించుటకు అభ్యంతరమేమున్నది?

బర్మలో బ్రిటిష్ టోరీ తంత్రం

ఆంతర్యధ్యము నెదుర్కొనుచున్న బర్మా ప్రభుత్వమునకు ఆయుధములను సరఫరా చేయుచున్నందులకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమును కస్పర్యేటిపు సభ్యుడొకడు నిందించుట ఆశ్చర్యకరముగ కనుపడక మానదు. కాని దానికి ఆంతర్యము లేకపోలేదు. కారణ ప్రాంతీయుల విభజన తత్వమును ప్రేరేపించినది బ్రిటిషు రాజనీతిజ్ఞులని చెప్పటకు సందేహింప వలసరము లేదు. కనుకనే కరేన్ తిరుగుబాటుదారులను కొందరు బ్రిటిషు ఏజంట్లు నడుపుచున్నట్లు ఈ మధ్యనే వెల్లడి అయినది. థాకినూ ప్రభుత్వము కరేనులను సంతృప్తిపరచ అన్ని విధముల ప్రయత్నించినది. కరేను ప్రాంతమునకు స్వపరిపాలన నిచ్చుట గాక, అవసరమైన దానిని ప్రత్యేక రాజ్యముగ గుర్తించుటకూడ సిద్ధమని ప్రధాని థాకినూ వెల్లడించెను. అయినప్పటికీ, కరేనుల తిరుగుబాటు తగ్గలేదు.

అందువల్ల ఈ తిరుగుబాటుకు ఆంతరంగికమైన కారణములు వేరే యుండవలెనని స్ఫురింపక తప్పదు. గతసంవత్సరము సెప్టెంబరువరకు కరేను జాతీయ సంఘము థాకినూ ప్రభుత్వముతో సహకరించిరి. కాని ఆ తరువాత వారు ప్రభుత్వమునకు ప్రాతికూల్యమును చూపసాగిరి. అప్పుడు ప్రభుత్వము కరేను జాతీయ సంఘము కన్న తక్కువ ప్రాముఖ్యమైన కరేన్ యువక సంఘము నుండి, ఇద్దగు ప్రతినిధులను మంత్రి వర్గములోనికి తీసికొనిరి. అంతటితో తిరుగుబాటు ప్రజ్వరిల్ల సాగినది. అప్పటివరకు ప్రత్యర్థులుగ నున్న కమ్యూనిస్టులు, కరేనుతిరుగుబాటుదారులు, ఏ కమై ప్రభుత్వముపైన తిరుగుబాటు సాగింపజొచ్చిరి. కమ్యూనిస్టులకు కరేనులకు ఏకలక్ష్మ్యమున్నదనుట సందేహము. కాని కరేనులకు బ్రిటిషు ప్రోత్సాహమున్నట్లు తథ్యము.

కరేను ప్రాంతములో బ్రిటిషు వెట్టుబడులు అస్తులు ఉన్నవి. అందువల్లనే కరేనులపట్ల బ్రిటిషు కస్పర్యేటివులకు గల అభిమానమునకు మూలము. అందువల్లనే కరేనులతో సమాధాన పడవలసిన దని, లండన్ ప్రైముని బర్మా ప్రభుత్వమునకు సలహానిచ్చినది. సమాధాన పడకపోయిన బర్మా ప్రభుత్వము నిలబడలే దని జోన్స్ ము చెప్పినది. అయితే థాకినూ ప్రభుత్వ సమాధాన సూచనలను వారంగీకరింపలేదు కదా? లండన్ ప్రైముని వ్రాసిన ఈ క్రింది అంశమునుబట్టి కరేను తిరుగుబాటు ఆంతర్యమే కాక బ్రిటిషు వెట్టల కొండటి ఆంతర్యముకూడ వెల్లడి అవుచున్నది. “బ్రిటనుతో సంబంధములను కొనసాగించు పద్ధతిని, బర్మాయూనియన్ నిర్మించుటకు వారు (కరేనులు) అంగీకరింప సిద్ధముగ నుండిరి. అయితే కమ్యూనిస్టు విస్తరణ చూచి భయమంది దానిని అరికట్టు శక్తి రంగూన్ ప్రభుత్వమున కున్నదను విశ్వాసము వారికి లేదు. అందువల్ల బలీయమగు కరేన్ రాజ్యమును నిర్మించి, తద్వారా, కమ్యూనిస్టు ప్రముఖులైన, మాన్సు, చిన్సు, కాచిన్సు మొదలైనవారిని కూడగట్టుకొని చివరికి రంగూనులోని ప్రభుత్వమును కూలద్రోసి దాని స్థానే, బర్మా షేమమునకు పాటుబడువారితో కూడిన ప్రభుత్వమును స్థాపించ సంకల్పించిరి”. ఇటువంటి సంకల్పము వారి కున్నపుడు థాకినూ ప్రభుత్వముతో వారెలా సమాధాన పడెదరు? బర్మా ప్రభుత్వమును సమాధాన పడవలసిన దని, బ్రిటిషు టోరీలు చెప్పటలో గల ఆంతర్యము ప్రస్తుత ప్రభుత్వము అంతరించవలె ననే బోధపడుచున్నది. తమకు అనుకూలమైన ప్రభుత్వము ఏర్పడవలెనని వారి ఉద్దేశమైనట్లు తేటతెల్లమైనది. అందువల్లనే థాకినూ ప్రభుత్వమునకు ఆయుధములు సరఫరా చేయకూడదని చెప్పచున్నారు. అదృష్టవశాత్తు థాకినూ ప్రభుత్వము తిరుగుబాటుదారులను నిరోధించగలిగి వారిని వెనుకకు నెట్టుచున్నట్లు వార్తలు వచ్చుచున్నవి. కొద్దికాలములోనే థాకినూ ప్రభుత్వము, తిరుగుబాటుదారులను పూర్తిగ అణచివేయగల దని బర్మా ప్రజశాంతిని అనుభవించగలరని భారత ప్రజ ఆశించుచున్నారు.

అయితే బ్రిటిషు టోరీలు, కరేన్ కమ్యూనిస్టు సహకారమును ఏ విధముగ సహించుచున్నారో విచిత్రముగ కనుపడక మానదు. కరేనులు, బ్రిటనుతో గల ఒప్పందములను బలపరచ కోరుచున్నారు. కమ్యూనిస్టులు ఆ ఒప్పందములను రద్దుచేయ వలె ననుచున్నారు. కరేనులు విదేశీయుల వెట్టుబడులకు రక్షణ ఇచ్చుటకు సిద్ధముగ నుండగ కమ్యూనిస్టులు వాటికి ఎట్టి పరిహార మివ్వకుండగనే వశపరచుకొనవలె ననుచున్నారు. ఈ రెండుపక్షములలో ఎవరుపైకి వచ్చి రెండవవారు అడుగంటెదరో చూడవలసియున్నది.

ఇన్ఫేషన్ రోగనివారణకు అంతర్జాతీయ వైద్యులు

[అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధికి మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ గా 1946 మే వరకూ పనిచేసిన బెలియన్ ఆర్థికవేత్త కామిల్ గట్ సర్వజనులకూ సుబోధకమయ్యే విధంగా, దేశంలో ధరల పెరుగుదల, చలామణి పెరుగుదల, ఎగుమతి దిగుమతి వర్తకాలను గురించి ఐక్యరాజ్య ప్రపంచం అనే పత్రికలో వ్రాసిన దీ ప్యాసం.]

నిత్యం మన చేతుల్లో మాచేది, మనం నిత్యం చూస్తుండేది అయినా జాతిగా దాని అర్థం బోధపడనిది డబ్బు. ఇటువంటిది మరేదైనా ఉందా?

ఇప్పటి ధరలకి మన రూపాయలు ఎన్ని పెట్టి ఏవేది కొనుక్కోవచ్చునో అందరికీ తెలిసిందే. ఇల్లాగే పానల్లో, డాలర్లతో, ఫ్రాంకులతో ఏ వస్తువుల్ని ఎంతెంత ధరలకి కొనవచ్చునో ఆయా దేశాలకి తెలిసిన విషయమే. ఫ్యాక్టరీలో పని చేసేవానికి తన జీతంతో ఏవి కొనుక్కోడానికి వీలుందో, ఏవి అనుభవించవచ్చునో తెలిసినదే. గృహిణికి ఏయే వస్తువులు కొనుక్కోవచ్చునో తెలుసును.

ఫ్యాక్టరీ యజమాని తన డబ్బుతో ఏ కొత్త ఫ్యాక్టరీలు నిర్మించడానికి వీలుంటుందో గ్రహించగలడు.

డబ్బుకి సంబంధించిన వెయ్యిసమస్యల్ని ప్రతి ఒక్కడూ పరిష్కరిస్తూ ఉంటాడు. స్వంత ఆవసరాలకి, వ్యాపారాలకి గుణిస్తూనే ఉంటాడు. కాని మన భాగ్యానికీ, మన సంపదకీ, మన డబ్బుకి దేశంలో డబ్బుతో చలామణితో ఏమి సంబంధ ముందో, మన భాగ్యం వల్ల మన దేశానికి భాగ్యం ఏమైనా అంటుతుందో లేదో, ఈ విషయాలు అందరికీ తెలియవు.

ఒక దేశంలో చలామణి నిర్వహించే విధానం మైన మన సంపాదన, మన ఖర్చులకి చాలా సన్నిహిత సంబంధం ఉంది. దేశంలో డబ్బు తేగల తంపరగా పెరిగిపోతూ వస్తువులు కొరతగా ఉన్నాయంటే, పెట్టుబడి పెట్టడానికి డబ్బు చాలా మిగిలిపోయి లాభసాటిగా పెట్టుబడి పెట్టే అవకాశాలు సన్నగిల్లినాయంటే దేశానికి అనర్థకం చూడిందన్నమాట. ఆర్థికవ్యవస్థలో కల్లోలం బయలుదేరుతుంది. విపరీతపరిస్థితులు వస్తాయి. ఇన్ఫ్లేషన్ వచ్చిందని ప్రజలందరూ బాధలు పడవలసివస్తుంది.

ఇదికాకుండా ఈ రోజుల్లో ఈ దేశపు ద్రవ్య విధానమైనాసరే, మిగతా దేశాలతో నా కేమీ సంబంధం లేదని ఒంటరిగా ఈ రోజు దానికి సాధ్యం కాదు. మరొక దేశంతో ప్రమేయం లేకుండా స్వయంగా నిర్వహించుకోవాలంటే అది జరగదు. మీ రెల్లా కొట్లాడినా నా కేమీ నిమిత్తం లేదని రాజకీయాల్లో ఏదేశమైనాసరే చెప్పి నిలవలేనివిధంగానే, చలామణి విషయంలో కూడా అంతే.

నాణేలరూపంలోగాని, నోట్లరూపంలోగాని, పరపతిపత్రాలరూపంలోగాని డబ్బుని దేశంలో సత్తెచ్చేనే పూచీ, అధికారం, గౌరవం ఆ దేశప్రభుత్వానికి చెందినది. కాని డబ్బు తన పని ఇంతతో సరిపోకుండా, ఇతర దేశాలతో కూడా కలిసి ముడిపెట్టుకుంటుంది. మనదేశంలో వ్యాపారానికికాని, ఇతర దేశాలతో వ్యాపారానికికాని మన డబ్బు (కొనుబడి) విలువ తగ్గడం, హెచ్చడం, లేదా స్థిరంగా ఉండి పోవడం ప్రపంచంలో ఇతర దేశాల్లో వ్యాపారాలపైనా, డబ్బు విలువ పైనా ఆధారపడి ఉంటుంది. అందువల్లనే ఈ డబ్బు అట్టే కుప్పి గంతులు వెయ్యకుండా, కూలిపోకుండా నిలవ గట్టాలనే ఉద్దేశంతో నలుగురూ నాలుగు చేతులా వేసి ఒక సహకారసంస్థ నొకదాన్ని నిర్మించారు. ఇదే అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి.

వర్తకవ్యాపారాల పోటీల్లో ద్రవ్యం మారకం వ్యర్థం కాకుండా కాపాడానికి గాను 48 దేశాలు నిశ్చయించుకున్నాయి. ద్రవ్య మారక మతో నిర్బంధాల్ని కొంత తొలగించడానికి

ఈ దేశాలు అంగీకరించాయి బంగారరూప ములో గాని డాలర్ రూపంలో గాని స్థిరమైన మారకాలకి కట్టుబడి ఉండడానికి అంగీకరించాయి.

ఈ సహకారసంస్థలో వారికి గల విశ్వాసాన్ని, హితాన్ని ప్రకటించడానికి గాను మొత్తం అందరూ కలిసి ఎనిమిది మిలియన్ డాలర్లు (దాదాపు మాడు వందలకోట్ల రూపాయలు) నిధికి చందాలు ఇచ్చారు. దీనివలన ఒక దేశానికి మరొక దేశానికి సులువుగా మారకం దొరకుతుంది. మారకపు రేట్లకూడ చిత్తంవచ్చి నట్లు మారకుండా కొంత స్థిరపరచవచ్చును.

ప్రపంచమంతటా స్వేచ్ఛగా వర్తక వ్యాపారాలు జరగడానికి ఈ నిధి పనిచేస్తోంది.

అంటే ఈ నిధి ముందుగా ఆదేశం ఆర్థిక పరిస్థితుల్ని కూలంకషంగా పరిశీలిస్తుంది. దేశంల్లో ఏ ఖనిజాలున్నాయో, ఏ సహజసంపద ఉందో, అభివృద్ధికి ఎంత అవకాశం ఉందో విచారిస్తుంది. ఆ దేశం ఎగుమతులు దిగుమతులు వాని విలువలు పరిశీలిస్తుంది. పారిశ్రామికోత్పత్తిని పరిశీలిస్తుంది. జనాభా, మరణాలు మొదలైనవన్నీ పరిశీలిస్తుంది. రేషనింగు వల్లగా ని, ధరల కంట్రోల్ వల్లగాని దేశంలో ప్రజల ఆర్థిక స్థితుల్లో మారతాయో, కార్మికుల జీవనం మేలుగా ఉంటుందో, లేదో అన్నీ చూస్తుంది.

పరిశీలించే ద్రవ్యవిధానాల్ని మార్పు కోవాలని నిధి డైరెక్టర్ బోర్డు సలహా చెప్పవలసి రావచ్చును. ఒక దేశంలో ప్రభుత్వం బడ్జెట్ లో

పోల్చడానికేనా వీలేదు. ఇంక ఆ దేశాలు బంగారు నిలవలు తవ్వి పాత్యాల్ని. అమెరికా నుంచి ఋణ తీసుకోవాలి. ఉన్న బంగారాన్ని కాపాడు కోడానికి మారకపు బాంకులకి ఉత్తరువు లిచ్చి ఆట్టే మారకం ఖర్చు పెట్టవద్దని నిర్బంధించాలి.

ఇంగ్లీషువారికి, ఫ్రెంచివారికి, డచ్చివారికి, ఇటలీవారికి ఒక రేమిటి అందరికీ అమెరికా డాలర్లు అవసరం. డాలర్లుంటేగాని కొన్నివస్తువులు దొరకవు.

దేశాల్లో ఇన్ఫ్లేషన్ కి - అంటే చలామణి, వస్తువుల ధరలు బాగా పెరిగిపోవడానికి కారణం అవసరమస్తువుల ఉత్పత్తి బాగా చాలక పోవడం ఒక్కటే కాదు. ఉత్పత్తిలో నిమిత్తం లేకుండా కలెక్టివోట్లు కట్టలుకట్టలుగా పెరిగి పోతున్నాయి. దీన్నే ఈ నిధి పరిష్కరించవలసి ఉంది.

ఒక దేశం డబ్బుని మరొక దేశం డబ్బులోకి మార్చడానికి రేట్లు నిర్ణయించబడతాయి. ఈ రేట్లని ఏదేశం మార్చాలన్నా (మార్పు నూటికి 10 వంతులకన్నా మించినట్లయితే) నిధి అనుమతిని పొందాలని ఒడంబడికలో నిర్ణయించబడింది. మారకపురేట్ల విషయంలో ఏ దేశానికి అన్యాయం జరక్కుండా, ఆయా దేశాల ఆర్థిక స్థితిగతుల కనుగుణంగా ఉండేవిధంగా కాపాడవలసిన బాధ్యత నిధిపైన ఉంది.

నిధిలో సభ్యత్వ మున్న ప్రతిదేశం ఎప్పటికప్పుడు మార్పుల్ని తెలియపరుస్తూ ఉంటుంది. మారకం రేట్లు మార్చాలనుకొంటే ఎందుకు మార్చాలో పరిశీలు లేమిటో అంతా వివరంగా తెలియపరచాలి. ఏదేశాని కెంత బంగారం నిలవ వుందో, ఎన్ని డాలర్లు పానులు మొదలైనవిదేశ చలామణిల మారకం నిలవలున్నాయో, జాతీయ దాయ మెంతో, వస్తువుల ధర రేట్లు ఉన్నాయో, వ్యాపారగతి ఏరీతిగా ఉందో, అన్యదేశాల్లో పెట్టుబడు రేట్లు ఉన్నాయో, ఏదేశాలకు లేక ఏదేశాలు ఎంతెంత బాకీలున్నాయో అన్ని వివరాలూ తెలపాలి.

నిధి కార్యాలయంలో నిపుణులు ఈ వివరాలన్నింటినీ జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తారు. వీనివల్ల ప్రపంచంలో ఎక్కడ ఆర్థికపరిస్థితులు రేట్లు ఉన్నాయో కళ్ళకి గట్టినట్లు గోచరిస్తాయి.

ఏదో ఒక దేశంలో దేనిపేరే ఎందుకుగాని లేని దేశం పేరొకటి మయూరదేశం అందాం - వస్తువుల ధరలు పెరిగి చలామణి పెరిగిపోతోందనుకోండి. సంవత్సరంలో వస్తువులధరలు నూటికి నూరు వంతులు పెరిగాయనుకుందాం. మిగతా దేశాల్లో కూడా ఈ సంవత్సరంలో ధరలు పెరిగినట్లు - అంతగా కాకపోయినా దామాషా నూటికి 25 వంతులు - కనిపిస్తుంది. ఇతర దేశాల్లో కంటే మనమయూరదేశంలో ధరల పెరుగుదల అతివేగంగా ఉంది. ఎక్కడా నిలిచేలా లేదు. ఆర్థికపరిస్థితి క్షిప్రంగా ఉంది.

చలామణి పెరిగిపోతూఉండడంవల్ల ధరలు పెరిగిపోయినందువల్ల వస్తువుల కొనుబడికి ప్రజల్లో సత్తువ క్రమంగా సన్నగిల్లుతుంది. చివరికి కొనలేకవస్తువులు నిలవుండిపోయే పరిస్థితి వస్తుంది. మారకంవిలువ తగ్గిపోయి ఎగుమతులు సన్నగిల్లుతాయి.

అన్యదేశాలవారు ఈ డబ్బుమారకం అట్టే విలువలేదు కదా అని మారకానికి ఒప్పుకోరు. దీనితో ఎగుమతి వ్యాపారంలో మయూరదేశానికి నష్టం వస్తుంది. దిగుమతి అదనంగా ఉంటుంది. అవసరమైన వస్తువుల్ని దిగుమతిచేసుకోకుండా ఉండలేరు. విదేశాల మారకం తగ్గి పోయినందువల్ల దేశంలో ఉన్న బంగారం నిలవల్ని తవ్వకోవాలి. (ఈమధ్య డక్షిణాఫ్రికా ఈ పనే చేస్తోంది.)

దీనితో దేశీయద్రవ్యంవిలువలో ప్రజలకి నష్టంకం పోతుంది. పెట్టుబడిదార్లు దేశంలో కంపెనీల్లో పెట్టిన పెట్టుబడిని తీసేసి విదేశాల్లో పెట్టుబడి పెట్టడానికి ఎగబడుతారు. ప్రజలలో చాలామందికి ఉద్యోగాలు పోతాయి. ధనం

(20-వ పేజీ చూడుడు)

ఆంధ్రపితామహాడు దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్యగారు

ఫిబ్రవరి 19 వ తేదీన ఆంధ్రదేశమంతటా ఆంధ్రపితామహాడు దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారి 84 జన్మదినోత్సవం జరిగింది. ఆయురారోగ్యములు కల్గి పంతులుగారు చిరకాలం వర్ధిల్లాలని ఆశిస్తూ ఆంధ్రమహాజనులు ప్రార్థనలు జరిపారు.

ఉద్దేశం పెద్దదైనా ఈమార్గం అంత ప్రయోజనకరంగా ఉండదేమోనని మొదట అనుమానం కలుగుతుంది. కాని ఇది సరికాదు. దీనికి వ్యతిరేకం సంభవం. వైద్యునికి రోగిపట్ల ఎటువంటి శ్రద్ధ ఉంటుందో నిధికి చందాదారులైన దేశాలలో ద్రవ్యపరిస్థితి పట్ల అంత శ్రద్ధ ఉంటుంది. వైద్యుడు రోగి శరీరావసరంపై గమనిస్తాడు గాని కౌలు నొచ్చినా గుండెనే పరిశీలించి మంచి వ్వదు. అదేరీతిగా నిధి అన్ని దేశాల్ని తన అంగాలుగా పరిగణిస్తుంది.

ఒక దేశంలో ద్రవ్యం విలువగాని, చలామణి పరిమాణంగాని పెరుగుతున్నా, లేక ఆర్థిక దుస్థితి ఏర్పడినా, ఆ దేశాన్నే పట్టు పడసి అని ఊరుకోడానికి వీలేదు. అసలు శరీరంలో ఎక్కడ దుగ్ధత ఉందో కనక్కోవాలి. అందు వల్ల ద్రవ్య సమస్య అంతా వివిధదేశాల ఆర్థిక స్థితిపైన ఆధారపడి ఉంటుంది.

ఒక దేశంలో ద్రవ్యసమస్యను పరిష్కరించా

ఖర్చుల్ని ఆదాయానికి మించనివ్వ వద్దని చెప్పవలసి వస్తుంది. పన్నులు తగ్గించుకోమని చెప్పవచ్చును. ఇటువంటి వన్నీ సాలీనా నివేదికలో నూచించబడతాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు కొన్ని దేశాల ప్రభుత్వప్రతినిధుల్లో స్వయంగా మాట్లాడి చెప్పవలసివస్తుంది.

మారకానికి కష్టమైన దేశాల్లో సులువుగా తెచ్చిపెట్టడానికి ఇప్పుడి సంస్థ ప్రయోజనకరముగా ఉంది. ఆయా దేశాలు విధించిన నిర్బంధాల్ని తొలగిస్తుంది.

అసలీ సమస్యలన్నీ ద్వితీయ ప్రపంచసంగ్రామం వలన సంభవించినవే. యుద్ధంలో సంపదంతా నాశనమై పోయిన దేశాలు ఇప్పుడు అమెరికా (యునైటెడ్ స్టేట్స్) పైనే ఆధారపడాలి. అమెరికానుంచే అవసర వస్తువులు, అవసర పరికరాలు రావాలి. ఆ దేశాల్లో వస్తువుల్ని ఉత్పత్తి చెయ్యడం కష్టంగా ఉంది. అమెరికానుంచి దిగుమతి చేసే వస్తువుల్ని చూస్తే, ఎగుమతిచేసే

తూపు రాకలో సాహిత్య సభలు

శ్రీ జి. కృష్ణ

ఆంధ్ర రచయితలు, కవులు మొన్న ఫిబ్రవరి 4 తారీఖునా తూపురాక గ్రామంలో

సమావేశమయ్యారు. తెలంగాణపు తెలుగు పరిషత్తులో విదన మహాసభ ఇది. నాతో కలిపి జరిగింది మహాసభకు దయచేతారు. "నాతో కలిపి" అంటే అహంభావంగా ఉంటుందేమో! ఏం చెయ్యను, మన సాహితీజాలే అంతి. చూడండి. 'దేశభావలందు' తెలుగు లెస్స అని ఒక విన్నన్న అన్నాడు. అదే మనకు పేదం. అంతటితో మన తెలుగువాళ్ళ గొప్పతనం ఆగ లేదు. ఒక నొరగాడు ఇటాలియన్ భాషను తెగవప్పరించి, ఆతర్వాత తెలుగును కూడా బుగ్గన దాల్చాడు. బుగ్గన తెల్పు, ఏమన్నాదా ములుగుభాష తూపుప్రాంతంలో ఇటాలియన్ అంతే—అనగా అంత తియ్యటిది అని సెల విచ్చాడు. ఇంకేం. ఆమాటను మన పండితులు గట్టిగా పట్టేశారు. వినలేక ధస్తున్నాం.

తూపురాక అనేది తెలంగాణంలో ఉంది. తెలంగాణం అదినంపి, లేక అనాదినుంచి తెలుగుభాషావిదులకు పుట్టినిల్లు. కాబట్టి తెలంగాణావారికి తెలుగుభాషా సేవచెయ్యటానికి కొన్ని స్థానికసంబంధమైన హక్కులు, ప్రత్యేక కారణాలు ఉన్నాయి. రాజమహేంద్రవరం వారికి కూడా, ఆనగరంలో పూర్వం నన్నయ్య అనే కవిసత్తముండు ఉండటంబట్టి, సాహితీ సభ జరపటానికి ప్రత్యేక హక్కుంది. నెల్లూరు వాళ్ళకి, తిక్కన చిలకలూ కొన్ని హక్కులున్నాయి. ఇకసరే రాయలసీమవారికి, బోలెడు హక్కులు. రాయలు, సారస్వతోపాసి. ఆయనో అప్పదిగజాల్ని పెంచాడు. ప్రతి ఊరివాడికి, అనంతవైనట్టి, ప్రత్యేకపైనట్టి హక్కులున్నాయి. ప్రతి ఊరిమాటేమిటి—నన్నయ మూలన నైది కల కు, తిక్కనమూలన నియోగసులకు, వేమనమూలన గెడ్డకు, మొల్లమూలన కుమ్మరుకు, ఇలా తల వెంట్రుకలంతమందినూ లాన, పది తిలల వెంట్రుకలంతమందికి ప్రత్యేక ప్రత్యేక హక్కు లేవ్వడాయి, సారస్వత సభల్ని జరిపేటందుకు. అందుకే మాదాశరధి అన్నాడు:

"గడులు గడులయి అరలయి క్రిదిలి చిదికి బ్రతుకు విలువలు నశించి పాడువడిన నేటి పాస్వర ప్రపంచమునిండ అగ్నిమంట పేడద దశ దిశలో మండిపోన."

ఇల్లందుల రామచంద్రరావుగారు మహాసభకు అధ్యక్షత వహించారు. ఆంధ్రదేశంలోని మాండలిక శబ్దాలన్నీంటిని సేకరించి, ఒక సమగ్ర ఆంధ్రశబ్ద కోశాన్ని తయారుచేయటం చాలా ఉపసరపని రామచంద్రరావుగారు మాచించారు.

ఇల్లాంటి మాటను ఉస్మానియావిశ్వవిద్యాలయంలో ఉపన్యసిస్తూ సెహూ పండితుడన్నాడు. టర్కీలో కెమల్ పాషా ఇల్లాంటి పనిచేశాడట—మారు మాలలపదాల నన్నింటిని సేకరించి, టర్కీ భాషకు పరిపుష్టి నిచ్చాడట. శ్రీబిరుగేశ్వయ్య, మాండలిక భేదాల్ని తొలగించాలన్న అవసరాన్నీ గుర్తించాలి విన్నవించారు. శ్రీసురవరం ప్రతాపరెడ్డి, కొందరు సంసానేరాంగ్రులకు, తెలంగాణంలో సారస్వతీయులకేని. దుర షోసా లున్నాయని తెల్పారు. శ్రీఆంబజీపూడి వెంకటరత్నం, ఆంధ్రుల్లో ఐకమత్యం కల్పించటానికి సాహిత్య మైనా ఉపకరిస్తుందేమో యువకులు ప్రయత్నించి చూడాలని చెప్పాడు. ఇవన్నీ సత్యాలే. అయితే ఈ గాంధీయంలో సత్యాన్ని వివేచించడం?

తెలంగాణాలో, అన్ని ప్రాంతాల్లో ఉన్నట్లే, సమగ్రతన రచయితలూ, రసీకులైన కవులూ ఉన్నారు. వీళ్ళను నిజంగా అభినందించాలి. ఉస్మానియావిశ్వవిద్యాలయంలో నల్లరు - తెక్కకు నల్లరే - తెలుగు చదివే విద్యార్థులు ఉన్నారు. తెలంగాణాలో అంతా తెలుగువారే. "ఆంధ్ర"కు "తెలుగు"కు సరితూగజుది ప్రచారంచేసే నాయకోత్తములకు ఈ సంగతి తెలియనా!

అసలు "మఘన" సర్కారువారికి, కొందరు వాడుకులకు వతనే, "ఆంధ్ర" అనేపదం ఈమ

వ్యధాకా సంపించేకాదు. ఇప్పుడు అన్నీ సయిసున్నాయి! ఇంత మహాసభ క్రిందటే డయిలే, జరిగింజేది కాదు. "మఘన" గారు జరగనిచ్చేవారు కాదు. అభవాజరిగినా, ఏమంతి క్షేమంగా ఉండేదికాదు. కాని మొన్ననో - బోలెడుమంది వచ్చి, మాడునిద్రలు (మహాసభ మాడురోజులు) చేసి, ఇష్టం ఉన్న వాటిని విని, లేనివాటిని మరొకళ్ళయినా విన పోనికీ వదిలి, స్వేచ్ఛగా గడిపారు. ఏకరికి తోచిన ఉపన్యాసాలు వారిచ్చారు. "కై"లు, "నకిం చాలి"లు, శేవు. ఒక తీర్మానాలని, ఒక పదవీ రాజకీయాలని ఏకీ శేవు. ఏదో మహా సభకు ఏర్పాటుచేసే ప్రారంభంలోమాత్రం, దేశాయి మూతావారు గోసాయిమూతావారు, ఒకరిని ఒకటి రంగంనంచి తొలగించేస కోటా నీకి ప్రయత్నించారట.

మహాసభవారు పెద్దల్ని మురుడలేదు. కొమ గ్రామ లక్ష్మణరావుగారి ఫోటోను, మహాసభ జరుగుతున్న "ఆంధ్రనగర"పు ముఖ్యవ్యవస్థాపక ప్రతినిధిచారు. అసలు హైదరాబాదులో లక్ష్మణ రాయచరిత్రపరిశోధక మండలిని కూడా స్థాపించుకున్నారు. సభలో పెద్దలకు చక్కటి మన్నన జరిగింది. పెద్దల ఉపన్యాసాల్ని, సద సభలు నిశ్చయంగా విన్నారు.

కొందరు మొదటినాడు ఉపన్యాసాల్ని చేసేసి, ఇన్ని మొత్తులు తిని, ఇహ మళ్ళీ కనపడకుండా పట్టునికీ చేరుకున్నారు. వీళ్ళకి మిగతావాళ్ళకు లేని బోలెడు పన్నుంటాయి. అందుకని వేలే పనులులేనివాళ్ళని వెనకదిగవిడచి, వెళ్లిపోతారు. వెళ్లిపోయి, ఈ సభాసామాన్యలోసమే సుమా అని బుజువు చేస్తారు. అంతేగదా!

అచ్చసారస్వతప్రియులంతా తూపురాక లోనే ఉండేవారు. ఆహ్వాన సంఘంవారు, యధాశక్తిని భోజనాలు పెట్టారు. అన్నదాతా సుభవం.

మహాసభలో కొందరు వ్యక్తులగురించి తెలుసుకొందాం.

మాటపాటి హామంతరావుగారు. వీరు ఆంధ్ర సితామహాలు. వీరి ఉనికే, ఒక ఆశీర్వాదం సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారు, తన సంగతి తాను బాగా తెలుసుకొన్న వ్యక్తి. తూచినట్లు మాట్లాడుతారు. ఆ మాటల్లో, విద్య, వివేకం, ప్రస్థులమాతూ ఉంటాయి - వాటి మధ్యనంచి హాస్యం తొంగిమాస్తూ ఉంటుంది. ఆరోగ్యం సరిగా లేకున్నా, మాడురోజులూ తూపురాక లోనే ఉన్నారు.

మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు మహాసభలో పాల్గొనటానికి వచ్చిన ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వం మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారిని గురించి ఎవరికీ తెలియదని చెప్పను! అయినా ఆయన్ను గురించి చెప్పాలి. ఉదయమే పళ్ళతోమకుంటు న్నారు కాంతయ్యమ్మారావుగారు. పులిజాల హామంతరావుగారు ఒక వ్యక్తిని ఇట్లా పరిచయంచేయటం సాగించారు.

శ్రీ పులిజాల: నరసింహారావుగారు, వీరు పొట్లపల్లి రామారావుగారు - రచయితలు.

శ్రీ మునిమాణిక్యం: అంటే మనజాతివా రన్నమాట.

శ్రీ పులిజాల: కథకులండి.

శ్రీ మునిమాణిక్యం: అంటే కేవలం మన జాతివా రన్నమాట.

శ్రీ పులిజాల: పైగా సంసారానికి సంబంధించిన కథల్ని రాస్తారు.

శ్రీ మునిమాణిక్యం: ఆయ్యో - బొత్తిగా మన జాతివారు!

ఇదీ వరస! ఇంక మునిమాణిక్యంవారి ఉపన్యాసం - అంతా హాస్యాన్ని గురించి - హాస్యమే - చాలా బాగుంది. కానీ, "ఏమిటి - ఈ వెర్రిమోర్తి ఉపన్యాసాలు" అని కాంతయ్య గారు కోప్పడుతుండేవానని, పైకొత్త రహస్యంగా చెప్పేవారు - చెప్పేయ్యల్సిన సంగతు లన్నింటిని. ఒట్టి పిరికివాడు.

కాళోజీనారాయణరావుగారు, ప్రతివారికి

"మీరు అన్నం తిన్నారా - పోయి తినండి" అనిచెప్తూ ఉంటారు. కాళోజీగారు, కవి, రసీకుడు, స్నేహితుడు, రాజకీయవాది, సంస్కారి. మంచి హాస్యం కల వాడు. జ మా లు స్టీఫ్ సాహితీకథలు బాగాచెప్పాడు. జమాలుస్టీఫ్ ఒక తోటకు అధికారి - (గెజెట్డ్ అఫీసర్). ఒక బోగాన వాన కురుస్తుంటే, మొక్కలకు నీళ్ళుపోసేవాడు, జమాలుస్టీఫ్ గారి ఎదుటకువచ్చి చేతులు కట్టుకొని నిలబడ్డాడు. "ఏంరా తోటకు నీళ్ళు పోయ్యటంతే"దా అడుగుతే, "అయ్యో, వ్యాధి"దని చెప్పాడు. "మనస్తే ఏం - గొడుగుకుని, నీళ్ళుపోయి!" అని హామం చెప్పాడు జమాలుస్టీఫ్.

మరొకసారి జమాలుస్టీఫ్ గారు కాళోజీ పోతు న్నారు. కారుకు ఆనాడే కొత్తసోలర్ కూడా వేయించాడు. వోల్లో ఒక గుంట రావటంకల, కారు ఎగిరిపడింది. జమాలుస్టీఫ్ గారు, డ్రైవరుతో, ఏమిటా సంగతి అని అడిగాడు. అయ్యో గంట అడ్డమొచ్చింది అని డ్రైవరు విన్నవించు కున్నాడు. "ఒరేయ్ - అడ్డమొస్తే హరక ఎందుకు మోగింపలేదురా - బెవ్వో గెడరా కొత్త హరకొన వేయిస్తా" అని జమాలుస్టీఫ్ కోప్పడ్డాడు.

ఇల్లా బోలెడు కథల్ని చెప్తాడు కాళోజీ. ప్రేమతి సంగం లక్ష్మీబాయి - ఈమెగారు దేశాయికాంగ్రెసులో పనిచేస్తున్నారు - చక్కటి చిత్రకారిణి. కళ్ళను వదిలి కాంగ్రెసు లోకి పోవట మేమిటా అరంకావటం లేదు. "అదేమి" అని అడిగితాను. ఆ మె గారికి కోపంవస్తుందవకున్నాను కాని అంతి ప్రమాదం సంభవించలేదు. ఏం చేయగలదు, రం టి పైన అధిమాన మన్నప్పడు!

కొండపల్లి శేషగిరిరావు చిత్రకళాప్రదర్శనానికి కార్యదర్శి. చిత్రాల్ని చూసి, చిత్రకారుడు చాలా నాజూకైన వ్యక్తి అని మనం అనుకుంటూ ఉంటాం. కాని శ్రీ దేవిప్రసాద్ రాయ్ చాదరిన, సంగం లక్ష్మీబాయిగారిని చూస్తే చిత్రకారులు కూడా గట్టిగానే కన్నుజితరని నమ్మకం ఏర్పడుతుంది. అయితే శేషగిరిరావు మాత్రం చాలా నాజూకైన మనిషి. చిత్రాలని తుంతుకుత్తువటం, చిత్రాలనే పడకగదిగా చూసుకోటం, శేషగిరి లోని ప్రత్యేకత. ఎవడో ఒక రసీకుడైన దొంగ, ఒక "లంబోడి ప్రేమి" బొమ్మగా కైంకర్యంచేశాడు. "అయ్యో! నా లంబోడిది పోయిందా" అని శేషగిరి గోల పెట్టాడు. అది ఆమాడువాళ్ళలో తిరిగి కనుపించనే లేదు.

నందగిరి ఇందిరాదేవిగారి అధ్యక్షతక్రింద కథకులంతా తమతమ కథల్ని చదివారు. ఇందిరాదేవిగారు కథకులందరినీ గురించి మాట్లాడుతూ నందగిరి వెంకట్రావుగారి కథారచన కాలిత్యాన్ని గురించి మాట్లాడనైనా లేదు. అప్పటికి ఒకరు గుర్తుచేశారు - మనవాళ్ళు ఊరు కోరుకదా. అది, ఆమెగారి స్వంత విషయంబ. ఇంట్లో ఇద్దరూ కథకులే అవుతే - జీవితం కట్టు కథగా నడచుగదా!

శ్రీ భాగి నారాయణమూర్తి, శ్రీ పొట్లపల్లి రామారావు, శ్రీ నెల్లూరి కేశవస్వామి, శ్రీమతి ఇల్లందుల సరస్వతీదేవి, శ్రీ దాశరథి మొదలైన అనేకులు చక్కటి కథలు చదివారు.

మధ్నాహ్నంపూట ఆడ వారు సమావేశమయ్యారు - పట్నంపంచి వచ్చిన ప్రేజనం అంతా తడికల విడుదులనంచి, ఉపన్యాస ప్రదేశానికి, ఒకచుట్టు దోవద్వారా - ద్రవిడ ప్రాణాయామంకంటిడి - పాడుకుంటూ, కైలు కొట్టుకుంటూ - నడిచారు. తర్వాత ఉపన్యాసా లిచ్చారు. బోలెడుమంది ప్రేలు విన్నారు. నమ్మండి, నమ్మకపోండి, పందలకొలదిగా ప్రేలు వచ్చారు - పురుషులూ వచ్చారు! ఈ లాంఛనం బాగానే ఉంది - కాని వ్యవసాయకాఖవారు ఇదే పై ములో చుట్టూ బ్రాక్టరును త్రిపుటంసాగించారు. ఈ బ్రాక్టరును ప్రదర్శనార్థం తెచ్చారు. ఇంకేముంది - అంతా

బ్రాక్టర్లు చూశానుగాని, ఆ బ్రాక్టరు శబ్దంలో ఉపన్యాసాలు వినపడనేలేదు!

అన్నింటికంటే, నాగుండెలకు ఇష్టం అయిన కార్యక్రమం ఉంది. కావ్యగానం. కవిత్వపటిమ కంటే, గాత్రపటిమ చాలా ముఖ్యం. భాగ నారాయణమూర్తి, భారతీరత్నాకరాంబ, దువ్వేశ్వరశర్మ, సరణికోట శ్రీనివాసరావు కావ్యపఠనం చేశారు. నారాయణమూర్తిగారి రచన చూడండి:

ఓయక్క-సెప్పవే
నా కేటూ తోసనూ
కోడిపుంజూ బలె
కొడుకు కలిగాడు.
గుత్తలోపాలన్నీ
సాములకు దత్తుచూయి
ఎండిల్లులు పెండు నేటిలో
గల్లుమన్నాయి
పాలేమో లేవాయె
పొడన్తి సాకాతె
ఎండితో పిల్లడికి,
కండ బెవోనా?

రత్నాకరాంబగారు, ఖగ్గతిక్కనను గురించి వ్రాసిన గీతాన్ని వినిపించారు సరణికోట శ్రీనివాసరావుగారు బొత్తుగా పాడలేదు.

నెల్లూరి మాణిక్యారావుగారు, "పిల్లలమండి - పిల్లలము" అనే పాటను పాడారు.

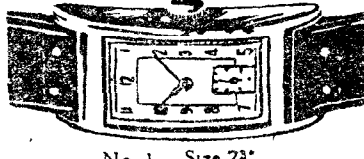
కాళోజీనారాయణగారు పాడుతుంటే, భావం బావుంటుంది. సామాన్యవిషయాలనే, అతిశయభాషలో గీతాల్లో జొప్పిస్తారు. ఉదాహరణకు:

నాతప్పలను దాచనా
నారకాలైన
సర్పమాత్రాలతో
దడికట్టుతాను.

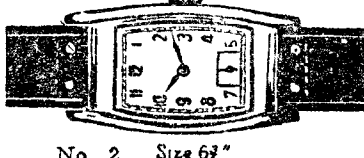
(22-వ పేజీ చూడుడు)

NEW CONSIGNMENT

All watches of high class swiss craftsmanship, and fitted with plastic band EACH GUARANTEED-3 Years.

No 1 Size 7 1/2" ape
5 Jewels Chrome 32/- Rolled gold 40/-
7 " " Sup. 35/- Rolled gold 45/-
15 " " 52/- Rolled gold 62/-

No 2 Size 6 1/2"
5 Jewels Chrome 36/- Rolled gold 42/-
7 " " Sup. 38/- Rolled gold 48/-
15 " " 55/- Rolled gold 65/-

No 3 Size 10 1/2"
5 Jewels Chrome 24/- Rolled gold 30/-
7 " " Sup. 48/- Rolled gold 60/-
15 " " 70/- Rolled gold 85/-

No. 4 Size 11 1/2"
Chrome case 16/- with second 18/-
Centre second 20/- Superior 32/-
15 Jewels Chrome 30/- Superior 35/-
ALARM TIME PIECE 16/-
Superior 20/-, Best 25/- Postage extra.
12 1/2% discount on order for any 3 watches at a time.

H. DAVID & CO

POST BOX NO 11424 CALCUTTA

మానవజాతి అస్తిక్యానికే ప్రమాదకరమైన

తృతీయ మహాసంగ్రహానికి సన్నాహాలు

స్ఫుర్తమయైన ఆర్మిటిక్ వ.ంచుశిఖరాలమధ్య మౌలికమెరికాల సుద్ధపన్నాగాలు

లేవీ లేవీ బల్లగద్ది చెప్పాడు. ఉంటే వాడే తెలియదా!

[అమెరికా బ్రిటిష్ వర్గరాజ్యాలు, రష్యన్ వర్గ రాజ్యాలమధ్య ఇప్పుడు కేవలం వాగ్యుద్ధమే జరుగుతున్నప్పటికీ, మరింతతీవ్రతతో ఆర్మిటిక్ మంచుశిఖరాల ప్రాంతంలో మారణయుద్ధానికి సిద్ధపడుతున్నారనే విషయం రహస్యమేమీ కాదు. మ్యూవేనెలో శిష్ట నిగ్గూ అంధకారంలో మునిగిఉండే ఈ నిగూఢ ప్రదేశాల్లో అగ్రరాజ్యాలు యుద్ధసన్నాహాలు చేస్తున్న నదంశులు ఐక్యరాజ్యసమితి కార్యాలయంలో ఆందోళన కలిగించాయి. దానిపై ఐక్యరాజ్య ప్రజలచే అనేక ఆంగ్ల మానవత్రిక సంపాదకవర్గానికి చెందిన లాడిస్లాస్ ఫరాగో ఆర్మిటిక్ ప్రాంతం పరిశీలన చేసి వ్రాసిన వ్యాసాన్ని ఈ క్రింద ప్రచురిస్తున్నాం. పరస్పరదురాక్రమణ నిషేధపు బొడంబడిక ఒకటి చేసుకోవాలని రష్యా నాశ్వకు ఇటీవల పంపిన ప్రతిపాదనలో అంతర్దాం ఈ వ్యాసం ద్వారా సుబోధకం కాగలదు.]

ఆర్మిటిక్ ప్రాంత ప్రాధాన్యమును వివరిస్తూ అమెరికా (యునైటెడ్ స్టేట్స్) వైమానిక దళాధికారి జనరల్ కార్న్ స్పాజ్ ఒక నివేదికలో ఈ క్రిందివిధంగా వ్రాశాడు:

“ప్రపంచ మహాసంగ్రామంలో ప్రాధాన్యము చేపొందిన ఎనిమిది భౌతిక ప్రాంతాల ప్రాంతాలన్నాయి..... ఆసియా, యూరప్, ఉత్తరఅమెరికాలోని ఈ ఎనిమిది ప్రాంతాలూ కూడా ఉత్తరగ్రహప్రాంతానికి సమీపంగా 30 డిగ్రీల అక్షాంశంలో చేరినవే. వీనికి కేంద్ర స్థానం మంచుశిఖరాలలోనిండిన ఆర్మిటిక్ ప్రాంతం.

“ఉత్తరగ్రహప్రాంతం అంతా మంచుతో కప్పబడి ఉంటుంది. ఓడలు, బట్టలైళ్లు మొదలైనవి చేరకలగకాదు. కానీ విమానాలు మాత్రం ఆ ప్రాంతంమీదుగా ఎగిరివెళ్లవచ్చును. రష్యాలోని పారిశ్రామికప్రాంతమైన యూరల్ పర్వతప్రాంతంనుంచి అమెరికాకి, అమెరికా ఆక్రమణలో ఉన్న అలాస్కా నుంచి జర్మనీకి, గ్రీక్ లాండ్ నుంచి జపాన్ కి ఆర్మిటిక్ ప్రాంతం గుండానే దగ్గరమాగాలు.”

వైమానికయుద్ధనిపుణు లింకా చాలమంది ఇటువంటి ఆశీ ప్రాయ లే ప్రకటించారు. భవిష్యత్ సంగ్రామంలో ఆర్మిటిక్ ప్రధాన కేంద్రం కాగలదని కల్లోల్ వి. బార్లెక్ నార్వేలో ఉపన్యాయాన్ని స్పష్టంగా చెప్పాడు.

కొద్దివారాల క్రితమే అమెరికా వైమానిక దళంలో పనిచేయడానికిందిన ప్రభుత్వం కల్లోల్ బార్లెక్ ను కిలుపంపడం ఆశ్చర్యం గానే ఉంది. ఆర్మిటిక్ ద్వ సన్నాహాల్లో ఇదొకటి. ఇంక మిగతా వివరాలు.

క్రీటిష్ నాకాదళంలో ప్రధానమైన అంగాల్లో సహ నాకాదళనాయకుల్లో ప్రధానమైన సర్ జాన్ కన్నింగ్ హామ్ ఆర్మిటిక్ ప్రాంతానికి ప్రయాణమై వెళ్ళాడు.

ఉత్తరఅట్లాంటిక్ మహాసముద్రంలో అతి తీవ్ర ప్రాంతంలో అమెరికా నాకాదళాలకు చెందిన 68 ఓడలు, 31 విమానదళాలు, 31 వేల మంది ఆఫీసర్లకు మిలిటరీ శిక్షణ నిస్తున్నారు.

ఫిబ్రవరిలో అమెరికా పసిఫిక్ నాకాదళం “అభ్యాసం” నిమిత్తం ఆర్మిటిక్ మహాసముద్రం వెళ్ళుతున్నది.

ఆర్మిటిక్ ప్రాంతాల కనువైన శిక్షణను హాడ్స్ అఖాతిప్రాంతంలో అమెరికా, కనేడియన్ సైన్యాలకు శిక్షణ నిస్తున్నారు.

కేవలం “అభ్యాసం” నిమిత్తమే, అమెరికా విమానదళం బాంబర్ విమానాలని అలాస్కా గొంతుతున్నది.

ఉత్తరాన రుడార్ఫ్ దీవిలో (820) రష్యన్లు విలిబరీ “గస్తీ కేంద్రాలు” స్థాపించారు. అతితీవ్ర ప్రాంతంలో 86° ఉత్తర అక్షాం

శం పరమా రష్యన్లు సబ్ మెర్లైన్ పంపి నావికులకు శిక్షణ నిస్తున్నారు.

గ్రహప్రాంతంలోకి అతితీవ్రతావరణంలో శిక్షణ నిమిత్తం రష్యన్ విమానాలు (గ్రహప్రాంత విమానాలు) తిరిగి వస్తున్నాయి.

ఆర్మిటిక్ ప్రాంతానికి సేను స్వయంగా వెళ్ళి చూశాను. నార్వే ప్రభుత్వానికి చెందిన గ్రహప్రాంత పరిశోధనశాఖ డైరెక్టరు చెప్పిన మాటలు వాస్తవమే నని రూఢి అయింది.

“మనకు తెన్నుదూ తొక్కి చూచిన ఆర్మిటిక్ నిగూఢ గ్రాంతం శాంత ప్రసన్న దృశ్యం ఇప్పుడు మారిపోయింది. విమానాలు గానడంతో ఈ ప్రాంతం అంతా బహిరంగమయి, అందరికీ చూడమనే పరిచయమై పోయింది.” అయితే ఈ కొత్త పరిచయంలో పెద్ద ప్రమాద మేదో మణిగి ఉంది. ఇక్కడ స్పిజ్ బర్గ్ అనే ద్వీపాన్ని కానాడుకున్న నార్వే ప్రభుత్వానికి, ఆ ప్రభుత్వ నిశాంశాశాఖకి ఈ ప్రమాద మేమిటో చక్కగా తెలుసు.

దీని కొక ప్రధాన హేతువుంది. ఈ ద్వీపం మేమి నాట్రమే తిరుగుప్రాంతంగా పరిగణించబడతోంది. అన్యదేశాలు అంత సన్నిహితంగా రాతెను గాని సోవియట్ రష్యా చాయ మాత్రం ఈ ద్వీపంపై దట్టంగా వ్యాపించింది.

స్పిజ్ బర్గ్ ద్వీపంలో రష్యన్లు గూడు చొట్ట గమన త్రవ్వకున్నారు. బర్న్స్ బర్గ్, గ్రహంట్ సిగ్, పిరమిడ్స్ అనే ఈ గూడు ప్రాంతాల్లోనూ పరిశ్రమలు స్థాపించారు. రష్యన్లు ఆక్రమించిన ప్రాంతం చూస్తే ఈ ద్వీపం ఎట్టి సుఖస్థానంగా ఉందో గ్రహించవచ్చును.

ఈ విశా ద్వీపం అంతటికీ ఇన్ ఫ్యూర్ వద్ద మాత్రమే విమానాశ్రయాలుగాని, జూంట్ గ్లా ముల (సబ్ మెర్లైన్) కేంద్రాలుగాని స్థాపించడానికి వీలున్నది పశ్చిమకొననుంచి తూర్పు కొనవరకూ ఈ ప్రాంతం అంతా రష్యన్ల అధీనంలో ఉంది.

స్పిజ్ బర్గ్ లో రష్యన్లకి స్థాపరాలు చిక్క నివ్వం ఎంత ప్రమాదమో హెచ్చరిస్తూ పశ్చిమ దేశాల్లో పత్రికలు అనేక వారు వ్యాసాలు వ్రాశాయి. ఆ సమీపంలో వెళ్లడానికి సాహసించినవారెవరైనా నాసరే రష్యన్లు అగ్నివర్షం కురిపిస్తున్నారని భయపెట్టతంతో అనేకులనేక రీతుల కథలు చెప్పుతున్నారు. స్పిజ్ బర్గ్ ద్వీపంలో ఎత్తైన పర్వతాలపై కేంద్రాలు స్థాపించి, అక్కడనుంచి ఘోరమారణయంత్రాలను అమెరికాపైకి పంపడానికి రష్యన్లు తయారవుతున్నారని వదంతులు వ్యాపించిఉన్నాయి.

ఈ రష్యన్ “గస్తీ కేంద్రాలు” గస్తీనిమిత్తం కాదనీ, అక్కడ పెద్దమిలిటరీ స్థాపరాలు స్థాపించుకుంటున్నారనీ కొందరు బహిరంగంగా రష్యాను నిందిస్తుండగా సేను విన్నాను. స్పిజ్ బర్గ్ ద్వీపంవచ్చిన రష్యన్లు గనులు తవ్వేవారు

కారనీ, పెర హూల్ వైమానికులనీ చెప్పగా విన్నాను. తృతీయ ప్రపంచసంగ్రామం ప్రారంభం కాగానే ద్వీపం అంతటికీ ఆక్రమించుకోడానికిగాను వారి నక్కడికి తెచ్చి ఉంచారు.

ఈ ఆరోపణలు వాస్తవ మనడానికి సూలంగా కొన్ని హేతువులు కనపడుతున్నమాట నిజం. ఆ ప్రాంతంలో రాత్రివీకటి అనేక వారాలుంటుంది. తరువాత కొన్ని వారాలు కనువీకటి ఉంటుంది. కనువీకటిలో నార్వే దేశస్థులు చూడగా, దూరంగా బారెన్స్ బర్గ్ లోనూ, గ్రహంట్ సిగ్ లోనూ పెద్దపెద్ద పీపాలు కనిపించాయట. “ఉత్తరఅమెరికాపై ప్రయోగించదలచిన యుద్ధవిమానాలకి, జూంట్ గ్లా ములకి అవసరమయ్యే పెట్రోల్ ను రష్యన్లు ఈ పీపాలలో దాస్తున్నా” రని నార్వేజియన్ల నాతో చెప్పారు. అక్కడ రష్యన్లు నిర్మించిన పెద్దపెద్ద భవనాలు మాపించారు. “అనొక మహాదుర్గం” అని చెప్పారు. రెంపంతకుల మేవ ఫోటో ఒకటి నాకు చూపారు.

రష్యన్లు ఎన్నిరోజులకీ బొగ్గుగనులు తవ్వ పని ప్రారంభించకపోవడం ఒక ఋజువు చూపారు. “అక్కడ రష్యన్లు ఏమి చేస్తున్నట్లు మిలిటరీ కేంద్రాలు నిర్మించకపోతే?”

ఈ ఆరోపణల్లో ఏపాటి నిజ మున్నప్పటికీ రష్యన్లు 1920 సంవత్సరపు ఒడంబడికను భగ్గు పగ్గుస్తున్నారన్నమాట. అయితే నిందించేవారెవరు? నార్వేదేశంలోవారు మాత్రమే. స్పిజ్ బర్గ్ లో ఉన్న నార్వేదేశస్థులు నిందించడం లేదు. ఇటువంటి దేమీ లేదని రష్యన్ డైరెక్టర్ కాకుండా నార్వేగవర్నరు హాకా బాల్ ఫెడ్ కూడా నిరాకరించాడు.

“ఈ తుణంగరకూ రష్యా ఒడంబడికను అతిక్రమించలేదని ఖండితంగా చెప్పగలను” అన్నాడు హాకా. “రష్యా మిలిటరీ స్థాపరాలు నిర్మించడం లేదు. పెరహూల్ దశా ల్పిక్కడ దాచలేదు. పెట్రోల్ ఇక్కడికి తెచ్చి నిలవజేయడం లేదు.”

తా నెప్పుడు తనిఖీ చేయదలిచినా రష్యన్లు అభ్యంతరపెట్టలే దనీ, ఇంతవరకూ ఆ ప్రాంతం అంతా చాలాసార్లు తనిఖీ చేశాడనీ, అక్కడ రష్యన్లు ఎటువంటి సన్నాహాలూ చేయడంలేదనీ హాకా చెప్పాడు.

స్పిజ్ బర్గ్ లో నాశ్వ రష్యన్ ఉద్యోగుల మధ్య సఖ్యత సహకారం చూసి ఐక్యరాజ్య సమితి దేశాలు నేర్చుకోవాలన్నాడు.

సంవత్సరం పొడుగునా రష్యన్ గస్తీ కేంద్రాలను నార్వేజియన్లు తనిఖీచేస్తూనే ఉంటారు. గనుల్లో కార్మికుల సంఘాలకు పరిశీలిస్తుంటారు. ఈ నార్వేజియన్ తనిఖీదర్శనం ద్వారా స్పిజ్ బర్గ్ ద్వీపం అంతా నలుగులూ కొట్టినసినే; రష్యన్లకు అక్కడ రహస్య ఫలా

రష్యన్ డైరెక్టరు పేరు బాబ్డ్. విత్ భాషి బాగ్ లైగా మాట్లాడుతాడు. కానీ అతిస్పృహ చక్కగానే ఆదిరిస్తాడు. పశ్చిమదేశాల్లో వచ్చే ప్రతికారచయిత లంటే వారు దురుద్దేశ లతో వస్తూ రని అనుమానిస్తాడు. అయినా అదస్తాడు. స్పిజ్ బర్గ్ లో అతని చిన్న సోయట్ లో గూఢరహస్యా లేవీ (తూర్పుయూరపులో మాదిరి) లేవు. అతని ఆఫీసులో పడక కుర్చీలో సుఖంగా కూర్చున్న రష్యన్లు రక్షక శాఖవా రేమో తెలియదుగాని, అటువంటి అనుమానం కలుగనివ్వరు.

ఫోటోలు తీసుకోడానికి ఏమీ అభ్యంతరం పెట్టలేదు. మంచు గడ్డకటిన ప్రాంతాల్లో ఫోటోలు ఎల్లా తియ్యాలో సలహాలు కూడా ఇచ్చాడు. నా పర్యటన ముగిసినప్పుడు రష్యన్ మద్యంతో విందు చేశాడు. ఎక్కడ ఎప్పుడు కుతూహలం చూపి ఫోటోలు తీసుకోవాలనుకున్నా అతడు అభ్యంతరం చెప్పలేదు. తనకింద పని చేసేవారిని కూడా ఫోటోలు తీయించాడు.

స్పిజ్ బర్గ్ ద్వీపంలో మొత్తం జనాభా 2,500 మంది. ఇందులో 1,100 మంది మాత్రమే రష్యన్లు. నా కదివరలో కొందరు చెప్పినట్లు 5 వేలమంది లేరు. ఈ 1,100 మందిలో చాలామంది బొగ్గుగనుల్లో పనిచేసేవారు. 200 మంది నాకాపాల్ క్రామిక నిపుణులు. వారికి జీతం చాలా అధికంగా ఇస్తున్నారు. నిపుణుల్లో కొందరికి నెలకు 7 వేల రూబల్లు జీతంవరకూ ఇస్తున్నారు. [డైరెక్టర్ బాబ్డ్ జీతం 8,900 రూబల్లు మాత్రమే.] సామాన్యంగా గనుల్లో పనిచేసేవారికి నెలకి 2,500 రూబల్లు మాత్రమే ఇస్తారు. రష్యాలో వెయ్యి రూబల్లు మాత్రమే. బారెన్స్ బర్గ్ లో కార్మికుల్లో వందమంది స్త్రీలుకూడా ఉన్నారు. తూర్పు పశ్చిమ రాజ్యాలు సఖ్యతగా మెలగనిదే కాలం జరగదనీ, ఎంత త్వరలో సమాధానపడితే అంత మంచిదనీ వా రన్నారు. వారు చేయగలిగినంత వరకూ చేస్తున్నారట.

నార్వేజియన్ సర్న్ ఒకామె, గనల పని వారు కొంతమంది ఒకసారే అక్కడికి వెళ్లి నప్పుడు, వారికి రష్యన్లు బహుమతులు కురిపించారు. రష్యాలో కరువైన కోడిగుడ్డుకూడా బుట్టలకొద్దీ ఇచ్చిపంపారు. నార్వేజియన్ దీనికి ప్రతిగా పనుల్లో సహాయపడుతూఉంటారు.

ఇదంతా బాగానే ఉంది. కానీ ఇక్కడ బొగ్గు తవ్వపని ఎంత జరిగింది? ఎంత బొగ్గు తవ్వారు? రష్యాలో బొగ్గు కరువు ఇంతా అంతా కాదు. కానీ రష్యన్లు స్పిజ్ బర్గ్ లో ఏమి చేస్తున్నట్లు? దీనికి రష్యన్ డైరెక్టరు వెంటనే సమాధాన మిచ్చాడు. గనల్ని జర్మన్ల ధ్వంసం చేశారు. ఓడరేవు పాడు చేశారు. రష్యన్లు ఈ ద్వీపానికి వచ్చినది 1946 లోనే.

శీతాకాలంలో నిత్యం రాత్రి. విద్యుచ్ఛక్తి దీపాలు లేకుండా పనిచేయవలసివచ్చింది. జర్మన్లు వదిలివెళ్లిన బాంబులు, పైన్లు అప్పుడప్పుడు పేలుతూ పనికి ఆటంకం కలిగిస్తున్నాయి. జర్మన్లు గనుల్లోకి గట్టు తెగొట్టి వరదలు విడిచిపెట్టారు. గనుల్లోనుంచి నీరు చేదవలసివచ్చింది. అది ఇప్పుడిప్పుడే పూర్తి కావస్తోంది. త్వరలో బొగ్గు తవ్వడం ప్రారంభిస్తారు.

వ్యాప్తివతిష్ఠతిజరా - భర్తృహరి

"నాకీ విచ్చితనూరుభావ మదియు
భాగ్యంబ నీక్షేత్రమం
దే కన్నటి నదీ యనూరుకత తే
నిందుండి అన్యత్రకున్
వీక్షణజోవుట నీవు వీ వనియె భా
వింపంగనయ్యె నదా
నీకారుణ్యభారాన్ని నిలుతు నిం
దే తల్లి! కామేశ్వరీ." 200

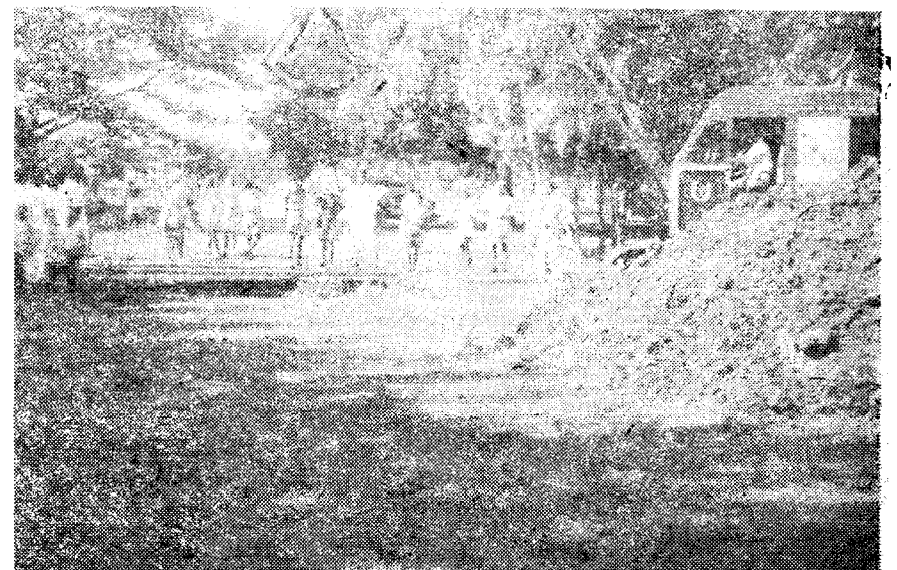
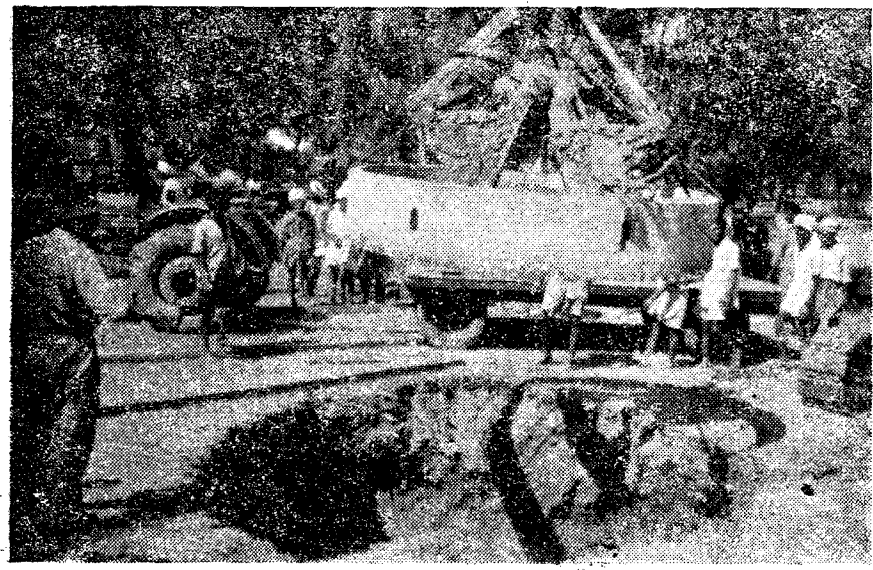
(మరా) అనూరు న్యాయసారాంశం
అయితే ప్రస్తుతపు నావాలకం ప్రత్యేకంగా
మాచినవారికి అక్కడలేదుగాని తదితరులకు
కొంచెం వ్యాఖ్యాన మవసరమే. కాని వ్రాసే
తీక్షణత లోపించినకారణంచేత ఆ పని పెట్ట
కోలేదు.
"నిను భ్యానించుచు నీకతల్ నొడువుచు
న్నీ మిదిపద్యములక,
వినుచుక జెప్పచు నీపురాణములపై
విశ్వాస మార్జించుచు
నిను మూర్తితీతయాంబగా నెఱుగుచు
న్నీ నీ కటాక్షానకు" .

బ్రహ్మశ్రీ శతావధాని చెల్లపిల్ల వెంకటేశ్వరులుగారు

గనినై నిల్చునుగాక వీక నిచటక
గళ్యాణ! కామేశ్వరీ." 201
"రవి తా నుత్తరదిక్కుకు దిరిగె నూ
ర్యస్యందనమృం దనూ
రువు సారథ్యము నిర్వహించుటకు నా
రొహించె దద్దీప్తి ది
గ్భవనస్థంబు తమోభరం బణచి వి
భ్రాజిల్లె వెంకటేశ్వరుక
గవి కీభావము వర్ణయమగుచుక
గన్పటై కామేశ్వరీ." 202
"గాంగేయుం డెది వచ్చునంతదనుకక
గాండ్రకాండములం
దంగమ్ము నిలిపె న్మహీయ మది తా
నారంభమయ్యెక దెనల్
సింగారించెడి మంచు తగ్గదొడగెక
శ్రీదేవి! నాకోర్కి దీ
ర్పం గాల మ్మిది మాగధుండనగుచుక
బ్రాహ్మంతు గామేశ్వరీ." 203

(మరా) ప్రస్తుతపు నా సీతగతులను పయిపద్య
ములు సూచించును. నే నిప్పుటికి సుమారు
యేనిమిదేళ్ల నాడు కొందఱు దేవభక్తుల ఆహ్వా
నముమీద వచ్చి, యాలకూరసామెతగా నిచ్చు
టనే సంసారిగా నుంటిని. యిప్పుడే నా
యింటికి భక్తులొకసమూహముదేశీనా ప్రయాణం
చేయగలవేమో అంటే అట్టిదైర్ఘ్యం నాకు లేదు.
యీపురాణ కదలిపెట్టడానికి నాకు సుతరామూ
యిష్టంలేదు. మాగ్రామం క్షేత్రంకాదు గాని
గోదావరీతీరం కాకపోలేదు - గౌతమీయం
తీరమం కరం.
"యతనంబుం బాసరింతుడే త్రములలో
బ్రాణములక వీడ శ్రీ
కతులుక భూకతులక యతీ కతులు,త
ద్యాగ్యంబుకట్లక గృతా
ర్థత సందిగ్ధమే నా కయన్నముగ నే
తద్యాగ్యముబ్బెక జను
శృతసంపాదిత తావకాలక్రియుగళా
ర్చక జేసి కామేశ్వరీ." 203

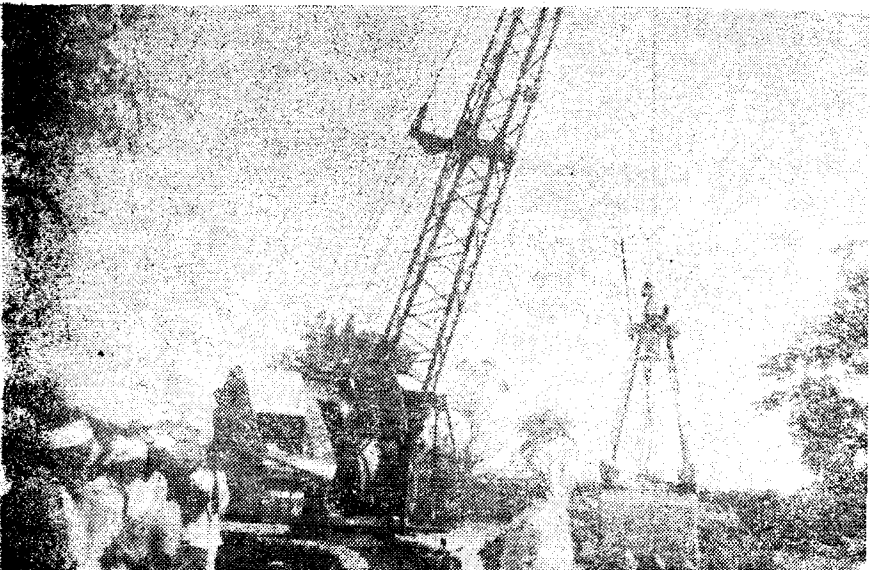
ఆంధ్రపత్రికలో ఆంధ్ర పద్యాలు మకుటం
ఒకటిగానే వున్నా సేపున్నప్పుడలాగని వసు
తెల్లమే. ముఖ్యంగా నేను వ్రాయవలసిన
కేసుమంటే నేను సుమారు 14 సంవత్సరాలనుండి
మిక్కిలి అక్షేపవస్తే యుంటున్న కవిత్వరచనక
గాని, విమర్శించుటకుగాని అక్షయము ఉన్న
నున్నాను. ఇట్టి నీకు చాలయొడికవులు
నాకు తెమరచించిన బాత్తులు పంపి
వ్రాయును ననించుట కలదు. యేకాంతానికి
పంపినచు చాలమందికి పంపలేకపోవుచున్నాను
పంపినవారు పదో పదిహేనో రోజులు నీ
క్షించి పదప ఉత్తరమిది వుత్తరంగా వ్రాయ
చున్నారు. నా అ మరతనుబట్టి వారివారి
జవాబుకూడ వ్రాయలేకపోవుచున్నందుకు క
పణగా ఆ యాద్రుకటన చేయుచునా
వార్తకర్తం లోకంకోపాటుగా మండునదియో
నోస్పెను—
"వ్యాప్తివతిష్ఠతి జరా...
నీగాళ్ళ శత్రవ..."(భర్తృహరి)
"తమ మతీద్వయ మాక్రమించుటకునై
చాద్రువులం జేరి రం
గ్రముల నేర్పణ నేయుచున్న ముదురుం
బ్రాహ్మము వార్తకర్త మెం
త మహారాజును దీవికారి బడుచో
ధైర్యము గోల్పోవు నెం
తమనోన్మత్తుచు దీవికా జకనెడి
న్నాతల్లి! కామేశ్వరీ." 175

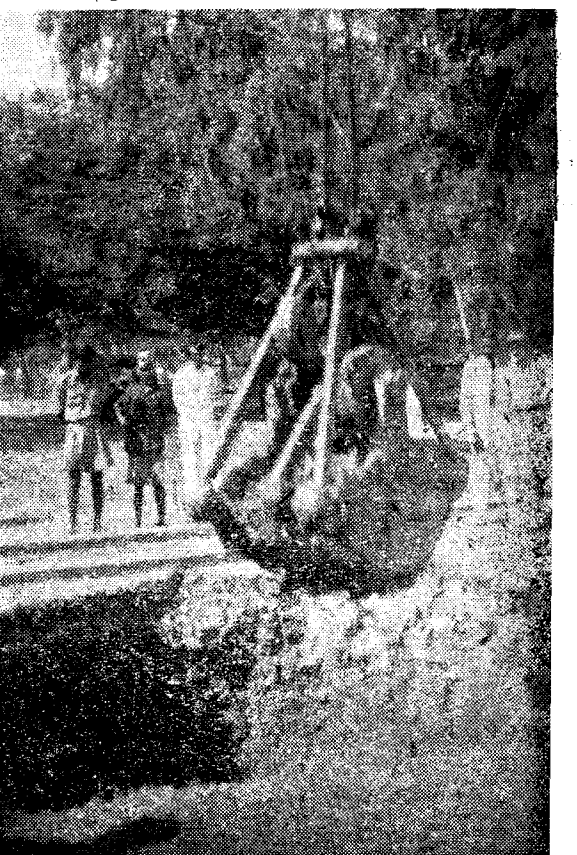
వెయ్యి రూపాయల ఖర్చులతో మూడు రోజుల్లో పంటబావులు తవ్వే పద్ధతి

మొత్తం వెయ్యిరూపాయల ఖర్చుతో
మూడురోజుల్లో ఒక పంటబావి తవ్వ
వచ్చునని శ్రీ యస్. యాజులుగారు ఈమాసం
వెన తేదీని మాంటురోడ్డు గవర్నమెంట్
చూస్ లో ప్రయోగపూర్వకంగా చూపించారు.
ఈపాకిమందును ముందుగా ఉపయోగించి, తర

వాత కొన్ని యంత్రపరికరాల సహా
యంతో ఎనిమిది అడుగుల పరిధి, 18
అడుగుల లోతు గల బావి తవ్వించుచు
చారు. ఆ ప్రదర్శన సందర్భంలో
తీసిన చిత్రాలు ఇక్కడ ముద్రించ
బడినాయి.

ఈ పద్ధతిని 10 అడుగుల పరిధి 25 అడుగుల
లోతుగల బావులు తవ్వడానికి వెయ్యిరూపాయలకు
మించి ఖర్చు కాదని శ్రీ యాజులుగారు చెప్తు
న్నారు. అయితే యంత్ర పరికరాలను ప్రభు
త్వమే నేకరించి వైశుకోసం తిప్పివట్టయితే,
అంటే యంత్రపరికరాల కొనుబడిని ప్రభుత్వం
భరించినట్లయితే, వైశులకు వెయ్యిరూపాయల
కొక పంటబావి చొప్పున తిప్పించవచ్చును.
ప్రభుత్వం ప్రస్తుతపు సబ్సిడీపద్ధతి మాని,
పరికరాలను రు. 20 లక్షలకు 25 లక్షలకొని
స్వయంగా బావులు తవ్వినట్లయితే, సాతీనా
మొత్తం రు. 75 లక్షల ఖర్చు చొప్పున ఒక్కొక్క
జిల్లాలో నూరు పంటబావులు తవ్వవచ్చును.
ఒక్కొక్క బావినిటిలో నాలుగేకరాల చొప్పున
సాగు చేయవచ్చును. ఈ పద్ధతిని సాతీనా
రు. 75 లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో ప్రభుత్వం
వైశులకు బావులు తవ్వి ఇచ్చినట్లయితే మన
రాష్ట్రంలో 15,000 బావుల ధాన్యాన్ని అధి
కంగా ఉత్పత్తిచేయవచ్చునని శ్రీ యాజులుగారి
అంచనా.
రాతినేల తప్ప ఇతర నేల లన్నిటిలోనూ ఈ
పద్ధతిని ఆరుగురు కూలీలతో పనిచేయించ
వచ్చును. నేల తవ్వే మర 20 గంటలు, పంటలు
5 గంటలు పనిచేస్తాయి.

రైల్వే కారిక సంఘసమాఖ్య సమైవాయిదా నిర్ణయం సమాఖ్యలోనుంచి కమ్యూనిస్టుల బహిష్కరణ

రైల్వే సమాఖ్యకు జయప్రకాశ్ నారాయణ భారత ప్రభుత్వ రైల్వే శాఖామంత్రితో పునః సంప్రదింపుల ఫలితంగా, రైల్వే కార్మికులు సమ్మె యత్నం ఇప్పుటికి విరమించున్నారు. అఖిల భారత రైల్వే కార్మిక సమాలసమాఖ్య దినాపూర్ లో జయప్రకాశ్ న్యాయశాఖ నుండి సమావేశమై నిర్ణయం తీసింది. కాని కమ్యూనిస్టు సంఘాలు నాలుగు త్రైమాసిక 9 వ తేదీనాటికి సమ్మె చెయ్యడానికి నిర్ణయించాయి. దీనిపై తెలుగుదేశంలో సమ్మె భయం లేదు. దక్షిణ భారత రైల్వే కార్మికుల సంఘం, బి. బి. సి. వి. రైల్వే కార్మికుల సంఘం, జి. వి. సి. రైల్వే కార్మికుల సంఘం, ఈస్ట్ ఇండియా రైల్వే కార్మికుల సంఘం కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వం కింద నడుస్తున్నాయి. వీనిలో ఈస్ట్ ఇండియా రైల్వే కార్మిక సంఘం సమాఖ్యలో చేరడానికి దుఖాస్తు పెట్టగా దినాపూర్ సమావేశం నిరాకరించింది. ఇంతే

కాకుండా, సమ్మె చెయ్యాలని నిర్ణయించిన మిగతా మాడు కమ్యూనిస్టు సంఘాల్ని సమాఖ్య నుంచి వెళ్ళగొట్టారు. కమ్యూనిస్టు సంఘాలు సమ్మెకు సిద్ధపడుతున్నాయి. తంజి తపాలా శాఖలవారు మార్చి 9 వ తేదీ నుంచి సమ్మె చెయ్యగలమని ప్రకటించారు. ఈ సంఘాల సమాఖ్యకు కూడా అన్యాయం జరుగుతున్నారని ప్రకటించారు. ఈ ఉద్యోగుల జీతభత్యాల

విషయమై తిరిగి సంప్రదింపులు జరుగుతున్నాయి. కాని ఫలితం ఇంకా తెలియలేదు. ఆయనపై టిక్కెట్ సమ్మె చేస్తారనే తలచి ప్రభుత్వం ఆయనకు సిద్ధపడుతోంది. ఈ శాఖలవారు సమ్మె చేసినట్లయితే తంజి తపాలా కార్యాలయం నుంచి పోకుండా చేయడానికి ప్రభుత్వం కౌగ్రెవ్ కలంపెట్టకు శిక్షణ నివ్వడానికి ఏర్పాట్లు చేసింది. సమ్మె మానుకున్నందుకు ఇప్పుడంత నష్టం లేదని, ప్రభుత్వం రైల్వే కార్మికుల స్థితిగతుల్ని గ్రహించినట్లు స్పష్టపడింది. జయప్రకాశ్ నారాయణగారు దినాపూర్ సమావేశంలో చెప్పారు. తగ్గించివేసిన సౌకర్యాలను కరువు భత్యాల పూర్తిగా కాకపోయినా చాలవరకు ప్రభుత్వం తిరిగి మోల్చింది. కార్మికుల యోగక్షేమాల నిమిత్తమే యత్నించేటట్లు చేశామని సమ్మె అవసరం ఉండవనీ, దేశంలో అరాచకం వ్యాపింపచెయ్యాలనే తలచి ఉన్నందువల్లనే కమ్యూనిస్టులు ఈ సమ

యంలో దేశమంతటా సమ్మెలు చెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారని జయప్రకాశ్ చెప్పారు. భారత శాసనసభలో భారత ప్రభుత్వ రైల్వే శాఖామంత్రి శ్రీ గోపాలస్వామి అయ్యంగార్ చెప్పినట్లు, వేతనాలు పెంచినందువల్ల కార్మికుల ఆరికవెతి బాగుపడుతుంది దినాపూర్ పార్లమెంట్. దేశంలో అవసరమైనప్పుడు కొరత ఉన్నంతకాలం వేతనాలెంత పెంచినా వారి ఆరిక జీవనంలో సౌకర్యాలు, సుఖం వృద్ధి కాబోవు. దేశంలో ఉత్పత్తి పెరిగినప్పుడే, కార్మికుల దుస్థితి కూడా పోతుంది. అందుకు ఇప్పుడు దేశంలో వ్యాపక సాయక పారిశ్రామికోత్పత్తికి భంగం కలిగించే కార్యాలను తలపెట్టారు. దేశంలో అరాచకం వ్యాపింప చెయ్యాలనే ఉద్దేశంతోనే కమ్యూనిస్టులు ఇప్పుడు సమ్మె తలపెట్టారని, కార్మిక సంఘాలనుంచి కమ్యూనిస్టులను వెళ్ళగొట్టాలని జయప్రకాశ్ చెప్పారు. కమ్యూనిస్టుల్ని వెళ్ళగొట్టే గాని కార్మికోద్యమం బలపడదన్నారు. అరాచక శక్తులకు అరకాశ్ మిచ్చినట్లయితే కార్మికోద్యమానికి ముప్పు.

ప్రయాణీకుల సౌకర్యాల అభివృద్ధికి కోటి రూపాయలు

ప్రస్తుతం జరుగుతున్న 1948-49 వ సం॥ లో రైల్వేలకు రాగల దని మొదట అంచనా వేసిన ఆదాయము కన్న 14 1/2 కోట్ల రూపాయలు ఎక్కువ రాగలవు. రానున్న సం॥ (1949-50) లో మొత్తం ఆదాయం 210 కోట్లు ఉండగలదని అంచనా వేయబడినది. ఆదాయం పెరిగినప్పటికీ దానికి తగినట్లు ఖర్చులు పెరగటాన రైల్వేల పలన నికర లాభం 9 కోట్లు, 44 లక్షలు మాత్రమే కాగలదని ఎంచుబడుతున్నది. ప్రస్తుతం జరుగుతున్న, సం॥ లో అనకున్న శాసనసభ ఆదాయము ఎక్కువ కావటంతో నికర లాభం 15 కోట్ల 83 లక్షలు ఉండగలదు. ఈ 1583 లక్షలలోనూ, 784 లక్షలు ప్రభుత్వ బాండ్ల సమునకూ, 84 లక్షలు అభివృద్ధి నిధికి, 765 లక్షలు అరుగు, తగుగు భర్తీ నిధికి ఇవ్వబడును. 1949-50 సం॥ లో మిగల 9 కోట్ల 44 లక్షలలో సగము ప్రభుత్వ బాండ్ల సమునకూ, సగము రైల్వే నిధికి చేర్చబడును" అని ఇండియా ప్రభుత్వ రైల్వే మంత్రి గోపాలస్వామి అయ్యంగార్ ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీన భారత శాసనసభలో 1949-50 వ సం॥ త్వరపు రైల్వే బడ్జెటును ప్రతిపాదించుచు వెల్లడించెను.

1948-49 సం॥ ప్ర అరుగు తరుగు భర్తీ నిధి నుండి ఇంజనీల మరమ్మత్, కొత్త ఇంజనీలను కొనెట మొదలైన కార్యక్రమమునకు 22 కోట్ల 91 లక్షలు తీసికొనుట జరిగెను. 1949-50 సం॥ లో ఆ నిధి నుండి 33 కోట్ల 86 లక్షలను తీసికొనుటకు బడ్జెట్ లో ప్రతిపాదించబడినది. ఇది ఆమోదించబడితే 1949-50 వ సం॥ ప్ర యంతానికి అరుగు తరుగు భర్తీ నిధిలో 74 కోట్ల 86 లక్షలు ఉండగలదు.

బడ్జెట్ లోని వివిధాంశములను వివరించుచు గోపాలస్వామి అయ్యంగార్ ఈ క్రింది విధంగా ప్రసంగించెను :

"ప్రస్తుతం జరుగుతున్న సంవత్సరంలో మొదట అనుమతమైన 190 కోట్ల కన్న 14 1/2 కోట్లు ఎక్కువ వచ్చే అవకాశాలు కనిపిస్తున్నవి. రైల్వే శాఖా కేటర్లలో ఈ మధ్య చేసిన మార్పులవలన యోగం పెరిగినది. అయితే దీనికి తగినట్లుగా, బరమ్మతులు, సిబ్బందికి ఇచ్చే కరువు భత్యాల పొచ్చింపు, వారికి చౌక ధాన్యాన్ని సప్లయి కేయటంలో వస్తున్న నష్టం మొదలైనవాటివల్ల గుర్తుకొచ్చి పెరిగినది. దీనివలన మొదట అంచనా వేసిన నికర లాభం కన్నా 599 లక్షలు మాత్రమే ఎక్కువ రాగలదు.

1949-50 వ సం॥ ప్ర ఆదాయం 210 కోట్లు ఉండగలదని అంచనా వేయబడినది. ఈ సం॥ లో దేశంలో మొత్తం విదా ఆర్థికంగా పెద్ద మార్పు

1949-50 రైల్వే బడ్జెట్ వివరాలు

దేశీ ఉంపనీ, అథనా ఉన్నప్పటికీ అవి ఆర్థికాభివృద్ధి చేయించగలవనీ భావించడం మైనది. జరుగుతున్న సంవత్సరం కన్నా ఆదాయం పెరిగినప్పటికీ, రాజ్యాభ్యుత్థానికి నిర్ణయించిన దానినిబట్టి ఖర్చునడుపు సిబ్బందికి కరువు భత్యాల, జీతాలు పెంచవలసిరావటం, 74 వేల మంది అదనపు పనివారిని చేర్చుకోవలసిరావటం మొదలైనవాటివల్ల ఖర్చు పెరిగిపోయి మొత్తం 1949-50 సం॥ ప్ర ఖర్చులు 172.12 కోట్లు ఉండగలవు.

అభివృద్ధి నిధిని ప్రయాణీకుల సౌకర్యములకు మాత్రమే ప్రత్యేకించవలెనని రాజ్యాంగపరిషత్తు నిర్ణయించుటవల్లనూ, అరుగుతరుగు భర్తీ నిధి నుండి ఎక్కువ మొత్తములు వాడవలసి వచ్చుట చేతనూ రాజ్ ఖర్చు సం॥ ప్ర నికర లాభములో అభివృద్ధి నిధికి కేవల ప్రత్యేకించుట జరుగలేదు.

నిలవనిధులనుండి వాడకం

ఆసలు ఏర్పాటునుబట్టి అరుగుతరుగు భర్తీ నిధి నుండి 1948-49 సం॥ లో 1129 లక్షలనూ, 1949-50 సం॥ లో 1147 లక్షలనూ మాత్రమే వాడవలసి ఉన్నది. కాని ప్రత్యేకావసరములను బట్టి 1948-49 లో 2291 లక్షలను తీసికొనుట జరిగినది. 1949-50 లో 3386 లక్షలను తీసికొనుటకు బడ్జెట్ ప్రతిపాదించుచున్నది. ఈ నిధికి ప్రతి సం॥ మూ 22 కోట్లు చొప్పున 5 ఏళ్ల పాటు జీరవలెనని ఇండియా రైల్వే ఎంక్వ

యరీకమిట్టే సూచించినది. ఈ సమస్యను ఎంక్వయరీ కమిటీ సమగ్రంగా పరిశీలించనందున, ప్రభుత్వం ప్రస్తుతానికి ఒక ఏర్పాటును చేస్తూ లోగడ ఈ నిధికి రావలసిన బాపతు 20 కోట్లను ఇచ్చుటకు నిర్ణయించినది. 1948-49 లో ఈ నిధికి 765 లక్షలూ, 1949-50 లో 472 లక్షలూ చేర్చబడును. దీని ననుసరించి 1949-50 సం॥ చివరకు అరుగుతరుగు భర్తీ నిధిలో 74 కోట్ల 28 లక్షలు ఉండును. అభివృద్ధి, రిజర్వు నిధులకు రాబోవు సం॥ లో ఏమీ చేర్చబడును. వాటిలో అభివృద్ధి నిధి 1861 లక్షలూ, రిజర్వు నిధిలో 651 లక్షలూ ఉండగలవు.

నిర్మాణ కార్యక్రమాలు

ప్రభుత్వ బాండ్ల సంతో నిమిత్తం లేకుండా రైల్వే నిధులతో కొన్ని నిర్మాణ కార్యక్రమములు జరుపబడును. 1948-49 సం॥ లో కాపిటల్ ఘండునుండి 2780 లక్షలూ, అభివృద్ధి నిధి నుండి 897 లక్షలూ, అరుగుతరుగు భర్తీ నిధి నుండి 2291 లక్షలూ మొత్తం 54 కోట్లు ఉపయోగించబడును. ఈ డబ్బుతో అస్సాం రైలుమార్గ నిర్మాణం, మిహిజాం (తూర్పు) డియా రైల్వేలో 'చిత్రంజి' రైలింజి నిర్మాణ కార్యకారణావసరము, ఆ నం - బ రే జా డీ బుద్ధి - బాంధేరా మొదలైన రైలుమార్గాలకు జోడు మార్గాలను వేయటం, మొదలైనవి జరు

గుతుంది. 1949-50 లో నిర్మాణ కార్యక్రమాలకు 71 కోట్ల, 15 లక్షలు తీసుకోవలెనని ప్రతిపాదించబడినది. కాని అన్ని వ్యయాలనూ తగ్గించడం వల్ల అదికూడా 64 కోట్లకు తగ్గించబడినది. అందులో 2884 లక్షలు కాపిటల్ ఘండునుండి, 1 1/2 కోటి ప్రయాణీకుల సౌకర్యాల నిధి నుండి, 3386 లక్షలు అరుగుతరుగు భర్తీ నిధి నుండి తీసుకోవలెను. ఈ డబ్బుతో చేసే ముఖ్య కార్యక్రమాలలో, నాల్కాప్రేక్షలో (బి. బి. సి. వి. రైల్వే) మార్షలింగ్ యార్డ్ ను నిర్మించటం ఒకటి.

ఒక కోటి రూపాయలు అవసరమైన కోడు రవాణా కార్యక్రమాలకు కోరబడినవి.

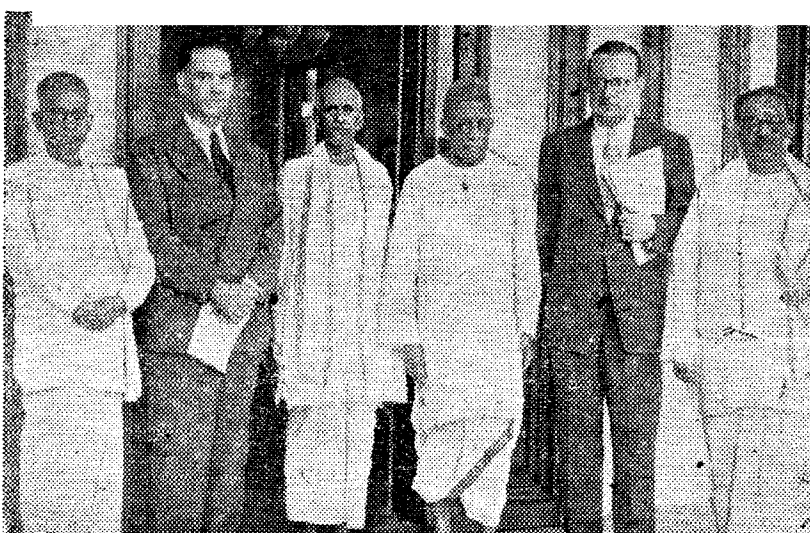
రైలు యంత్రములు

1949 మార్చి 31 నాటికి సంతుష్టికరంగా పనిచేసే గడువు దాటిపోయిన ఇంజన్లు మొత్తం దేశంలో 1291 ఉండగలవు. వీటి స్థానంలో ప్రవేశ పెట్టాలిక్క 640 బ్రాడ్ గేజ్ ఇంజన్లూ, 208 మిటర్ గేజ్ ఇంజన్లూ, 20 నారో గేజ్ ఇంజన్లూ విదేశాలకు ఆరరు ఇవ్వబడినది. జనవరి 15 నాటికి 19 బ్రాడ్ గేజ్ ఇంజన్లు, 38 మిటర్ గేజ్ ఇంజన్లు అందినవి. మార్చి 31 నాటికి ఇంకా 120 బ్రాడ్ గేజ్ ఇంజన్లు రాగలవని భావించబడుతున్నది. 1949-50 సం॥ లో 327 బ్రాడ్ గేజ్ ఇంజన్లు, 170 మిటర్ గేజ్ ఇంజన్లు రాగలవు.

మనం ఈ విధంగా రైలింజన్ల విదేశాల మీద ఆధారపడి ఉండటంవలన చాల కష్టాలు కలుగుతున్నవి. ఈ లోటును తొలగించుటకు 'చిత్రంజి' కార్యకారణావసరము జోరుగా సన్నాహాలు చేయబడుతున్నవి. కార్యకారాన్ని నిర్వహించి మన దేశీయులకు శిక్షణ నిచ్చే నిపుణుల కొరకు విదేశ నిర్మాతలతో సంప్రదింపులు జరుగుతున్నవి. ఈ కార్యకారణం ఏడాదికి 120 ఇంజన్లనూ, అదనంగా 50 బాయిల్లను నిర్మించగలదు. అయినప్పటికీ భారతీయ పరిశ్రమకు ఎటువంటి హానీ లేకుండా, మన అవసరాలు తీర్చుకొనుటకు నాలుగైదు వందల ఇంజన్లను తెప్పించుకోవలసివుంటుంది.

ప్రయాణీకుల పెట్టెలు

1948 ఏప్రిల్ నుండి నవంబర్ వరకు దేశంలోని రైల్వే కారానాలు 172 పెట్టెలను తయారుచేసినవి. రక్షణ శాఖలవారు తాము తీసుకున్న వాటిలో 251 బ్రాడ్ గేజ్ పెట్టెలను తిరిగి ఇచ్చివేసిరి. రైల్వే కారానాలలో 272 పెట్టెలు తయారవుతున్నవి. ఎక్స్ ప్రెస్ పంకా లతో ఉండే 3 వ తరగతి పెట్టెలను 100 తయారు (20-వ పేజీ చూడుడు)

ఈ నెల 15 వ తేదీ సాయంత్రం రామస్వామిరెడ్డియార్, పరిశ్రమలమంత్రి, ఇతర మంత్రులతో ప్రపంచ శాంతి ప్రతినిధివర్గసభ్యులు రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిశీలని, అవసరాలను చర్చించిరి.

విశాలరాజపుత్రస్థానం అవతరణ

స్టార్ పటేల్ కృషి ఫలితంగా ఏప్రిల్ 7 వ తేదిన విశాల రాజపుత్రస్థానం ఒకటి అవతరిస్తున్నది.

హిందూ దేశ చరిత్రలో ప్రఖ్యాతి గన్న రాజపుత్ర రాజ్యాలన్నీ ఒకటై, విశాలరాజపుత్ర స్థానరూపంలో ఏప్రిల్ 7 వ తేదిన అవతరించనున్నాయి. ఏకరాజ్యంగా చేరి పరిపాలన సాగించుకోవడానికి 14 రాజపుత్ర రాజులు అంగీకరించి గతవారం ఢిల్లీలో స్టార్ పటేల్ సమక్షంలో ఒక ఒడంబడికపై సంతకాలు చేశారు.

ఈ రాజపుత్రస్థానం భారత దేశంలో కల్ల పెద్దరాష్ట్రమైన చెన్నరాష్ట్రంతో సమానమైన. వైశాల్యం కలిగిఉంటుంది. చెన్నరాష్ట్రం 12½ లక్ష చతురపువైళ్ళకు వైగా ఉంది. ఈ రాజపుత్ర స్థానం వైశాల్యం 12,08½ చతురపు మైళ్ళు ఉంటుంది.

రాజపుత్రస్థానంలో మధ్యగా ఉన్న అజ్మీర్ - మర్వా ప్రస్తుతం కేంద్రప్రభుత్వం క్రింద ఫీఫ్ కమీషనరీ పరిపాలనలో ఉంది. ఇది మూత్రం ఇప్పుడు చేరు. దీనిని కూడా చేర్చ వలసిందని రాజపుత్రరాజులు కోరిఉన్నారు. ఇది చేర్చేపక్షంలో (2,400 చ. మై) మొత్తం 14,48½ చ. మై అవుతుంది. అంటే భారత దేశంలో కల్ల పెద్ద కూటం అవుతుందన్నమాట. కాని ఇప్పుడు అజ్మీర్ - మర్వారా వ్యవస్థలో ఏమీ మార్పు వద్దని భారత ప్రభుత్వం నూచించింది.

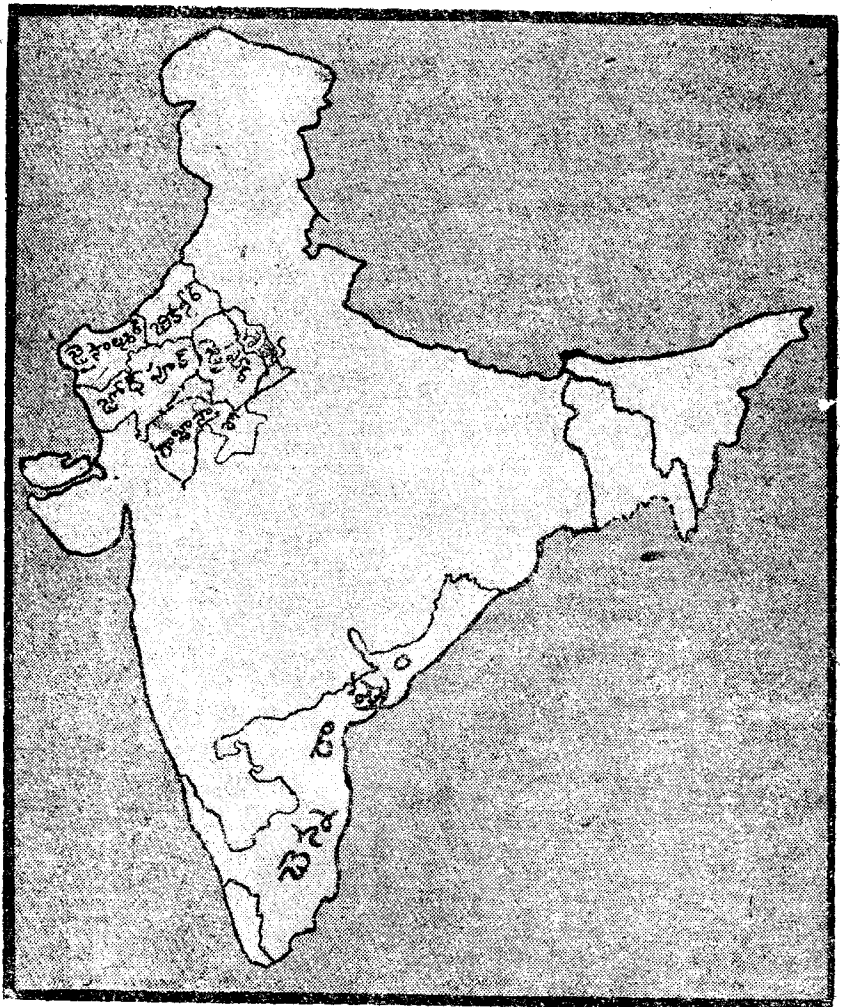
ఇక్కడ జనాభా ఘనమైన. వైశాల్యంలో దాదాపు చెన్నరాష్ట్రంతో సమానమైపోయింది.

జనాభా కోటి 20 లకు లుం దిమాత్రమే. (చెన్నరాష్ట్రం జనాభా ఇప్పుడు దాదాపు అయిదు కోట్లు) సాలీనా రెవిన్యూ మొత్తం రూ. 11 కోట్లు ఉంటుంది.

దీనిలో రాజాస్థాన్తో సమానమైన సంస్థానాలు నాలుగు చేరుతున్నాయి. అవి జైసల్మేర్, జైసాల్మేర్, జోధ్ పూర్, జైపూర్. రాజాస్థాన్లోని రాజ్యాలు ఉదయపూర్, బికానూర్, బూంది, డంగార్ పూర్, ఝాల్వార్, కిషన్ గఢ్, కోట, మేవార్, ప్రతాపగఢ్, మహాపూర్, టాంక్. మత్స్య రాజ్యకూటంలోని రాజ్యాలసంఖ్య త్వరలో నిర్ణయం కాగలదు.

దీనిలో మేవార్ రాజ్యాధిపతి మహారాజా శిరోమణిగా రాజపుత్రసంస్థానాధీశుల సంఘ సమావేశాలకు అధ్యక్షత వహిస్తారు. ఉదయపూర్ మహారాజాకు మహారాజప్రముఖ పదవి నిస్తారు. ప్రస్తుత రాజాస్థాన్ రాజప్రముఖులు పరిపాలనను మహారాజాశిరోమణికి మార్చి 30 వ తేదీన ఒప్పగించగలరు. విశాలరాజపుత్రస్థానం ఏప్రిల్ 7 వ తేదీనూచి నూతనరాజ్యకూటం ఏకఖండంగా పరిపాలించబడుతుంది. నూత్న రాజ్యాంగం నిర్మింపబడేవరకూ సంస్థానాధీశుల సంఘం భారత ప్రభుత్వం ఉత్తరువుల ననుసరించి పరిపాలిస్తుంది. వివిధ రాజ్యాలలోని వైస్రాయల్స్ ఏకాధిపత్యవత్తయి.

రాజాస్థాన్లో క్యాబినెట్ సుపార్టీ, హిందూ

లాల్ శాస్త్రిగారిని పార్టీ నాయకునిగా (స్టార్ పటేల్ సలహా ననుసరించి) ఎన్నుకున్నది.

ఈనూత్న రాజ్యకూటానికి ఉత్తరాన తూర్పు పంజాబు, తూర్పున సంయుక్త పరగణాల రాష్ట్రం, దక్షిణాన మధ్య భారత రాజ్య

కూటమి, సూరాష్ట్రం ఉన్నాయి. పశ్చిమాన పశ్చిమోత్తరాన పాకిస్తాన్ ఉన్నది.

దీనికి ప్రధాననగరం ఏవో ఇంకా నిర్ణయం కాలేదు. జైపూరుగాని, జోధ్ పూర్ గాని కావచ్చును.

లోకం కనుమరుగున, పర్వతంచాటున నిర్మించబడిన మహానగరం

[నార్వే-రష్యా సరిహద్దులోనూ, ఉత్తర రష్యాలోనూ రష్యన్ ప్రభుత్వం ఇటీవల నిర్మించిన పరిశ్రమల కేంద్రాలు నూతన నగరాలు రష్యా యుద్ధ యత్నాలను తెలియ చేస్తున్నవి. అందులో ఒక నగరాన్ని నార్వే సరి

హద్దునుండి గమనించి లాడిస్లావ్ ఫరాగ్ వ్రాసిన వ్యాసాన్ని సంగ్రహంగా ఇక్కడ ప్రచురిస్తున్నాం.]

నార్వే సరిహద్దునుండి ఒక రోజున నూతన దర్శనీయత్రంద్వారా (బైనామల్స్) ఒక రష్యన్ రహస్యనగరాన్ని చూశాను. నార్వేజియన్ల విభ్రాంతి చెంది చూసిన రష్యన్ నూతన

నగరాల్లో ఇదొకటి. రష్యా యుద్ధానంతరం అనేక నగరాలు నిర్మించారు. వానిలో దీనికి కొలహాకినికేరీ అనే పేరు రష్యన్లు వాడతారు. ఇక్కడ మంచి నికెల్ ఉత్పత్తి అవుతోంది. ఈ నికెల్ కోసమే రష్యా ఈ ప్రాంతాన్ని ఫిన్లాండ్ వద్దనుంచి గుంజుకుంది.

నార్వే సరిహద్దులో ఒక ఎత్తైన కొండ ఎక్కి ఈ నగరాన్ని ప్రకించాను. 1939 వరకూ ఇక్కడ ఉండే లేదు. ఇక్కడున్న పర్వతానికి పేరేనా లేదు. రష్యా - ఫిన్లాండ్ దేశాల మధ్య జరిగిన మొదటి యుద్ధంలో ఈ ప్రాంతంలో నార్వేగన్ స్త్రీ ఉండేది. పూర్వం ఇక్కడికి దేశ సంచారం చేసేవారు వచ్చి పస్టిక్ సాటిలైట్లను సుందరదృశ్యాలు చూస్తూ ఆనందించేవారు. నదిలో కలప ఫిన్లాండునుంచి వచ్చేది. అది పది సంవత్సరాల క్రిందమాట. ఇప్పుడు గన్ స్త్రీ లేదు. యుద్ధకాలంలో సంచారులకు ప్రవేశంలేదు. లోయంతా జనవిహీనమైపోయింది. మంచు గడ్డ కట్టి వుంది. ఈ సరిహద్దునుంచి చూస్తే ఇప్పుడు దూరాన తిరిగి జనసమృద్ధి కనిపిస్తోంది. కాని ఈ జనం పేరు. రష్యన్లు నగరాన్ని పర్వత చరియల్లో నిర్మించారు.

గాలి వెలుతురు బాగాఉంటే ఇక్కడనుంచి 60 మైళ్ళ దూరం రష్యా సరిహద్దులోకి చూడవచ్చును. కాని ఇప్పుడు కనుచీకటిగా ఉంది. దూరంగా నార్వే గ్రామాల్లో దీపాలు మిణుకు మిణుకు మంటున్నాయి. నికేరీ నగరంలో అక్కడక్కడ దీపాలున్నాయి. వానికొంతిలో దూరంగా సముద్రంలో దీపాలు కనుపిస్తున్నాయి.

విగత అంత చీకటిగా ఉంది.

ఉన్నట్టుండి హఠాత్తుగా పెద్దవెలుగు కనిపించింది. అందులో ఆధునికనగరం ఒకటి పెద్దది కానవచ్చింది. ఆదిమకాల ఆకాశంలో వెల్లురు బాగా వచ్చింది. రాత్రి దీపాలు వెలిగించి నగరం అంతా కాంతివంతం చేశాడు. రాత్రివేళ పని చురుగ్గా చెయ్యడానికి సెర్విలెట్లు కూడా వేశారు. కొత్త ఇళ్ళు, కొత్త రోడ్లు స్పష్టంగా కనపడుతున్నాయి. యంత్రాలు, రైళ్ళు కనిపించాయి. ఇక్కడ నిర్బంధంగా కూర్చి నియమించి పనిచేస్తున్నారని తెలిసింది.

పగలంతా నిర్జనంగా వైతన్యమేమీ లేకుండా ఉన్న ఈ నగరం రాత్రిపడేసరికి వీధులన్నీ కిటకిటలాడుతూ పనిపాటలతో సందడితో నిండి ఉంది. అక్కడ పనిచేస్తున్నవారు గుంపులు గుంపులుగా కనిపించారు. వీరే హిట్లర్ రాజ్యాధిపత్యంలో నానలుగా నిర్బంధ పేవలో ఉన్నారు. వీరే అంతకుముందు చాకాలం కెనడాపారిశ్రామికవేత్తల అధికారానికి బానిసలై పనిచేశారు. తిరిగి ఈనాడు మాస్కో నిరంకుశ పరిపాలనలో బానిసవృత్తిలోనే గడుపుతున్నారు.

ఈ ప్రాంతాన్ని యుద్ధకాలంలో మిత్ర రాజ్యాలు బాంబులువేసి ధ్వంసంచేశారు. 1939లో రష్యన్లు ఆక్రమించారు. పారిపోయే ముందు ఇక్కడంతా ధ్వంసంచేశారు. ఇప్పుడు జర్మన్లు వచ్చాడు. ఈ ప్రాంతంలో ఉత్పత్తి ప్రయత్నించారు. అంతగా ఫలితం లేదు.

1944 లో రష్యన్లు తిరిగివచ్చారు. ముందుగా ఫిన్లిష్ దేశీయుల్ని ఓడలెక్కించి పంపేశారు. స్వేశేనాంచి గవలపరిశ్రమకి కావలసినవారందరినీ తీసుకొచ్చారు ఇప్పుడు గవల రష్యన్లకు చెందుతాయి. కెనడాకంపెనీలవారికి పాతికమిలియన్ల డాలర్లు పరిహారంగా ఇచ్చారు. ఇప్పుడీ నగరాభివృద్ధికి పంచవర్ష ప్రణాళిక ఒకటి అమలు జరుగుతోంది.

ప్రయత్నం

మూలం :

'మీనన్'

అనుకరణ :

యర్రమిల్లి శ్రీ రామచంద్రమూర్తి

శంకరం సిగరెట్టు దమ్ము గట్టిగా లాగి మిగిలినదాన్ని అతల పాతాళాడు. గదిలో ప్రవేశించి, ఓంతులను పీల్చిన పొగను, ముక్కులోనూ, గొంతులోనూ ఆడించి ఉంకరాల్లా, మెలికలు బయటకు వదులుతాడు. మెలికలు, మెలికలుగా తిరుగుతూ పొగ గదిపైకప్పు చేరుకుంటుంది.

ఉద్యోగప్రయత్నంకోసం ఐదు నెలలక్రిందట బొంబాయి వచ్చాడు. ఉద్యోగప్రయత్నం కోసమేమిటి, తనే "దో ఒక ఉద్యోగాన్ని స్వీకరించమని ఉంటుందని శంకరం నమ్మిక. దానికి తగినంత కారణం లేకపోలేదు. శంకరం అసలుజుగు చిన్న పల్లెటూరు. ఆ ఉరిలో శ్రవ్యవిద్యాలయడిగ్రీలు సంపాదించిన వారిలో శంకరం మూడవవాడు. ఒకతను కలెక్టరు, మరొకతను ఓ పెద్దవ్యాపారసంస్థలో భాగస్వామిగా ఉండి, ఆ కంపెనీలోనే జీతం మీద మానేజరుగా పనిచేస్తున్నాడు. వారిద్దరూ అంత మంచి ఉద్యోగాలు దొరకనపుడు తనకు మాత్రం ఎందుకు దొరకదనే ఆశ, శంకరంలో ఏనాటి నుండో జీర్ణించిపోయింది. శంకరానికి ఉద్యోగం సంపాదించుటలో ఏవిధమైన సందేహమూ లేదు. యాఉద్దేశ్యంతోనే శంకరం బొంబాయి వచ్చింది కూడా. ఏ ఉద్యోగం స్వీకరించాలా అన్నదే యిప్పుడోపెద్ద సమస్యగా పరిణమించింది. తన ఉద్యోగంకోసం, కన్నకలూ, తలచిన తలంపులు జ్ఞప్తికి రాగానే చిన్న చిరు నవ్వు శంకరంముఖంలో తాండవించింది. బొంబాయి వచ్చినతర్వాత మొదటి రెండువారాలా నెలకు 250 రూపాయల జీతంమీదగాని ఏ ఉద్యోగం చేయకూడదని నిశ్చయించుకున్నాడు.

గదిలో ప్రవేశించి కుర్చీలో కూర్చోగానే, తన ఉద్యోగపు వెటలోని పథమదివసాల మీదకు పోయింది, శంకరం ఆలోచనంతా. ఒక్కొక్క ప్రయత్నం మనోవిధుల్లో దొరిపోతూంటే "రాస్" కంపెనీ చుట్టూ జ్ఞాపకానికివచ్చింది. "రాస్" కంపెనీ పుస్తకాల ప్రచురణకర్తలు. దీనిలో ఉద్యోగం దొరికితే చాలా బాగుంటుందనుకున్నాడు. శంకరం. అదీకాక ఆకంపెనీలోనే కార్యాలయం చూడగానే, ఆకంపెనీలోనే ఉద్యోగం చెయ్యాలనే కోరికపొచ్చింది. "ఓ" తనరించుకుని, నిగనిగలాడే జోళ్ళ కేసి మరిమరి చూచి తన బొంబాయిరాగానే ముగ్ధించిన విజిటింగ్ కార్డుకటి లోపలకు పంపాడు. జవాబు ఒకడువచ్చి శంకరాన్ని మానేజరుదగ్గర తీసుకుని వెళ్లాడు. శంకరం లోపల ప్రవేశించగానే నమస్కరించి నిలబడ్డాడు. "అలా కూర్చోండి" అంటూ మానేజరు "మీకోసం ఏం చెయ్యగలనో చెప్పండి" అన్నాడు. శంకరం కుర్చీలో కూర్చోనీ తనకు కాబోయే మానేజరు కేసి చాల దీక్షగా మాన్తున్నాడు. పొట్టిగా, అందంగా, బట్టతల, నిగనిగలాడే ఆ గడ్డంలేని ముఖమాస్తే, చిరునవ్వు లాలికిస్తూ, స్వాగతం చెప్తూ ఉంటుందని, అతని క్రింద పనిచెయ్యడానికి అంత చెడమనిషి కాదనుకున్నాడు. దృష్టిక్రిందకు సారిస్తూ, ప్రిడమచేతికి కట్టిన, వాచీ బెల్టును, పొగ్గాకుడి చేత్తో త్రిప్పుతూ, "మీకు పయస్కులోఉండి, మాంచి తెలివిలేటంతోనూ, కష్టపడి పనిచేసే ఉద్యోగి కావా లేమో నంటూ వచ్చానని నసిగాడు" శంకరం. అదా సంగతి అంటూ మానేజరు తన కాగితాలకేసి చూచుకుంటూ, శంకరంగారూ! ప్రస్తుతం మీకేం సహాయంచేయలేను, ఖాళీ ఏమైనా ఏర్పడితేనేగాని అన్నాడు, కాస్త సందేహిస్తున్నావా. మీరు సర్టిఫికేట్లకోసం గానీ చూస్తున్నావా నా దగ్గర ఉన్నాయంటూ కోటుజేబులో చెయ్యిపెట్టి తియ్య

బోతూంటే "అందుకోసం కాదండీ, ప్రస్తుతం మా ఆఫీసులో ఏవిధమైన ఖాళీలూ లేవు. ఏమైనా వస్తే మీకోసం ప్రయోగిస్తా, మీ యాప్రెంటిస్చిప్ వెళ్లండి" అన్నాడు మానేజరు. శంకరం మానేజరు దగ్గర శలవతీసుకుని బయటకు వచ్చాడు. యింటర్వ్యూ తననకున్నంత జయప్రదంగా లేదు. ఇంతకూ ఖాళీలు లేవేమో, తన యాప్రెంటిస్చిప్ తీసుకున్నాడు గనక శాంతికాలం నిరీక్షిస్తూ మనుకున్నాడు.

రెండు వారాలు కాలప్రవాహంలో దొర్లిపోయాడు. ప్రస్తుతానికి సుమాస్తా పని అయినా చాలు, యిలాగే కాస్త నేర్పు సంపాదిస్తే ఆఫీసురుఉద్యోగం దానంతట ఆకే నమందనుకుని కుర్చీ "రాస్" కంపెనీకి వెళ్లి "గునుస్తాఉద్యోగమేనా యిప్పుని అడిగాడు. "రాస్" కంపెనీలో గునుస్తా ఉద్యోగాలు కూడా ఖాళీగాలేవు. శంకరం కలతజెందిన హృదయంతో యింటివారి పట్నాడు. రోజులు గడుస్తున్నాయి శంకరం యింకా ఉద్యోగప్రయత్నంలోనే ఉన్నాడు. రోజు రోజుకూ ఆ సుమానం పొచ్చుతోంది. పరుగుకూడా పల్చ బడుతోంది - దీంతో అసమానం భయంగానూ, భయం మనోవ్యధగానూ మారింది. నా డునెలలు గడచబోయేసరికి, శంకరం తెచ్చుకున్న డబ్బుకాస్తా అయిపోయింది. "డబ్బుకోసం యింటికి వ్రాస్తేనో? - ఛీ! అందుకోసమేనా యిల్లు వదలినది - అదీ కాక వారుమాత్రం ఎక్కడనాంచి తెస్తారు? ఇలా మొదలుపెడితే దీనికి అంతు ఉండదు.

అనుకోని డబ్బుకోసం యింటికి వ్రాయడం వీరమించితూన్నాడు. ఎలాగైనా ఉద్యోగం సంపాదించాలనుకుని నూడోనా రి "రాస్" కంపెనీ మానేజరు దగ్గర వచ్చాడు. ఈవారం కూర్చోడానికేనా తావు చూపబడలేదు. కొద్దికాలం పాటు శంకరం తన ఎదుట నిలబడి ఉన్నాడని కూడా మానేజరు గమనించలేదు. గొంతుకనసరించుకుని తన గాథంతా మానేజరుమందు వెళ్లబోస్తూ, ఎలాగైనా యింకా సరి తప్పక ఉద్యోగం యివ్వాలనీ, మళ్లీ కొంత కాలంపాటు ఆగమంటే ఆగలేననీ, అన్నాడు శంకరం. మానేజరు కొద్దిగా చికాకు పడి, ఆఫీసు హెడ్ గునుస్తా మూర్తి గారి కోసం కబురుపంపాడు. పాలిపోయిన శరీరం, అంతులేని దళసరి కళ్ళ అద్దాలతో మూర్తి లోపలకు ప్రవేశించాడు. మానేజరు ఆయనతో, మనం యీ శంకరంగారిని ఉద్యోగంలో తీసుకోవచ్చునా? అన్నాడు. మూర్తి శంకరంకేసి ఎగాదిగా చూచి నీవు టైపు కొట్టగలవా? అన్నాడు. కొట్టలేను, కావాలిస్తే పక్షిపాసు రోజులలో నేర్చుకుంటా అన్నాడు శంకరం. అదంతా పనికిరాదని మూర్తి తన మామూలు ధోరణిగా ప్రస్తుత విద్యార్థిధానంమీద చిన్న ఉపన్యాసం మొదలుపెడుతూంటే మానేజరు అడ్డువచ్చి, "శంకరంగారూ - మిమ్మల్ని యిప్పుడు పనిలో తీసుకోవలసినందుకు చాలా విచారిస్తున్నా. నే చెప్పిట్టు మీకు తగిన ఉద్యోగం ఖాళీ అవగానే తెలియపరుస్తా అన్నాడు. శంకరం బొంబురుపోయిన గొంతు కతో అభీకంపెనీలు చెప్పి బయటకు వచ్చాడు. నిరాశ మనస్సును బాధిస్తూంది. యీ ప్రపంచమంతా శూన్యంగానూ, తనమీద ఏదో పెద్ద కుట్ర పన్నుకున్నట్టుగానూ తోచింది. అప్పుటికి ఉద్యోగప్రయత్నం వీరమించలా. ప్రతి ఆఫీసు, కంపెనీ అన్నీ గాలించాడు. ఎక్కడకు వెళ్లినా ఖాళీలేదన్నమాటేగాని "మేం తీసుకుంటా"మని ఎవ్వరూ అనలేదు-యీ జీవితానికి అలాంటిపడే శంకరానికి ఎవ్వరు ఖాళీలేదని చెప్పినా అతని శరీరంనిండా, శక్తు జైరల్లా ప్రాకినట్టుగా తోచేది - యీ ప్రయత్నంలో

కొన్నిరోజులు భోజనంకూడా మాఫీకోవలసి వచ్చేది - ప్రతివిషయంలోనూ అతను జయం పొందలేకపోయినా, అతని మనస్సులో ఏదో ఒకవిధంగా ఉద్యోగం సంపాదిస్తానే ధైర్యం అలాగే ఉండిపోయింది.

ప్రక్కనున్న పీఠగడియారం పదిగంటలు కొట్టింది - గంటలు వినిపించగానే ఆలోచనా సముద్రంలోంచి బయటపడి, బట్టలు వేసుకుని, రోడ్లో బిగించిన చిన్న అద్దంలో తల దువ్వుకుని ఏ కంపెనీదగ్గరకు వెడదామా అనుకుంటూ బయటకు వచ్చాడు. ఇంతలో ఏం ఆలోచన వచ్చిందో, బోళ్లు ఓయాలకూ, కోటు మరో మూలనా విసిరేసి గదిలో కూర్చున్నాడు. ఇంతకూ ఆనాడు ఆదివారం. ఆఫీసులకూ, కంపెనీలకూ శలవు

సాయంకాలం ఎనిమిది గంటలకు "రాస్" కంపెనీ హెడ్ గునుస్తా మూర్తిగారింటికి వెళ్లి తలుపు తట్టాడు - ఓ ముసలి స్త్రీ తలుపుతీసి మూర్తిగారు బయటకు వెళ్లారు. ఓ గంటలో సాగండి - ఎలాగైనా మూర్తిగారిని కలుసుకోవాలని తీర్మానించి దగ్గరగా పార్కు ఉంటే అందులో ఓ బుర్రమీద కూర్చున్నాడు. పది నిమిషాలు గడిచాయి. ఓ ముసలాయనవచ్చి శంకరం కూర్చున్న బెంచీమీద కూర్చున్నాడు. ఓ ఘడియ శంకరంకేసి గూచి అగ్గిపెట్టె ఉందా? అన్నాడు ముసలాయన. శంకరం యిచ్చిన అగ్గిపెట్టెతో చుట్టూ మట్టించి, ఆ వెలుగులోనే శంకరం ముఖతూజాలిన్నీ పరిశీలించాడు - చాలా ఉక్కుగా ఉంది. మేఘాలూ కూడ. శంకరం వచ్చేటట్టుఉంది అన్నాడు ముసలాయన శంకరం అగ్గిపెట్టె తిరిగి యిస్తూ. అలాగే కనుపిస్తూంది అన్నాడు శంకరం. ముసలాయన శంకరాన్ని వదలేటట్టు లేతేమో, కొన్ని నిమిషాలు గడిచాక యీ దగ్గర ఎక్కడైనా ఉంటున్నారా? అన్నాడు - లేదు - భోగలో ఉంటున్నా అన్నాడు శంకరం. ఏమైనా ఉద్యోగమా? అన్నాడు తిరిగి ముసలాయన. లేదని సమాధానం యిచ్చాడు శంకరం. ముసలాయన పదిపాను నిమిషాలు ఉగ్రుకున్నాడు. మనకనీకల్లో తన్ను ముసలాయన తిరచి, తిరచి చూస్తున్నాడని శంకరం గ్రహించాడు. ఉన్నట్టుండి, నిన్ను నే అనుకున్నా - నాకూ వయస్సు ముగ్గువోంపట్టి ఓ సహాయుడు, కావాలనీ, అని అన్నాడు ముసలాయన. నాది పొగాకువ్యాపారం. కొట్టు అంత పెద్దది కాకపోయినా, డబ్బు విషయంలో జాగ్రత్తగా ఉండాలనీ, మీరు యిప్పుడే యీ యాప్రెంటిస్చిప్ రంపంటూ ఓకారు అందినూంటే, తుమించాలి, నాకన్నీ అక్కడేవు, రేపటి నుండి నన్ను ఉద్యోగంలో నియమించాలన్నాడు శంకరం. మరి మంచింటూ ముసలాయన దారితీశాడు.

కొద్దిసేపట్లో శంకరం మూర్తిగారు యింటికి రావడం చూచాడు పదినిమిషాలు ఉగ్రుకుని మూర్తిగారింటికి వెళ్లి తలుపుతట్టాడు.

మరునాడు పదకొండుగంటలక్లా శంకరం "రాస్" కంపెనీ మానేజరుదగ్గరకు హాజరయ్యాడు. ఓ గుడ్ మార్నింగ్ కొట్టి దగ్గరున్న కుర్చీ లాక్కుని, అందులో కూర్చున్నాడు. మానేజరు కాస్త కంగారుగా ఎందుకొచ్చా రన్నట్టుగా, చూచాడు. "మీరు నా కిస్తానన్న ఉద్యోగంకోసం అన్నాడు శంకరం." ఏమైనా ఖాళీనస్తే యిస్తానన్నావా? అన్నాడు మానేజరు. ఇప్పుడొక్కనం కాళీనచ్చిందంటూ మానేజరు తెలియపడతూనే పేవరు వెయిట్ ను చేతుల్లో పోగ్గా ఆడిస్తూ, మూర్తిగారి ఉద్యోగం. నిన్ను రాత్రిమండీచయన యీ లోకంలో శ్రమ పించడం వీరమించుకున్నాడు అన్నాడు శంకరం. మీ మాటలు నాకు అర్థమవటం లేదు. "మూర్తిగారు నిన్న రాత్రి హాళీతుగా గుండె ఆగి కాలంచేశారు. ఆయనఉద్యోగం నా కివ్వాలన్నాడు. శంకరం ప్రయత్నాలన్నీ మొదటి నుండి చూస్తున్న మానేజరు ఒక్కసారిగా తెల్లపోయాడు. ఇంతకూ శంకరం యిప్పుడు "రాస్" కంపెనీ హెడ్ గునుస్తా.

ఈ సంవత్సరము ఏప్రిల్ 1-న తేదీనుంచి ఆయా మూల్యముల తపాలా బిల్లలపై ఉండేది బొమ్మలు. ఆ రోజునుంచి మనదేశపు తపాలా బిల్లలపై బ్రిటిషరాజు జార్జి బొమ్మ ఉండదు.

గవోక్స్
అన్ని నెలలకు గంటలలో గుణము
ఈశ్వర ఫార్మశీ, రాజమండ్రి

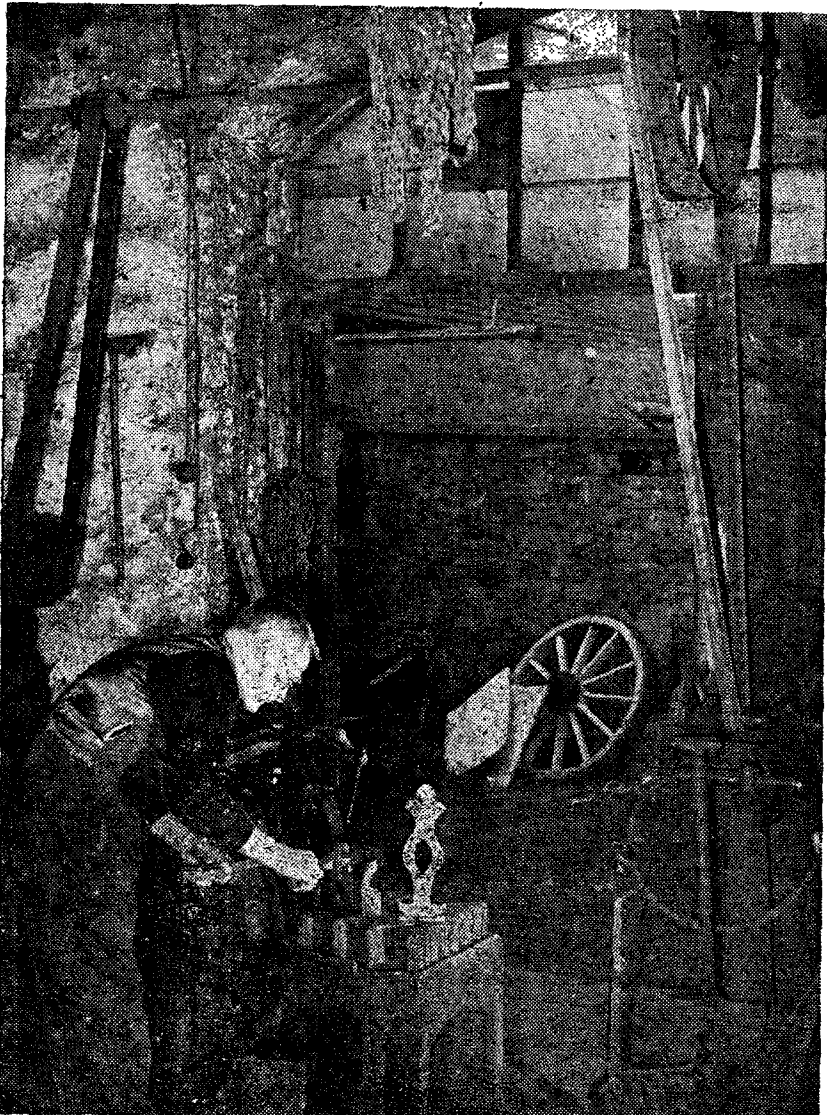
తన శిల్పాన్ని పునః పరీక్షించుకొంటున్నాడు.

తయారీలో ఉన్న వస్తువును శిల్పి పరీక్షిస్తున్న చిత్రం.

పల్లెపట్నాల కష్ట రులకు

విల్పూరగార్లు అనునదికి 74 వర్ష. మూడు మైల్ జిల్లాలో వెనుమార్తెచువల్లెరు చెందినవాడు. అతను చేతుల్లో చేసిన వస్తువులు, ముదిశిల్పు శిల్పాలలాగా అత్యంత సౌందర్యంగా ఉండేవి (చూ. వారం బ్రెటలో అనికోత్పత్తి ప్రదానికలలో కేసుల యంత్రాలు తయారు చేసే సామగ్రిలు చాలటం లేదు. పేల్లె: పెద్ద భవనాలున్న వారంతా మతులుపడుతున్నారు. అతను తయారు చేసేవి, పూర్వ ఇటాలియన్ శిల్పు ఆర్థస్థుల వస్తువులు. బ్రెటలోమెరికాలలో చాలామంది, అందానికీ, ఉపయోగానికికూడా కావలసిన యుక్తలో ఆఫ్రికాలో పనిచేస్తున్నాడు. ఈ విద్యలో కొశలంసంపాదించాడు. అప్పటినుండి, ఇనుపపనిలో, వృద్ధుడైనాకూడా, ఆ చేతికి ఆకాశలమూ, ఆ కంటికి ఆ కళాదృష్టి ఏమీ తక్కువ నప్పుడల్లా, ఆ పనిని అతనికే అప్పజెప్పటంబారు. అతనినిర్మాణాలు, అతని

హాగ్నాట్ల తన కార్ఖానాలో, తూర్వకాలపు ఇత్తడి పెట్టెలకు తగిన బరిదులు తయారుచేస్తున్నాడు.

హాగ్నాట్లకు, గేటు కలకటాలను ఇంటికి తగినట్లు తయారుచేయటంలో ఆనందం, ఆసక్తి ఎక్కువ. అల్లా అమర్చిన గేటును పరీక్షిస్తున్నాడు.

పూర్వపద్ధతినుండే తన కొలిమిలో ఇనుపవస్తువులను కాలుస్తున్న దృశ్యం.

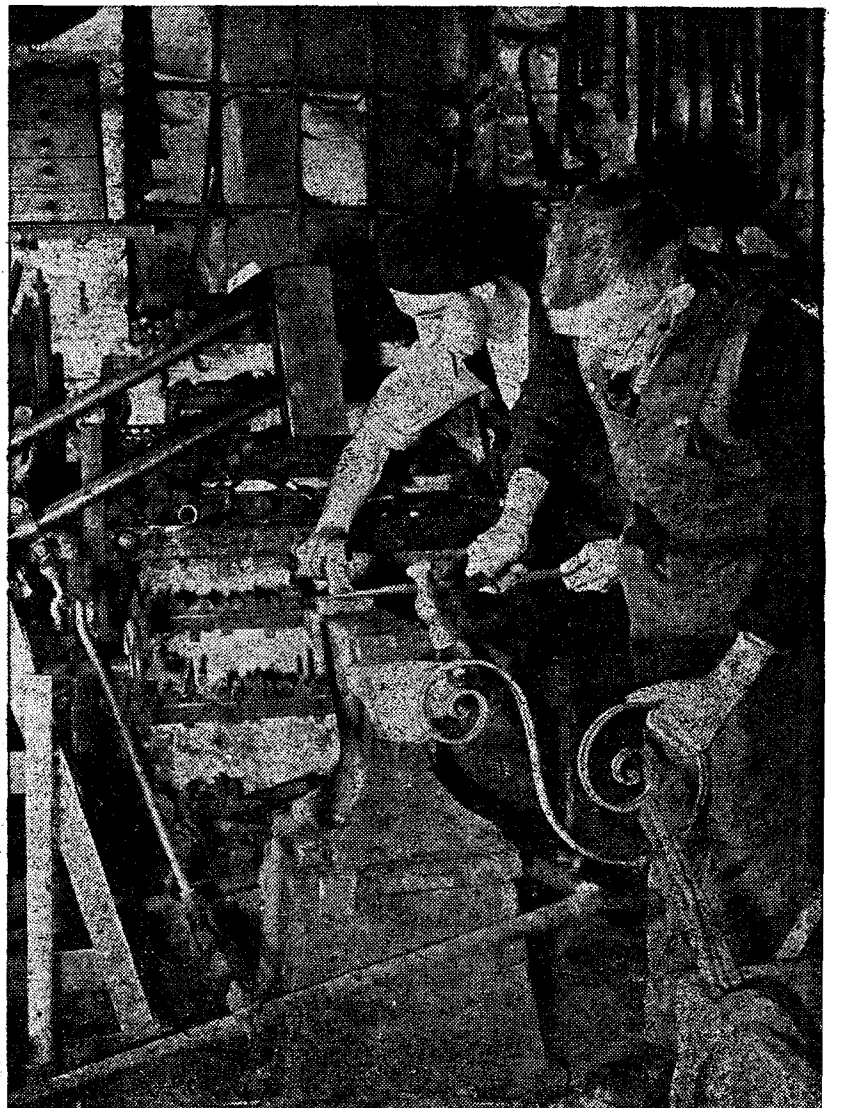
ఇనుప పువ్వులను తయారుచేసి అక్కడక్కడ అలంకారాలుగా అమర్చటం హాగార్డు ప్రత్యేకత. ఈ ప్రక్రియముఖచిత్రంలోని “పువ్వు” ఇల్లా తయారుచేసింది

బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ఆదరణ

పల్లెలో తన కార్ఖానాలోనే చిన్నప్పటినుంచీ కొలిమిపని చూస్తూ, కమ్మరంలో గొప్ప కౌశలం చూపించేవాడు. ముఖచిత్రం). ఇనుప పనిలో బ్రిటన్‌లోని ప్రప్రథములలో ప్రప్రథమునిగా ఇతన్ని లెక్కవేస్తారు. ఇప్పుడు స్థిరులసాయాన్ని ప్రభుత్వం విరివిగా తీసుకొంటుంది. హాగార్డు చేసిన ఇనుపగేట్లు మొదలైనవాటికోసమే, పెద్ద క్లౌడాలలాగా, కళాకౌశలాన్ని పెదజల్లుతుంటాయి. ప్రపంచం మారుమూలలనుంచీకూడా అతని పనితనానికి పవస్టువులను చాలామటుకు అతని కార్ఖానాలోనే అతనిచేత చేయించుకొని వెళ్తుంటారు. హాగార్డు, బోయరు వానితనంచూపించాల్సిన పనులన్నీ అతనిపాలనే పడుతూవచ్చాయి. మంచి పేరుని సంపాదించుకొన్నాడు. 74 ఏళ్ళ వయసులో నిలిచాడు. పూర్వ మహాశిల్పిల లోహ నిర్మాణాలను, పునరుద్ధరించాల్సి వచ్చి వరుసగా, ఈ చిత్రాలలో పొందుపరుస్తున్నాము. (బ్రిటిష్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్‌లో)

హాగార్డు తయారుచేసిన కొవ్వవత్తుల చట్రాలు: పల్లెటిపట్టుల, ఇళ్ళనూ, చర్చీలనూ అలంకరిస్తున్నాయి.

హాగార్డు, అతని అసిస్టెంట్లు ఇనుమును సాగగొట్టున్న దృశ్యం.

అనగనగా ఒక ఊళ్లో ఒక ఇల్లం టంకం అల్లుడుండేవాడు. అతడు శుద్ధ బుద్ధావతారం. అతడి అమాయకత్వాన్ని ఆసరాగా తీసుకుని బావ మరదలూ, మరదల్లూ, అతడికి తాటాకులు కట్టి, చంపుకు వేపుకు తినే వాళ్లు అణిచి. అస్తమానం ఎడేవా చేసి ఏడిపిస్తుండేవాళ్లు. ఒక్కొక్కసారికి అతడికి రోషం పొడుచుకు వచ్చేది. ఈ పోడు పడలేకపోయేవాడు. కాని ఏమి చేయగలడు? పాపం!

తనని ఆ యింట్లో గౌరవించేవాళ్లే లేరు. అత్తగారికీ, చివరికి కట్టుకున్న భార్యకూకూడా తనంటే చాలా అలుసు ఇది అతణ్ణి ఎంతగానైనా బాధించేది. వాళ్ల వల్ల గౌరవం పొందడానికి ఏదైనా చక్కటి యుక్తి పన్నా లనుకున్నాడు.

ఓనాడతడు అత్తగారితో 'అత్తా, నేనీ రోజు ఒక అవపర పనిమీద పక్కలైకు వెళ్లిస్తా. సాయంకాలానికి గాని ఇంటికి చేరుకోను.' అని చక్కా ప్రయాణం కట్టాడు. పోయే వాడల్లే బయలుదేరాడు.

ఇదే మంచి సమయ మనుకొని అతని వెళ్లామూ, ఆమెతల్లి కూడ బలుకుక్కు, ఏదైనా పిడివంట చేసుకు తిందా మనుకున్నారు. అల్లుడు ఇంట్లో ఉండేటప్పుడు చేసుకుంటే అతిపకీ భాగం ఇవ్వాలివస్తుంది. ఇప్పుడైతే చడి చప్పడూ లేకుండా తమ కడుపాత్రం తీర్చుకోవచ్చునని ఆలోచించారు.

అతడు గుమ్మం దాటాడో, లేదో ఇంత మినప్పప్పు నాన పోసి, రుబ్బి గారెలు కాల్చుకో బోతున్నారు. వీళ్ల స్వభావా ఎరిగిన్నవాడు కాబట్టి అల్లుడు వెళ్లి నల్లుగా వెళ్లి దొడ్డి గుమ్మం వైపుగా వచ్చి వంటయింటి గోడ వెనకానా సక్కి విషయమంతా గమనిస్తున్నాడు. వడలు తినాలనే ఆత్రంలో ఉన్నారేగాని వాళ్లకీ గొడవే తెలియదు.

లోల గారెల తయారీపు జోరుగా నాగిపోతోంది. సలసల కాగే నూనెలో వేస్తే వదులయ్యే 'చుంయ్యి చుంయ్యి' అనే చప్పడు వింటూ, ఒక్కొక్కసారిగా పొడుకుంటూ ఆ రోజు వాళ్ల తయారుచేసిన గారెల్ని లెక్కకట్టేశాడు అవలీలగా మన మేధావి.

సాయంకాలం పల్లెనుండి వచ్చిన వాడికి మల్లే ఇంటి కొచ్చి చేరాడు అల్లుడు. ఇతని పేరు చెప్పడానికి మరి చాను. ఇతను మండుకం భొట్లు. 'ఇక చూపిస్తా నా తడాకా' అను కున్నాడు. అత్తగారిదగ్గటి కెల్లి ఈలా ఉపన్యాసభోరణిలో ప్రారంభించాడు:

'నన్నేమో మీరు తెలివితక్కువ వాడికింద జమ కట్టేశారు మీ తెలివి అంతే! తమకు తెలివి శూన్యమయి నప్పుడు ఇతర్లను తెలివితేని వాళ్లనుగా అనుకోడం రిచాజే. పిచ్చివాళ్లు ఇతర్లను పిచ్చాళ్లు అనుకోడమూ మామూలే. ఇన్నాళ్లు నా ప్రజ్ఞ చూపించ

'కాలం కలిసివచ్చింది!'

శ్రీ ఆచార్య భార్గవ

లేదు. అందువల్లే నేనంటే మీకు ఇంత అలుసు. ఇకమీదలా ఉండ దలచుకోలేదు. వినండి! నేనొక పెద్ద జ్యోస్యుణ్ణి. కనీ వీని ఎరగని వన్నీ ఇట్టే తెలుసుకోగలను. ఉదాహరణకు చూచుకోండి. నేనివ్వాలి గడవ దాటించే తడవుగా మీరు చేసినపని— రహస్యంగా చేశా మనుకున్నారేగాని— అది నాకు తెలుసు. మీరు ఇవాళ డెబ్బై ఆరు గారెలు కాల్చుకున్నారు గదా? ఔనా కాదా, ఏ?" అని జడివానలా లెక్కరు దబాయించేడు.

తమగుట్టు బయట పడినందువలన లోలో భయమూ చిరాకూ, మండు కుడి జ్యోస్యం సమ్మ సరిపోయినందు వల్ల అతడు నిజంగా గొప్ప జ్యోస్యుడే అనుకున్నందువల్ల కలిగిన ఆనందమూ పెనగొని అమ్మా, కూతుళ్లను కిందిట్లు మీదిట్లు చేసినై.

ఇక ఇరుగుపొరుగుల అమ్మలక్కల తోటి, కంటికి కనపడేవాళ్లందరితోటి తమ అల్లుడి గొప్పదనాన్ని చెప్పి పొగడడానికి ఆ అత్తగారికి పొద్దు చాలటంలేదు.

ఈలా క్రమంగా మండుకం భొట్లు గారి ప్రతిదీ ఆనగరం నాలుగుచెరగులా ప్రాకిపోయింది. ఎవరు చూచినా అతడి జ్యోతిషశాస్త్ర పాండిత్యాన్ని మెచ్చు కునేవారే!

కొంతకాలం గడచగా గడవగా ఓనాడు ఆచారి చాళలివాని గాడిద వొకటి తప్పించుకొని పారిపోయింది. ఆచారి దానికిగాను వెతికివెతికి వెసిగి వేసారి విరిమించుకున్నాడు ఆ ప్రయ త్నాన్ని.

అప్పుడు ఆచారి లుంకాయ, తాంబూలమూ పట్టుకొని మన భొట్లు గారిదగ్గరికి వచ్చాడు. ప్రశ్న అడగ డానికి. జ్యోస్య ముంద వంగి దండం పెట్టి—'అయ్యా, నా గాడిద బాడ తెలియజేయండి. అది లేకపోతే నా వృత్తికే మోసం. దయ తలచండి.' అని ప్రార్థించాడు.

మండుకుడు భార్యలో మునిగిన వాడల్లే ఊర్ధ్వసేవు కళ్లు మూసికొని ఆలోచించి "నరే, రేపు ప్రాద్దుట రా. తప్పకుండా నీ గాడిదబాడ తీసి చెప్తా. ఇప్పుడు గ్రహకూటా సరిగ్గా లేదు" అని చెప్పి, యుక్తిగా అనివద్దనుండి గాడిద గూపు పోసుకుని, అప్పటికి అతని పిడ విడిపించుకున్నాడు.

కాని... అని మనస్సు మనస్సుతో లేదు. తన పరువు నిలబెట్టుకోవాలి.

దీని కేమిటి శివాయం? యోచించి, యోచించి ఒక నిశ్చయాని కొచ్చేడు.

ఆ రోజు అంతా నిద్ద రోయిం తర్వాత, సగరమంతా మాటుమరిగిన వెనుక మెల్లిగా బయలుదేరాడు మండుకుడు గాడిదను వెనకాడికి. ఆ రోజు రాత్రుల్లా నిద్రమాట అను కోక తిరిగి తిరిగి వేగుచుక్క పొడిచే వేళకి కాళ్లంతా పీకుతుంటే ఉన్న రంటూ ఓచోట కూలబడ్డాడు.

గుడ్డివెన్నెట్లో, దూరంగా యేదో జంతువు మేస్తూన్నట్లుగా, లీలగా కని పించింది. అతడు దాన్ని సమీపించి చూస్తుండగా, అది తా సంతగా శ్రమించిన గాడిదే! తన శ్రమ ఫలించి నందుకు ఎంతో సంతోషించాడు. ఆ ఊణాన్నే తనపాటన్నీ మరిచాడు. ఆ గాడిదను పట్టుకుని గుర్తుగా ఒక జువ్వి చెట్టుకు కట్టేసి, గుట్టుగా ఇంటి కొచ్చేసి ఏమీ ఎరగనివాడల్లే పరున్నాడు. అలుపువల్ల కాస్త కూరుకు పట్టింది. ఇంతలోకే చాళలివాడు వచ్చి, ఆతణ్ణి లేపించాడు; గాడిదసంగతి అడిగాడు.

మండుకంభొట్లు, ఆ రమూ త కళ్లలో భ్యాపించి, కళ్లు తెంచి పలక మీద ఏవో నాలుగు గట్లు గీసి, మల్లీ నిలుపుగా అడ్డగా కొన్నిగీతలు గీసి వేళ్లు లెక్కపెట్టుకుంటూ కొన్నిమి మాలు గడిపి కట్టెట్టేసినవాడల్లే విప్ప రిన మెహంతో "ఈ గ్రామానికి వైర్యమూలగా అర్ధశ్రమూరంలో ఓ కాలువ వుంది. గాని అద్దరిని ఓ పెద్ద జువ్విచెట్ట ఊడలు దిగినది వూది. ఆ ఊడల్లో ఒకదానికి గాడిదను ఎవరో కట్టేశారు. తొందరగా వెళ్లి తెచ్చుకో" అన్నాడు. తొందరగా పోకపోతే ఆ గాడిదను ఎవరన్నా తప్పి స్తారేమోనన్న భయం కొద్దీ అలా చెప్పాడు. ఆచోట తాను గాడిదను కట్టేసిన చోటే!

జ్యోస్యుడు చెప్పిన దిక్కుగా వెళ్లి చూచుకున్నాడు చాళలి. సరిగ్గా ఆ బాడడు చెప్పిన చోటే తన గాడిద దొరికింది. చాలా ఆశ్చర్యపడ్డాడు; ఆనందించాడు.

మన భొట్లుగారి కీర్తి దీంతో రాజ ప్రాసాదంలోకి కూడా చొచ్చుకు పోయింది. ఆ సగరపుగాజకూడా ఇత గాడి అసాధారణప్రజ్ఞకు అబ్బురపడి ఉబలాటంతో జ్యోస్యుణ్ణి తనవద్దకు పిలిపించుకున్నాడు. అణిచి ఓ సారి స్వయంగా పరీక్షించి, రూఢివతే తన ఆస్థానజ్యోస్యుణ్ణిగా పెట్టుకోవా

లని రాజగారి ఆశయం. అంట రాజు, ఎవ రికి తెలియకుండా ఒ కప్పను ఒక కుండలో వే దానికి పదింగా మూ పెట్టి దానిభొట్టుముందు పెట్టి "భొట్టు గోరు మీరు గొప్ప జ్యోస్యుల మీ కీ రి పన్నును దీన్ల ఏముందో చెప్పగలరా?" అని అడిగాడు.

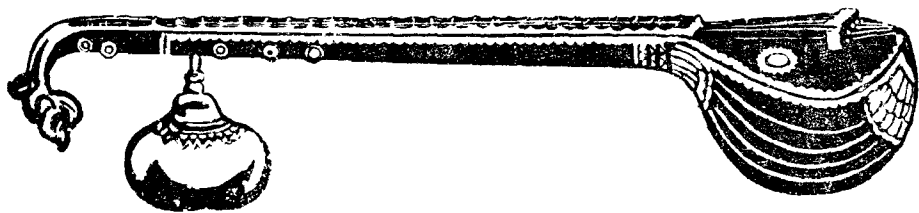
మండుకుడు పెద్ద ఇరకాటంలో చిక్కుపడ్డాడు. అడకతైరలో పోక చెక్కల్లే వుంది అతగాడి స్థితి. తాను కుండలో వుండేదాన్ని చెప్పలేకపోతే తన ప్రతిష్ఠ బుగ్గి అవడం అలావుండగా— రాజగారికి కోపం వచ్చి, ఇంతకాలం ప్రజల్ని జ్యోస్యుడి పేరితో మోసం— స్తున్నందుకు తన శిరశే ఎదురు పెట్టినా పెట్టవచ్చు. ఏమీ పాలుపో కుండా తన్ను ఉద్దేశించి ఇలా అనుకు న్నాడు: "ఓరి మండుకా, సిఘటానికి ఇవాళ చేటు మూడింది గదరా!" అని నన్నటి ఎలుగులో అన్నాడు. రాజగారికి 'మండుక, ఘట' అనే పదాలు వినబడ్డే. ఘటంలో—

కుండలో, మండుకం— కప్ప ఉం దని అర్థంచేసికొని, జ్యోస్యుడి తెలివి తేటలను పొగిడి తన ఆస్థానంలో చేర్చుకున్నాడు. ఇండిపేరు మండుకం భొట్లు అని చాలామందికి తెలియదు. అందరూ 'భొట్లుగాయా' అనే పిలుస్తారు.

ఇలా వుండగా ఓ రోజు రాజగారి మహల్లో పెద్ద దొంగతనం జరిగింది. దేడిలో ఉండే జవాహర్ చాలాదొంగి లింబడింది. అమూల్యమైన ఆభరణాలన్నీ మటుమాట మైసే. తేధికారులు ఎంత ప్రయత్నించి ఆచూకీ తీయలేక పోయారు. ఆఖరికి రాజ భొట్లును పిలిచి అడిగితో— ఈ దొంగతనం చేసిన వాళ్లను వారంరోజుల్లో కను కొవాల్సిందనీ, అలా కనుక్కో లేక పోతే, సిమ్మకూ చెవులూ కోయిం చేస్తా నని కఠినంగా శాసించాడు. వైగా జ్యోస్యుడు పరిగెత్తి పోతా డేమో అనే సందేహంతో అతణ్ణి జైల్లో పెట్టించాడు.

మండుకుడికి చాలా చెడ్డ దురవస్థ పట్టింది ఈ వారం రోజుల్లో ఈ చోరీ కూపీ తీయడ మెలా? తీయకపోతే నా చెవులూ, ముక్కు పోతాయి! ఏమి గతిగా భగవంతుడా! అని అస్తమా నమూ తన దురవస్థను తలపోసు కుంటూ ఎప్పుడూ 'ముక్కు, చెవుల' అని జపం చేసుకుంటూన్నాడు. కంటికి కూరుకు లేదు. వంటికి సుఖంలేదు. జివ్వకు రుచిలేదు. మనస్సుకు స్థిమితం లేదు. జైల్లో చెప్పరాని బాధ అను భవిస్తున్నాడు. తన కిచ్చిన వారం గడు వులో ఆరురోజులు అయిపోయి ఏడో రోజు జరుగుతోంది.

ఆ రోజు రాత్రి జైలు గోడల ప్రక్కన ఎవరో ఇద్దరు వ్యక్తులు గుస

తాళ్ళపాకవారి పదములు

శ్రీ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

౧౫

అన్నమాచార్యుల రచన: (సంపు 3; ప. 3౦౯)

భైరవిరాగం - ఆదితాళం (త్ర్యసగతి) - లేదా, రూపకం

[పల్లవి]

- (౧) , రి నీ స గా రి గ రి గ మ ప ప ప | మ పా సే ని ధ ప మ మ గ ప మ రి గా రి రి
పుడమి లా న మ గ లు గు లు గు పా ల తు ల కు సు తి గు గ బా సే
- (౨) , రి నీ స ప మ గా రి గ రి గ మ ప ధ ప ధ మ ప | ప మ పా గే రి సే ని ధా పా సే ని ధ ప మ ప గా , రి సా
పుడమి లా న మ గ లు గు లు గు పా ల తు ల కు సు తి గు గ బా సే
- (౩) , స నీ స గా రి ని ని రి స ని ని ధ | , ని స రి గ మ ప ధ ప ప మ గా రి సా ,
అడవి వారి నుం డ నీ య డ మ్మ నీ కొ మా రు డు
- (౪) , స నీ స రి గ మ గ రి గ రి స ని స గ రి స ని ధా పా | , ధ ని సా రి గ మ ప ప ధ ప మ గా రి రి గ సా ,
అడవి వారి నుం డ నీ య డ మ్మ నీ కొ మా రు డు
- (5) " " " | , ధ ని సా రి గ మ ప ధ ప మ ప ధ ని సే రి సే ని ధ ప మ గ రి స (పుడమి)
డ మ్మ నీ కొ మా రు డు

[చరణం]

- (౧) , ప ధ పా ప ప ప ధ పా ధ ప | ప మ ప ని ని ని ని రి సే ని ధా పా ధ ని ప ధ
భార మై నకు చ యు గం బు పై చె ర గు జా జా నొ క త
- (౨) మ ప ధ సే ని ధా , ప ప ధ ని రి సే ని ధా పా | ధ మ ప మ ప ని ని ని ని రి సే ని ధ పా ధ మ పా
భార మై నకు చ యు గం బు పై చె ర గు జా జా ర నొ క త
ప మ పా సే ని ధా ప మ గ మ ప మ ప మ గ రి సా | , రి గ మ ప మ గ రి గ మ ప ధ పా ,
జా రు చా పు లా . . . డి మం . చి సా శ గం పు లెలుగు న
మ ప ని ధ సే , ని స సే సే సే సే సే | , సే సే సే రి గ రి సే సే సే ని ధా పా
కో రొ చ ల్ల య సు చు మె లు గు . . . చ ము ల ద ర మె ట్టి న డ ప
ని ధ సే సా సే సే రి సే ని ధ ప | మ ప ధ ని సే రి సే ని ధా పా మ ప ని ని ధ ప మ గ మ ప మ గ || ని స
గో రు ది సి పా టె తెం చె కొ మ్మ నీ కొ మా రు డు (పుడమి)

ఇట్లు ఈ క్రింది చరణాలు:

- (౧) నెలులు తొంగలించినట్టి - నీలవేణి యొకతె పెద్ద
తులుము దుటిమి చలకడవ - తో విలాస మురగ,
చెలువదూల వాడిగోళ్ళ - చేయి వీచి పిలిచి గోప
తరుణి గొంగువట్టి తీసె - దల్లి నీ కొమారుడు || (పుడమి)
- (3) కంచు మెట్టియల రవంబు - గజబజంప బదము దా
టించి గల్పినడపు నడచు - మించు గుబ్బలాడిని,
ఇంచుకంతలాడు వేంక - లేసు డంటబట్టి కొగి
లించి మోవి గంటిచేసె - నిపుడు నీ కొమారుడు || (పుడమి)

లఘుటీక : తిరుగబాసె=తిరుగుటకు వీలు లేదాయెను; జారుచాపులాడి=చాపుల నిలుకడలేని యాడది; సాశగంపు తెలుగు=రాగములలో ఇతర రాగచ్ఛాయలను కలుపుకొనుదానికి చాలాలగ మని పేరు; దాని తద్భవమే సాశగము. పరిపదరాగములకంటె మిశ్రములందు రుచి యెక్కువ; అర్థాత్ సాశగ మనగా త్రావ్య మైనది; అట్టి కంఠస్వరము. గోరుదీసి=గోటితో గీటి; నెలులు=వెంట్రుకలు; తొంగలించిన=నింజిన; మెట్టియ=కాలియుంగరము; గజబజంప=కలసిపోవునట్లు; గల్పినడపు=పొగరునడక; ఇంచుకంతలాడు=చిన్న ప్రాయమువాడు. యశోదతో. గోపిక యొక్క తె కృష్ణునిమీద దూరు చెప్పట పదవస్తు వని స్పష్టము.

ముద్రితపాఠము : కుచభరంబు; సాశగంపు తెలుగున; కొనరొచ్చె; గజబజంప; వేంకటేశం డట బట్టి.

కోరుకో. వేగరం ఆ గజ దొంగల్ని వనంలో ఈశాన్యమూలగా ఉన్న గున్నమామిడిచెట్టుకింద ఒకటిన్నర గజంలోతు గోతిలో పాతిపెట్టారు. తవ్వించి తెప్పించుకోండి" అని తీవిగా బదులిచ్చాడు మన భట్టు.

వెంటనే రాజు నేవకుల్ని పంపించి వెతికిస్తే చెప్పినచోట వస్తువులన్నీ దొరికాయి. అప్పుడు రాజుగారికి కలిగిన ఆనందానికి మేర లేదు. తన వాగ్దానం ప్రకారం ఆ నేవకు ల్నిద్దరినీ చంపించకుండా దేశంనుండి వెళ్లిగొట్టించాడు. మండుకంబొట్ల ప్రతిభను వేనోళ్ల కొనియాడి, చాలా బహుమానాలిచ్చి గౌరవించాడు. అది మొదలు భట్టును ఇంట్లో వాళ్లందరూ పువ్వుల్లో పెట్టి పూజించసాగారు.

దీంతో మన భట్టు మామూలు ఆస్థానజ్యోతిషుడుమాత్రమే గాక చాలా ఆస్తవేస్తంగా కూడా అయ్యాడు. ఒక (20-వ పేజీ తరువాయి)

గునలు ప్రారంభించారు. జ్యోతిషుడు జ్యోతిషాండ్ 'ముక్కు, చెప్పు' అనే రెండు వాళ్ల చెవిన బడ్డె. అదే తడవు వాళ్లు గజగజ వణికిపోసాగారు. సమిన్ను విరిగి మీద పడ్డట్టెంది. పుల్లె బకడి పేరు, ముక్కు; మరొకడి పేరు చెప్పును. వాళ్లు ఆ జైలుకాపదులు. వాళ్లే రాజుగారి సొమ్ము అవహరించిన దొంగలు. వాళ్లకు ఈ జ్యోతిషుడి మహిమ బాగా తెలుసు. జ్యోతిష ప్రభావంవల్ల అతడు తమ దొంగలనాన్ని పసికట్టే, తమపేర్లను చెపుతున్నాడనుకున్నారు. దాంతో వాళ్లు హడలిపోయి, బెంబేలెత్తిపోయి, ఆ బ్రాహ్మణి పాదాల మీద పడ్డారు.

"స్వామీ, మా మానప్రాణాలు మీ చేతుల్లో ఉన్నాయి. పుల్లెగారా మా ప్రాణాలు కాపాడండి. ఇవే మీకు వేలవేల నమస్కారాలు. మీ చేతు చేయమన్నా చేస్తా. రక్షించండి!" అని కాల్లావేల్లా పడి వేడికొన్నారు. "నావద్ద మీ దొంగనాలు దాగుతాయనుకున్నారా, బుద్ధిహీనుల్లారా? నే నెవణ్ణి అనుకున్నారు? మహా జ్యోతిషుడు మండుకంబొట్లను ఎంతెంత రహస్య విషయాలైనా ఇట్టే పసికట్టి పట్టేయగలను. జగత్త!" అని మేకపోతు గాంభీర్యంతో గడమాయిండాడు వైకి. లోలో ల 'బతుకు జీవుడా!' అనుకున్నాడు.

"మహాప్రభో, ఏదో బుద్ధి గడ్డి తిని, కక్కుర్తి పడి తప్పు చేశాం - డబ్బు మీద ఉండే ఆశకొద్దీ, మీ బిడ్డలనుగా తలుచుకొని మా ప్రాణాలను నిలబెట్టండి. రాజు చండశాసనుడు. ఈ విషయం తెలిస్తే మమ్మల్ని ప్రాణాల్లో మన నీయడు" అని అతిదీనంగా ప్రార్థించారు ఆ గజ దొంగలు.

"నరే. ఇతే, రాజుగారితో చెప్పి మీ ప్రాణాలు కాచే పూచీ నాది. ఇక మీదైనా చేసినదానికి, పశ్చాత్తాప పడండి. చేసిందంతా దాచకుండా చెప్పకొండి. బొంకారంటే చచ్చారే!" అన్నాడు వాళ్లెక్కడ సొమ్ము దాచారో తెలుసుకుందామనే ఉద్దేశంతో.

ముక్కు, చెప్పు తాము చేసిందంతా పూసగుచ్చినట్లు నిజం చెప్పేవారు.

సూర్యోదయ సమయం. బాల సూర్యుడిలా ఉత్సాహంతో కళకళలాడుతున్నాడు మన మండుకంబు. అతన్ని తీసికెల్లి ముక్కు, చెవులూ కోయడానికి గాను తెలంగాలు వచ్చారు. భట్టు తాను దొంగలను పట్టేసినట్లుగా రాజుగారికి కబురుచేశాడు.

మహానందంతో రాజుగారి తణ్ణి పిలిపించి వాకలు చేశాడు.

"ప్రభూ, నేను భోగట్టా అంతా కనక్కున్నాను. కాని మీరు ముందు నా కొక వరం దయచేయించాలి. తర్వాత కథంతా మనవిచేసుకుంటాను" అని వేడుకున్నాడు.

"నరే, నీకు కావాలిసిందేదో

కులాసాకబుద్ధు:

“శాసనాల వత్తిడి”

శ్రీ జి. యన్. సూరి

స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత మన శాసన సభ్యులకు చేతనించా పని, ఢిల్లీ పార్లమెంటులోనై లేనేమి, రాష్ట్రీయ శాసనసభలలోనై లేనేమి మనమంతా పంపిన పెద్దమనుష్యులకు గక్కతిప్పకొట్టానికి కూడ వీలుకావటం లేదు. ముసాయిదాలు, బిల్లులు, కెల్లెట్టుకమిటీ రిపోర్టులు, సవరణలు, ప్రశ్నలు, వజ్ర రాజితో క్షణం తీరిక కనబడడంలేదు. రోజుకు ఇన్ని గంటలకంటే పనిచెయ్యకూడదనీ, వారానికి ఒకనాడు కలవు ఉండాలనీ పనివార్ల విషయంలో ఎలా మణి అయే నిబంధనలు శాసనసభ్యులకు వర్తిం చక పోవటంబట్టి చట్టపరంపరలకు అంతాపంతూ లేకుండా ఉంటున్నది. ఇంత ఉత్పత్తి మన ఫ్యాక్టరీలలో గనక ఉన్నట్లయితే రామస్వామి రాజ్యం బదులు రామరాజ్యమే ఉండేది.

చర్చలు జరుగుతూఉంటే కుర్చీలలో చేరగిల బడి నిద్రపోవటం శాసనసభ్యులకు ఇన్నాట్లీ జన్మ హక్కుగా ఉండేది. మిగతా కార్యక్రమంతోపాటు ఈ ఆచారం మనకు బ్రిటిష్ పార్లమెంటునుంచి వచ్చింది. అక్కడి పార్లమెంటు భవనంలో ఒకవైపుగా మొదటిరకపు హోటలు ఉంటుంది. ప్రభుత్వంవారే దీనిని నిర్వహిస్తారు. అందువల్ల తక్కిన చోట్లకంటే చవకగాను సుచిగాను ఉంటాయిట. మెళుకువ వచ్చినప్పుడల్లా ఆ హోటలుకుపోయి అవసరమైన వేద్యాలను, మధ్యమధ్యే పానీయాలను స్వీకరించి, తిరిగి సభాసాల ప్రవేశించి మాగన్ను పెడతారు. లాబీలోకి వెళ్లి ఓట్లు ఇవ్వటానికి గంటమోగితే ఉలిక్కిబడి లేచి గొట్టెమందలో కలిసిపోతారు.

ఇంత హాయిగా విశ్రమించటానికి మన శాసన సభ్యులకు వీలుగాకుండా ఉన్నది. చెవులు గింగురుమనేట్లు లాడ్ స్పీకర్లు మోగుతూ ఉంటాయి. ఉండి ఉండి ఎవరి అవకతవక మాటో కప్పవిరిగి నెత్తినపట్టేలు పకపకమని నవ్వులు, ముతకమత్తులు గేరిల్లాయుధాలు కుసుకుపట్టే సమయానికి విసూతం కలుగ చేస్తున్నది. ఏదో భార్యజన్మనకృతంవల్లనో, యోగాభ్యాసంవల్లనో ఇలాంటి ప్రతిబంధకాలను అతిక్రమించి కన్ను మూశాడనకోండి. తనకు చేతగాక ఇతరులు చేయగలిగితే ఓర్పులేని సభ్యుడొకడు వెంటనే లేచి నిలబడి బడి పిల్ల కాయలు పంతులుగారితో సాడిలు చెప్పినట్లు, అధ్యక్షుడికి ఈ సుమప్తాపలో ఉన్న అమాయకుణ్ణి చూపిస్తాడు. బహుపరీకులతోను, హెచ్చరికలతోను మేలుకొల్పలు జరుగుతాయి. “గౌరవ సభ్యులు ఈ విధంగా నిద్రపోవచ్చునా” అని స్పీకరుగారిని ప్రశ్న వేస్తాడు ఒక హాస్యగాడు. “అట్లా నిద్రపోవటం మా ప్రాథమికహక్కు” అంటాడు మరొక సభ్యుడు. “ఇంకాడు పార్లమెంటులో నిద్రపోయే సభ్యుడికే గౌరవం ఎక్కువ” అంటాడు చదువుకోసమని అనవసరంగా సమకు వెళ్లివచ్చిన మరొక ఘనము. “మొర్రాదొరవారు వ్రాసిన పార్లమెంటరీ ప్రాక్టీసు అనే పవిత్రగ్రంథంలో ఈ విషయాన్ని చర్చించలేదు కాబట్టి నిద్రపోవటంలో తప్పు లేదేమో” నంటాడు అధ్యక్షుడు. “అయితే గురకమాత్రం పెట్టకూడదటా” ఒక అమాత్యుడు. పత్రికలలో అచ్చుపదాతి కాబట్టి అందరూ నవ్వుతారు. మర్నాడు పేపరు చదివి మనమా నవ్వుతాము.

ఇటువంటి విషయాలు ఎన్నో జరుగుతున్నా చట్ట ఉత్పత్తివిపరీతంగా అయిపోతున్నది. తెల్లవారి లేచేసరికి కొత్తశాసనం తయారవుతున్నది. వీటితోడుగా ఆర్డినెన్సులు, మొత్తం మీద జేతంలో అమలు లో ఉన్న చట్టాలు ఏమిటో తెలుసుకోటానికి అంతం త మాత్రం కాడికి అంతపట్టదు. ఏమిచేస్తే ఏమి నేరమవుతుందోనని ప్రతివిషయంలోనూ సందేహించవలసివస్తున్నది. నిర్భయంగా సంచరించేందుకు ఎంతమాత్రం అవవు కావటంలేదు. దేశానికి స్వాతంత్ర్యంవచ్చింది మురుగునీళ్ళాలో, లేక వ్యక్తిగత స్వాతంత్ర్యం అంతరిస్తున్నందుకు విచారించాలో తెలియకుండా ఉన్నది.

కొంతకాలం పోయేటప్పుటికి ఇప్పుడు ఉన్న విధానాలన్నీ ఈ తక్కువకారం మారపోయేట్లు కనబడుతుంది. నిన్ను ఉన్నవి ఈ వేళలేవు. ఈనాడు ఉన్నవి రేపు ఉండవు. ఇంతత్వరలో సంసానాలు అంతరిస్తాయనీ, మహారాజులు మాయమౌతారనీ, తానుడు నిషేధించబడుతాడనీ, జోడుభార్యలు అంటకమొక్కటానికీ వీలుకాదనీ ఎవరెఱుగన్నారు! ఒకప్పుడు ఈ విధంగా ఉండేదని ముందుకాలపునాళ్ళు ఎప్పుడైనా చెప్పవచ్చు. పాతికేళ్ళుగా ఇంకా ఈ కాలపు ముచ్చట్లు ఎట్లా ఉంటాయో కొంచెం ఊహించి చూడాలి.

“అన్నం పెడతాను రాజా బాబూ!” అన్నది వాళ్ళ అమ్మ.
“నాకు అక్కలేదు” అన్నాడు అబ్బాయి.
“మంచి కళ్ళ చెపుతా, రా” అన్నది ఇల్లాల.
సరేనని తయారై నాడు కుట్టావాడు.
“అనగనగా ఒక రాజు,”
“రాజు ఎవరే?”
“పూర్వం దేశాన్ని ఏలేవాడు. ఏమి తల్పుకుంటే అది చేసేవాడు.”
“తాడు లేకుండా బొంగరాన్ని తిప్పేవాడటే అమ్మా?”
“అయవన్నీ తాడులేని బొంగరాలే.”
“నాకు ఒకరాజును చూపించుతావాఅమ్మా?”
“ఇప్పుడు ఎక్కడా లేరురా బాబూ.”
“ఏమైనా రమ్మ?”
“పట్టేలో అనే మంత్రీ వాళ్ళను మాయం చేశాడు.”

“అయితే ఆ పాట్లెలు అడుక్కునేవాళ్ళను మాత్రం చెయ్యలేదేమే?”
“వాళ్ళ గొడవ ఆయనకు పట్టలేదు. మరి నన్ను కథ చెప్పనియ్యి.”
“అ. చెప్పు.”
“ఆ రాజుకు ఇద్దరు పెళ్ళాలు.”
“మరి నాన్నకు ఎంతమందే పెళ్ళాలు?”
“మీ అమ్మ ఒక్కలే.”
“ఇద్దరు పెళ్ళాల్ను ఎందుకు చేసుకోలేదే?”
“కాశీవరరావు అనే ఆయన పెండ్లో పెళ్ళాం ఉండేందుకు వీలులేకుండా చేశాడు.”
“ఆయనకు ఇద్దరుండేపెళ్ళా?”
“అయ్యో, రామ...కథ అక్కలేదా నీకు.”
“చెప్పుమన్న చెప్పు.”
“ఆ రాజు చిన్నభార్యకు ఒక కొడుకు ఉండేవాడు. వాడు కట్టి పోకిరి. చిన్నప్పడే సిగరెల్లు కాల్చేవాడు.”
“అమ్మా, నేనూడ కాలస్తానేనాన్నలాగా.”
“నవ్వు కాలస్తాడనురా బాబూ.”
“ఎందుకని?”

“పద్మాలశేఖరాని పిల్లలు కాలిస్తే మీ నాన్నను పోలీసులు పట్టుకుంటారు కథ చెప్పనియ్యమరి. ఆ రాజుకొడుకు చదువుకోమంటే చదువుకునేవాడు కాదు. కొంచెం పెద్ద కాగానే తానుడు నేర్చుకున్నాడు.”
“తానుడు అంటే ఏమిటే?”
“కల్లా సారాయి తాగేవాడు.”
“బజారునుంచి నాన్నను తెప్పనవే. మనం కూడ తాగుదాం.”
“అవి ఇప్పుడు అమృతం. తాగితే ఖైదులో పెడతారు.”

“కాఫీకంటే బాగుంటుందా అమ్మా?”
“బాగుండదులే. కథ విను. ఆ రాజుకొడుకు బోలేడుబబ్బు గుట్టపుపందలలో తగలేసేవాడు.”
“గుట్టపుపందా లేమిటే?”
“గుట్టలను పరుగెత్తించి గెల్చినవాటిమీద రూపాయలు పంచం వేసేవాళ్ళు.”
“పెద్దమామ ఇచ్చిన రూపాయను నేను వేస్తానే అమ్మా.”
“ఇప్పుడు పంధాలు వేస్తే ఖైదులో పెడతారురా.”
“అన్నింటికీ ఖైదుఖైదు అంటావేమే?”
“అవునులే కథ విను. ఆ రాజు కొడుకు చెయ్యని అల్లరి లేదు. ఒక రోజున ఆ పూరి గుడిలో తిర్పాల జరుగుతున్నది. రాత్రి కాగానే

భోగం మేళంమాచేందుకు ఎంతోజనవచ్చారు
“భోగం మేళం ఏమిటే?”
“బిల్లుకోసం కొందరు ఆడవాళ్ళు పాట పాడుతూ ఆడేవాళ్ళు.”
“నన్ను బడిలో వేసేప్పుడు భోగంమేళం ఆడిస్తావా అమ్మా?”
“ఇప్పుడు ఆడించగూడదు.”
“ఖైదులో వేస్తారా అడిస్తే?”
“అహా, అప్పుడు మేళం జరుగుతూ ఉండగ ఈ రాజు కొడుకు స్నేహితులతో కలిసి అక్కడికి వచ్చాడు...”
“అమ్మా ఈ కథ బాగాలేదే, తా బేలుకుంటే కళ్ళ చెప్పవచ్చు...”
అనుకోకుండా అన్నీ ఈ విధంగా మారి పోతూ ఉంటాయి. కాని గాంధీమహాత్ముడు అమరున్న రామరాజ్యం చూడు ఇప్పుడే రాదు. అంతా తారుమారుచేసి కొత్త విధానం సృష్టించగల కలివురుషుడొకడు అవతరిస్తేనే గాని సిద్ధించదు. అంతాకా ఎదురుదూర్దాం.

తృతీయ సంగ్రహానికి సన్నాహాలు (7-వ పేజీ తరవాది)

అయితే ఆ (పెట్రోల్) పేషా లేమిటి? “అది డీజెల్ ఆయిల్ మాత్రమే. అది యంత్రాలు నడపడానికి అవసరం. రైళ్ళ మొదలు పవర్ స్టేషన్లవరకూ ఈ ఆయిల్ ఉపయోగించి నడిపాలి. ప్రస్తుతం తక్వే కొద్ది బొగ్గు ఇక్కడ ఇళ్ళలో వాడకానికి చాలదు. కొద్దిరోజుల్లోపని చురుగ్గా సాగుతుంది. ఎప్పటికూదిగా నాలుగు లక్షల టన్నులు సానికి తక్వవచ్చును.”
ప్రపంచంలో అగ్రరాజ్యాల వాగ్వివాదాలు, వదంతులు, వార్తలు ఏమి ఎట్లాఉన్నా ఇక్కడ వీరి పని కేమీ ఆటంకం కలగదు.
స్విజ్ బర్గ్ లో వినిపించిన కొన్ని వదంతులు ఇక్కడ ఏకరువు పెడతాను.

1. బ్రిటిష్ వారు తిరిగిస్విజ్ బర్గ్ ద్వీపం నుంచి శ్రద్ధవహిస్తున్నారు. ఈ గవళకి కొద్ది దూరంలో ఉన్న కొంత ప్రాంతంలో వారికిగల హక్కు పునరుద్ధరించుకొనా లనుకుంటున్నారు. అనేక సంవత్సరాలై వారివైపు ముఖమైనా చూపలేదు. కాని అకస్మాత్తుగా ఒకసారి, కొద్ది మాసాలక్రితం, కెప్టెన్ బ్లౌక్ ఇక్కడ ప్రత్యక్షమైనాడు. తనకున్న హక్కు మృత్యుస్మరించుకుని తన మనుషులు వస్తారని ప్రకటించాడు. కొరగాని ఈ హక్కుకోసం బ్రిటిష్ వారు ఇంత కాలానికి తిరిగి ఎందుకు ఆటంకపడుతున్నారే? 2. ఈ ప్రాంతానికి ఉత్తరంగా ఉన్న ప్రిన్స్ కాల్డ్ ద్వీపానికి రష్యన్లు ఒక పరిశోధకవర్గాన్ని పంపుతున్నారు. ఇప్పుడిదెందు కవసరం వచ్చింది? బొగ్గు గవళకోసమా? లేక మిలిటరీ కేంద్రం స్థాపనకోసమా? 3. గ్రేట్ నార్వీజియన్ స్పిజ్ బర్గ్ కోలోకంపెనీ (బొగ్గుగని కంపెనీ) ని ఎంతధర కైనా సరే కొనగలమని రష్యన్లు రహస్యంగా చెప్పి చూశారట. దీన్ని నార్వీజియన్లు నిరాకరించారట. కొనలేనిధరకి దీన్ని బేరమాడటమెందుకు? 4. ఉత్తర గ్రీన్ లాండులో పెద్ద పరిశోధక వర్గం వచ్చిచేరింది యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత ఇదే మొదటిసారి. ఇది శాస్త్రవిజ్ఞాన పరిశోధన కా? లేక పశ్చిమరాజ్యాలు రహస్యంగా తమ బలాన్ని ముందుముందుకుతోసుకు తీసుకువస్తున్నారా? 5. టోవియట్ ఆర్కిటిక్ ఇన్ స్టిట్యూట్ (శాస్త్రపరిశోధక సంస్థ) అధికారిగా ఉన్న అడ్మిర్లల్ పపానిక్ అనే వానిని తొలగించి కమ్యూనిస్టు రాజకీయవర్గాయకుడైన ఒకనిని అతనిస్థానం రష్యన్లు నియమించారు. ఈ కొత్త అధికారికి శాస్త్రపరిశోధనకంటే మిలిటరీ విషయాలపైన శ్రద్ధ అధికం. ఈ మార్పు తరవాత పరిశోధనకు ఈ సంస్థతో సన్నిహితంగా పని చేయడానికి నార్వీజియన్ పోరార్ ఇన్ స్టిట్యూట్ (నార్వీజియన్ గ్రూప్ ప్రాంత శాస్త్ర విజ్ఞాన పరిశోధన సంస్థ) ఎంత ప్రయత్నించినా సాఫ్యపడలేదు. ఆర్కిటిక్ లో శాస్త్రపరిశోధన విషయాలను ఇప్పుడు రష్యా రహస్యంగా ఎందుకుంచుతున్నది? ఈ వదంతులన్నీ జ్ఞాపకముంచుకుని, నేను నార్వే తిరిగి వచ్చినప్పుడు అక్కడ విదేశాంగ కార్యాలయములో ప్రశ్నించాను. నై అయిదింటికి నాకు వచ్చిన

సమాధానా లివి: 1. బ్రిటిష్ వారు హక్కు పునరుద్ధరించుకోకపోతే కాలదోషం పట్టిపోతుం కాబట్టి, అని పోకుండా లాంఛనంగామాగ్ర హక్కు పునరుద్ధరించుకుంటున్నారు. 2. ఉత్తరప్రాంతంలో బొగ్గు కరువుగా ఉన్నం వల్ల రష్యన్లు బొగ్గు తవ్వడంకోసమే ప్రయత్నిస్తున్నారగాని అన్యధా ఏమీ లేదు. 3. గ్రీన్ లాండు వచ్చిన పరిశోధకవర్గం డేనిష్ శాస్త్రజ్ఞుల వర్గమేగాని ఇతర మేమీ కాదు. 4. రష్యన్ల పరిశోధకవర్గంలో కలతలతో నార్వేకు సంబంధమూ లేదు.

కాని మిలిటరీద్వైతా స్పిజ్ బర్గ్ ద్వీపానికి కొద్ది ప్రాముఖ్యమైనా లేకపోలేదని నార్వీజియన్ రాజకీయవర్గాలవారు బివ్వకుంటారు. కాని అది అంతంతమాత్రమే. ఇక్కడ యాధికారికాలకిపనికచ్చే ఖనిజ శోధనోపకవనీ, ఆటం బాంబు లికి కావలసిన ఘోషనియం అనలేదో, కదనీ అన్నార. బొగ్గునా త్రమే దోచుకుతుంటే స్పిజ్ బర్గ్ ద్వీపంపై పరిపాలనాధికారాన్ని 1920 లో మిత్తరాజ్యాలు నార్వే ప్రభుత్వాని కిచ్చాయి. 1920 బడంబడికను నార్వే అక్షరాలా అమలుజరుపుతున్నదని నార్వే విదేశాంగ శాఖోద్యోగులు నాతో చెప్పారు. ఇప్పుడు స్పిజ్ బర్గ్ లో అయుధాలనేవి ఏవీ లేకుండా అన్నీ తొలగించేశారు. మిలిటరీ పరిశ్రమల్ని ఊడపెరికేశారు. ఇక్కడ, పక్కనన్న ద్వీపాలన్నిటిలోనూ శాస్త్రపరిశోధకులు ఎవరు రాదలచినా రావచ్చును.

అయినా—నార్వీజియన్లకు మన ముఖా జంకు లేకపోలేదు. రష్యన్లు స్వదేశీరక్షణ నిమిత్తం తయారుచేసుకున్న కార్యక్రమంలో ఇక్కడొక్కదోలే, (ప్రక్షణాన డాడెన్ లోన్ మాదిరిగా) లోపం కనిపిస్తున్నది. డాడెన్ లోన్ విషయంలోమాదిరిగానే ఇక్కడ కూడా అవరోధం వచ్చింది. డాడెన్ లోన్ ద్వీపాన్ని దేశీరక్షణ ఏర్పాట్లు చేసుకుందామని బర్గ్ లో 1945 లో రహస్యంగా రాయబారాలు ప్రారంభించే సరికి అదికాస్తా బర్గ్ బహిరంగం పరచింది. స్పిజ్ బర్గ్ రక్షణకుకూడా అదే రీతిగా సమస్తి ఏర్పాటుకు అంగీకరించ వలసిందని రష్యా నార్వేను 1944 లో కోరింది. నార్వే బహిరంగంపెట్టలేదు. అప్పటికి ఇంకా యుద్ధం నడుస్తున్నందువల్ల నార్వేకు రష్యాతో విరోధం లేవందువల్ల, నార్వే మొదట కొంత అంగీకరించింది. చివరకు 1920 బడంబడికపేరు చెప్పి తన రక్షణదళాన్ని తొలగించి, మిలిటరీ ఏర్పాట్లెవీ చేయడానికి వీలులేదని రష్యాకు చెప్పింది.

నార్వీజియన్ల ప్రభుత్వ లోబడారు. పశ్చిమ రాజ్యాలు ఆర్కిటిక్ దిక్కుగా ముందు ముందుకు వస్తూన్నట్లయితే, స్పిజ్ బర్గ్ రక్షణమాట తిరిగి రష్యా ఎత్తకూడదు.

ఈ తూజానికి మాత్రం ఉభయపక్షాల బలాటా, 8500 మైళ్ళ దూరంలో అప్రమత్తతతో పరస్పరం కనిపెట్టుతూ ఉన్నారు. అమెరికన్ బలాలు న్యూ ఫౌండ్ లాండ్ వద్ద, రష్యన్ బలాలు నోవాయా జమ్యూనావద్ద మంచుప్రాంతాల యుధానికి శిక్షణ పొందుతున్నాయి.

గ్రీన్ లాండ్ లో సావరాలు కావాలని పశ్చిమరాజ్యాలు డెన్మార్క్ ను అడిగినవెంటనే రష్యా స్పిజ్ బర్గ్ లో “సమస్తి” రక్షణ స్థావరాలను కావాలని దబాయించగలదని నార్వే విదేశాంగశాఖవారికి తెలుసును.

మరొక యుద్ధంవస్తే నై న్యాలు ఆర్కిటిక్ ప్రాంతాన్ని దాడి చేస్తాయని అమెరికన్ నైని కాధికారి జనరల్ స్పాజ్ చెప్పినమాటే నిజమయితే ఇంక ఈ ప్రశాంత ప్రదేశం కల్లోలంలో మునిగిపోగలదని నార్వే విదేశాంగ కార్యాలయోద్యోగి నాతో అన్నాడు.

ఆర్కిటిక్ ప్రాంతంలో నై న్య నై మునికనాకాబలాటే అడుగుపెట్టకూడదని వెంటనే నిషేధించవలసిన కర్తవ్యం విద్యరాజ్య సమితి వైన ఉన్నదని నార్వే అభిప్రాయపడుతోంది.

స్పిజ్ బర్గ్ లో పనిచేస్తున్న నార్వేదేశీయులు ఎంత ప్రమాదపరిస్థితిలో ఉన్నారో వారికి తెలుసును. ద్వీపంలో వారు రష్యన్లతో కలిసిమెలిసి తిరుగుతున్నారు. రేడియోలా మాత్రం రాజకీయనాయకుల వాగ్యుద్ధం చెవులలో గింగురుమంటోంది. రేడియో మానేసి రష్యన్లతో స్నేహంగా వారు రోజులు గడుపుతున్నాడు.

రవీంద్రుని కథానికాశిల్పం

“అమరేంద్ర”

అసలు కథానిక మొదట భాగతదేశంలోనే పుట్టిందనీ, పాశ్చాత్యదేశాలలో పెరిగి పరిణతి పొందిందనీ కొందరి విమర్శకుల అభిప్రాయం. అమెరికా, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు దేశాలలో కథానిక, రకరకాలుగా అభివృద్ధి పొందింది. ఈనాడు ప్రపంచసారస్వతంలో కథానికకే ప్రజాసేకం అగ్రతంబాలం ఇస్తున్నది.

మనదేశంలో కథానికారచనలో చిటారు ముగిసినందుకున్నది ఇద్దరే. రవీంద్రనాథ్ టాగూరు; మన్న ప్రేమచంద్. ప్రేమచంద్ ప్రఖ్యాతి భారతదేశంలోని మూలమూలాలు అటు ముకున్నది. కథకుడుగా రవీంద్రుని ఖ్యాతి ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సులలో కూడా వ్యాపించింది. సిద్ధనాథుని చివరకు రవీంద్రుని రచనలమూలంగా నేడు దేశభాషలన్నిటిలోనూ కథానిక అపూర్వమైన ప్రజాదరణని పొందుతున్నది.

కథానికారచనలో రవీంద్రుడు సాధించిన విజయం అద్భుతమైనది. అసాధారణమైనది. అంటన్ ఛెకోవ్, గైడిమాపనానాటి మహాకథకుల రచనలలో ముగ్ధుల కథలు రవీంద్రుడు సృష్టించాడు. కాని శిల్పంలో, వస్తువులో, రచనలో రవీంద్రుడు ఎవరినీ అనుకరించలేదు. అనుసరించలేదు. తన ప్రతిభకి అనుగుణమైన మార్గాన్ని సృష్టించుకొని కేవలం మహాకవిగా కాక ఉత్తమ కథకుడుగా విశ్వవిఖ్యాతి నందుకున్నాడు.

మొదట కథకుడుగానే రవీంద్రుడు విదేశీయుల హృదయాలని ఆకర్షించాడు. “ఇటువంటి మహా తర్రున కథ లింకే నానా పున్నయ్యా?” అని ఎంతో మతాహలంతో విలియం రోడ్స్ ట్లీట్ అనే విఖ్యాతిశిల్పి “మోడర్ రివ్యూ” సంపాదకుడి ఉత్తరంరాశాడు. అప్పటికి రవీంద్రుని కథానిక ఒకటిమాత్రం ఆంగ్లంలోకి అనువదించబడి “మోడర్ రివ్యూ”లో ప్రకటింపబడింది. అప్పటికి గీతాంజలి ఆంగ్లభాషలో అనంతరించలేదు. కనక రవీంద్రుని విశ్వదిగ్విజయం కథానికలతోనే ఆరంభం అయిందని చెప్పవచ్చును.

రవీంద్రసాహిత్యమహాసాధానికి ఆయన కథానికలే సింహద్వారం. ఈ సింహద్వారం నుండూ ప్రవేశించిన నవలలు, నాటకాలు, వ్యాసాలు, ప్రసంగాలు అనే రకరకాలగులు మానుకుంటూ మెల్లెక్కి కవిత్యం, తత్వం అనే పై అంతస్తులకి పోవచ్చును.

అంతేకాదు, రవీంద్రుని కవిత్యం మాకు ఆరంకాదని ముఖం తిప్పుకునేవారినీ; ఆయన కవిత్యంలోని ప్రేమా, ధైర్య ముకు నచ్చలేదని పెదవి విరిచేవారినీ సంతృప్తిపరచగల శక్తి రవీంద్రుని కథానికల కున్నది.

“రవీంద్రుడు భాగవతచక్రవర్తి. గాలిలో మేడలు కట్టాడు. నేలమీదికి నామచ్ఛాడు. సామాన్యజనుల సుఖదుఃఖాలతో ఆయనకి పరిచయంలేదు. అతని పరమాత్మల సంయోగ వియోగాలతో వాస్తవాలని విస్మరించాడు” అనే వాస్తవికులకి సరియైన సమాధానం రవీంద్రుని కథానికల్లో దొరుకుతుంది. మహాకవికి సహజసంపదయైన భావనాబలం, ఉత్తమ కథకునికి అత్యుపసరమైన వాస్తవదృష్టి—ఈ రెండూ రవీంద్రుని కథలలో అద్భుతమైన సమ్మేళనం పొందినయే. ప్రతి కథానికా సిద్ధహస్తుడైన శిల్పి సృష్టించిన కళాఖండంలాగా వుంటుంది; మహాకవి అలవించిన మధురగేయంలాగా వుంటుంది. మానవమనస్తత్వాన్ని లోతులు తడవిచూచి నిశితమైన వాస్తవదృష్టితో కళ్ళకి కట్టించే శక్తి ప్రతి కథలోనూ చదువరిని ముగ్ధుణ్ణి చేస్తుంది. సాధారణ మానవుల సమాన్యజీవితంలోని సుఖదుఃఖాల మీద రవీంద్రునికి ఎంత ఆసక్తివుందో, ఆనెలుగు నీడలని మేళవించి చిత్రించటంలో ఎంత ప్రతిభ వుందో, ఒక్క కథచదివినా తెలుసుకోగలం.

మనం వందలూ వేలూ కథలు చదివివుండవచ్చును. కానివాటిని మొత్తం చూడకుండా రకాలుగా విభజించవచ్చును. పేరుపొందిన నవల

లోని కథానస్తువుని ఆధారంగా తీసుకుని క్లుప్తం చేసి రాసే కథలు కొన్ని కటిలో పాఠమస్తువే, పాఠభావాలే కొత్త పాఠావరణంతోనూ, కొత్త సన్నివేశాలతోనూ, కొత్త పేర్లతోనూ చదువరికి రచయిత అందిస్తాడు. చదువుతున్నంతసేపూ పాఠకుడు ఆనందిస్తాడు. ఆ తరువాత కథకంఠికి మనం ఇంటికి. గండ్లోరకం కథలు ప్రచారంతో నిండివుంటాయి. కథకుడు తన అభిమానవిషయాలని కథల్లో పొదిగి నేర్పుగా చదువరిచేత మింగిస్తాడు. ఇటువంటి కథల్లో శిల్పం అడుగున పడి ప్రచారమే ముఖ్యస్థానం ఆక్రమిస్తుంది. ఈ రెండురకాల కథల్లోనూ ఒక గొప్ప లోపం కనిపిస్తుంది. కథకుడికి మానవజీవితంతోనూ, మానవ హృదయంతోనూ సన్నిహితమైన సంబంధం కనిపించదు. ఇక మూడోరకం కథలు సజీవమైన జీవితస్త్రాన్ని మెరుపు మెరిసినట్లుగా చదువరికి మురింపజేస్తాయి. ఒకకథ చదువగానే జీవితంలోని ఒక కొత్త అనుభవం చదువరి మనసులో నాటుకుపోతుంది. ఈ విశాలమైన ప్రపంచంలో అంతమెలియని అద్భుతాని జీవితంలో అంత కరకూ తనకి అందకుండా ముగుసుకునే సత్యాన్ని, ఒకవంతున అనుభవాన్ని మెట్టమెట్టసారిగా చదువరి అనుభవిస్తాడు. ఈ అనుభూతి చదువరి హృదయమీద చెరిగిపోని ముద్రగా నిలిచిపోతుంది. ఈ అనుభూతి చదువరికొక కొత్త దృక్పథాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. ముగుసుకునే జీవితాంధ్ర వాలమీద తెరతొలగించి చదువరి కళ్ళెదుట నిలబెట్టగలవాడే గొప్ప కథకుడు. ఇటువంటి శక్తిగల కథలు సృష్టించిన సిద్ధహస్తులు విశ్వ సాహిత్యంలో కొద్దిమందిమాత్రమే కనిపిస్తారు. వయ్యాల ఆంటోన్ చెకోవ్, ప్రాన్సులో మాపనా, భారతదేశంలో రవీంద్రనాథ్ టాగూరు.

ఈ శక్తికి ఒక కాదావరణ చూపుతాను. “కాబూలీవాళా” కథ చదివినవాళ్లు మరిచిపోలేని సన్నివేశం ఒకటుంది. తన మానవ చాక్కా జేబులోంచి ముడతలుపడి మరకలుపడి మానవకాగితం ఒకటి తీస్తాడు. అంతకరకూ కాబూలీవాడంటే మనకి మొరటువాడనీ, డబ్బు వడ్డీలకీచ్చే కరుణవాడనీ అనిపిస్తుంది. కాని మెల్లిగా కాగితం విప్పి మనముందు పెడతాడు. ఆ కాగితంమీద, తన కాబూలునుంచి రాక మునుపు తన చిన్నారి కూతురిచేత ముద్రవేయించుకుని వచ్చాడు. అముద్ర కాబూలీవాళా కూతురి సృష్టి చిహ్నం. ఆక్షణంలో మన హృదయాల మీద రవీంద్రుడు ఒక చెరగని ముద్ర వేశాడు. ఒక మొరటుమనిషి హృదయంలో ముగుసుకునే నాత్సల్యాన్ని ఎత్తి చూపించాడు. అంతకుముందు కాబూలీవాళా మీద మనకుండే అభిప్రాయాలన్నిటినీ తుడిచిపెట్టేశాడు. పాపాణంలోకూడా మార్గం దాగివుంటుందనే సత్యాన్ని కలకాలం నిలిచేలాగా వ్రాశించాడు. పరుషమైన బాహ్య స్వరూపాలని చేపించి మానవుని అంతస్సులోకి తరచి చూడగలకవిదృష్టి చదువరి కి కూడా ప్రసాదించాడు. ఆక్షణం నుంచీ విధిలో కాబూలీ వాలా కనిపిస్తే “ఏమో! ఇతనిలో ఎటువంటి సుగుణాలు మరుగుపడి వున్నయో ఎవరికి తెలుసు?” అనిపిస్తుంది.

ఇటువంటి మరుపురాని సన్నివేశాలు ప్రతి కథలోనూ మనకి కనిపిస్తాయి. కథ అంతామరిచి పోయినా ఆ సన్నివేశం ముందుకు మరిచి పోలేదు. “మాషీ” అనే కథలో చివరినాటలు ఎన్నటికీ మరుపురావు. భార్య తిరిగవచ్చింది. భర్త ఆఖరి దశ. వచ్చి భర్తపాదాలమీద వాలుతుంది.

“కాదు... కాదు... బాలుక. ఆ బాలుక మోసం” అంటాడు భర్త.

“కాదు జ్యోతిష్, బాలుక కాదు. మన మణి తిరిగి వచ్చింది. నీకాళ్ళమీద పడింది. దీనించు” అని మాషీ అన్నా జ్యోతిష్ వినిపించుకోడు. ఇటువంటి సన్నివేశాలలో జీవితమే తొంగి

చూస్తుంది. అవి సిద్ధహస్తుడైన రవీంద్రుని శిల్పానికి ప్రబల నిదర్శనాలు.

అసలు కథానిక అంటే జీవితం యొక్క సమగ్ర చిత్రణం కాదని కొందరి అభిప్రాయం. కథానిక అకస్మికచిత్రణం వంటిది. ఏదో ఒక ముఖ్యవిషయమీద కథకుడు దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తాడు. అందువల్ల జీవితంలోని అపారమైన వైవిధ్యాన్ని నవల చిత్రించినంతగా కథానిక నిరూపించ లేదని కొందరి వాదన. కాని రవీంద్రుని కథానికలు వస్తువుని గుర్తుపైనే కోణాల నించి చిత్రించి వివిధమైన జీవితాన్ని కళ్ళకి కట్టిస్తాయి. పాత్రచిత్రణ, వర్ణన, వ్యాఖ్యానం చక్కగా పేళవించిన “మాషీ” లాటికథలో మనం చూసేది జీవితంకాదు; సమగ్రమైన గట్టిరమైన వాస్తవ జీవితమూర్తిభావమే మనకి ప్రత్యక్షమవుతుంది.

రవీంద్రుని కథానికల్లో మానవజీవితం ప్రకృతితో కలిసి మెలిసి కనబడుతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రకృతిశక్తులు ప్రబలంగా విస్తృతించి మానవుని కేంద్రజీవితంలోని సుఖదుఃఖాలని ఆడుకుని నెట్టివేస్తాయి. అటువంటి సమయాల్లో ఒక అనంతమైన అద్భుతమైన గంభీరంలో మానవుడు ఆ ప్రధానమైన పాత్రధారిలాగా గోచరిస్తాడు. అటువంటి సన్నివేశాలలో రవీంద్రుని రచనావిన్యాసం దిగ్భ్రమం గొలుపుతుంది.

కొందరు కథకులు ఒకే విషయమీద దృష్టి నిలిపి మిగతా వాటిని గాలికి వదిలేస్తారు. కొందరు అద్భుతంగా వర్ణనలు చేస్తారు. మరి కొందరు పాత్రల చిత్రవస్తువు తీర్చిగా పరిక్షిస్తారు. కొంతమంది జీవితమీద తమకున్న అభిప్రాయాల్ని చక్కగా వెల్లడిస్తారు. కాని రవీంద్రుడు అన్ని విషయాలమీదా సమానమైన శ్రద్ధమాపుతాడు. రకరకాల కథకులలో గోచరించే రకరకాల ప్రజలన్నీ రవీంద్రుని కథానికలలో సమ్మేళనం పొంది సాహిత్యరీత్యం.

ఏకాంతంగా, బాధలన్నిటినీ భరించే సహనం కలిగి అనాయకులని చిత్రించటంలో రవీంద్రునిది అందచేసిన చెయ్యి. ఈ ఏకాంతజీవుల చిత్రాలు అద్భుతమైన కళాఖండాలు. ఈ పాత్ర ఒక్కొక్కప్పుడు తారాపవ, సుఖాశిషంఠి, లల్లూపాపంలోనూ, వేదాకప్పడు కాదంటి వంటి అభాగిని రూపంలోనూ రకరకాలుగా కనబడుతుంది. సహజంలో ఏకాకిగా, సహనమే స్వభావంగా బతికే పాత్రని రవీంద్రుడు సాహిత్యంలో చిరస్థాయిగా చిత్రించాడు. ఇటువంటి నాత్రలమీద రవీంద్రునికి అపారమైన సానుభూతి వుంది.

మానవమనస్తత్వంలో కథకులకి, నవలారచయితలకి, నాటకకారులకి సమగ్రమైన సంబంధం వుండాలి. ప్రతి కథలోనూ రవీంద్రుడు పాత్రలప్రకృతులని ఎంతో సహజంగా చిత్రిస్తాడు. మనస్తత్వశీతలు సంరత్నరాల తరబడి కృషిచేసి సాధించే సత్యాలు మహాకవుల దృష్టికి సునాయనంగా ద్యోతకపాత్రయే. మానవ హృదయంలోని లోతుపాతులన్నిటినీ కథలలో రవీంద్రుడు తడిచిచూపించాడు. మానవమనోభావాలూ, అవి ప్రకటనపొందే వింతరీతులూ ప్రతి కథలోనూ ఎంతో సహజంగా చిత్రించాడు. ఎటువంటి పాత్రలోనైనా వీనవైపోగల శక్తి రవీంద్రుని సొత్తు. పసిపాపల మనసులో కలిసిపోగలడు; అల్లరి పిల్లలతో కలిసి గంతులేస్తాడు; ఎదో పిల్లల గుండెలలోని కలవరాలని కనక్కొగలడు; యువతుల హృదయాలలోకి తొంగిచూడగలడు. వృగుల విషాదాన్నీ, విరాగాన్నీ పంచుకోగలడు. ఏ పరిస్థితిలో మానవ హృదయం స్పందించినా దానికి అనుగుణంగా రవీంద్రుని హృదయం శృతి కలుపుతుంది.

ఉదాహరణకి “శలవలు” అనే కథలో పథిక్ చక్రవర్తి పాత్రని పరిశీలించండి. ఎదోవయస్సులో పిల్లల మనోభావాలన్నీ ఈ కథలో చక్కగా చిత్రించాడు. “పదనూడు పద్నాలు

శళ్ళ పిల్లాడిని పసిపిల్లాడిలాగా లాలించటం ఆసంభవం. కొంచెం గారాబంచేనే “ఏం పసి పిల్లాడినై పోతున్నా వేం?” అని విసుక్కుంటాం. కొంచెం పెద్దమాటలు మాట్లాడితే “ఇంత ఫిక్కరమా?” అని చండిస్తాం. అప్పుడు పిల్లాడు ఏంమాట్లాడినా పెద్దలకి తప్పే. చిక్కలూ లాగులూ ఇట్టే పొట్టివై చాల కుండా పోతయే. గంతు మారిపోయి పొంగురు పోతుంది. ఒక్కసారిగా ముఖంలో మార్పు వచ్చి కోణాలు కనిపించి చిన్నప్పటి అందమంతా ముగ్ధమాయమాతుంది. పసిపిల్లల తప్పల్ని తేలికగా తుమిస్తాం. కాని ఎదో పిల్లలు తెలియకనేన తప్పల్ని కూడా తుమించటం కష్టమనిపిస్తుంది. పిల్లాడికి వ్యక్త వస్తుంది. పెద్దవాళ్ళతో మాట్లాడితే అతి చూరకగా మాట్లాడుతాడు, లేకపోతే అతి సిగ్గుతో నోరు మెదపలేక పూరుకుంటాడు.

కాని ఈవయస్సులోనే పిల్లలు పెద్దవాళ్ళ ఆదరణోసం, ప్రేమోసం ఎంతో పరితపిస్తారు. తమని ఎవరైనా కాస్త దగ్గరికి తీస్తే చాలు పిల్లలువాళ్ళకి నాసులై పోతారు. కాని ఎదో పిల్లల్ని ఎవరూ దగ్గరికి తియ్యరు. అది కూడాని గారాబమనీ, అందువల్ల పిల్లలు చెడిపోతారని పెద్దల ఉద్దేశం. కనక తిట్లూ నీవాట్లూ తింటూ యజమానిని కోల్పోయిన కుక్కలాగా ఎదో పిల్లాడు అగచాట్టు పడుతూవుంటాడు.

“ఎదో వయసులో పిల్లలకి ఉద్దేశ్యం. పరాయి ఇంట్లో వుండటం వాళ్ళకి నరకం. ఈవర్ణన చదివితే ఎదోపిల్లల బాధలన్నీ కష్టసుఖాలన్నీ కళ్ళలో మెదులుతే. ఈకథ చదివే మనం పొందే అనుభవం, జ్ఞానం ఎన్ని మనస్తత్వశాస్త్రాలని వర్ణించినా లభించవు. ఎదో వయసులో బాధలుపడే పిల్లలందరికీ సాహిత్యంలో పదకోవచక్రరీతి అ జరూమరమైన ప్రతినిధి.

ప్రతిభావంతుడైన శిల్పి కొన్ని రేఖలతోనే సమగ్రమైన సజీవమైన చిత్రాన్ని కళ్ళెదుట నిలబెట్టగలుగుతాడు. అదేవిధంగా అతి ముఖ్యమైన కొన్ని అంశాలని అతిక్లుప్తంగా మాటలలో కూర్చి రవీంద్రుడు సంపూర్ణమైన మందరమైన మూర్తిని మనోనేతానికి అందిస్తాడు. రవీంద్రుడు చేసే ప్రతివర్ణనాపాత్రని పాఠకులకి చేరువగా తీసుకువచ్చింది. వర్ణించిన ప్రతి అంశమూ పాత్రమనోభావాలని పాఠకులకి పరిచయంచేస్తుంది. “మానభంజక” అనే కథలో నాయక గిరిబాలని రవీంద్రుడు ఎంత నేర్పుతో వర్ణిస్తాడో గమనించండి. “గిరిబాల ఆపాదమస్తకమూ యావనసాంప్రద్యంతో నిండి తొలుకు వున్నది. ఆ మెదులులుడతలలో, మెడ తిప్పే వింశంబో, చేతులు కదిపే విన్యాసంలో, ఛందస్సుతో నిండిన అడుగులలో, ఆభరణాల లగలలోదర హాసాల కిరికలలో, మాటల మధువులో చూపుల చురుకులో నవయావనం పొంగి పొల్లుతుంది. తరుచుగా నీలంపీర కట్టుకుని దాబామీద అటూ ఇటూ తెలియని అలజడితో పచ్చారు చేస్తూ వుంటుంది. ఉన్నట్లుండి ఒక ఆకు నుంచి ఆకాశంలోకి విలీనంగా విసురుతుంది. ఏమీ లేకపోయినా మాటి మాటికి చీర సవరించుకుంటుంది. పిట్టగోడచాటున మునివేళ్ళమీద నిలచి ఎరికోసమో ఎరుగు చూస్తుంది. చరాలన చూపుమరలించి కొంగునకట్టిన తాళం చెవులకు తిప్పిల్లన మోగుతుంటే ఇంకోవైపుకి వెళిపోతుంది. వేళకానివేళ జడవిప్పి మళ్ళీ వేసుకోవాలని అద్దం ముందు కూచుంటుంది. ఇంతలోనే మనసు మారిపోయి ఒడ్డంగా వెళ్ళి పక్కమీద వాలుతుంది. అప్పుడు గిరిబాల చెట్టరుయ్యల్లోంచి బారిచ్చి చీకటి నీడలలో నిద్రపోతున్న చంద్రకరణంలాగా వుంటుంది” ఈవర్ణన చదువుతుంటే నిండి తొణికి యావన వైభవం ప్రతివారికి స్ఫురిస్తుంది. ఈచిత్రణలో పున్న విలీనం, అందరినీ ఆకర్షిస్తుంది. ఈ అందంవనక ఏదో తీరని కోరిక, తెలియనివేదన

(20-వ పేజీ చూడుడు)

నారసింహలేఖ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, విక్లాప, నిష్క్రమ, కుక్రమమును మారించి బలమును కంఠివి విశ్వవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 ఖండములు. 8-4.0 పేజీల 19 అ. పి. సి. ఏ. ఓ.కంపెని. చెరేదేవి-శిల్పారు డిజైన్. బ్రాంచి : 7 నీనుమొదలి బీధి, హైదరాబాద్.

వ్యవసాయకూలీల పరిస్థితి:

ప్రభుత్వ కర్తవ్యం

శ్రీ దరువూరి వీరయ్య

ఈనాడు సమాజంలోని వివిధవృత్తుల శ్రామిక కర్షకులు తమ తమ హక్కులరక్షణకొరకు ఆహారావ్రాస్త పోరాటము సాగిస్తున్నారు. ప్రతిదేశములోనైతే తమ తమ ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా దోపిడీచేయు అణగారిన వర్గాలను వ్యవసాయకూలీలతో తీవ్రసంఘర్షణలు జరుపుటలో ఎప్పటికప్పుడు కాలపరిస్థితులనుబట్టి కొంతగా విధానాల నరుసరించుచున్నారు. వివిధదేశాలలో రైతు కార్మిక వర్గాలు తమను దోపిడీచేయుచున్న కర్షకులతో తమ సలహానున్న పోరాటము ద్వారా నూత్న చైతన్యవంతు లగుచున్నారు. శ్రామికవర్గాలపోరాట ఫలితం గా ఈ నాటికి పీడిత ప్రపంచ మానవాళులందరు ఏకగ్రీవంగా ప్రజాస్వామికపద్ధతిన సమశ్రామిక జనాల రాజ్యం కావాలనే ఘోషణికి రాగలిగారు.

కాని ఒక్కవిషయం మాత్రం గమనించవలసివస్తుంది. ఏవగమెలే మౌచ్చు చైతన్యవంతులై వారి ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ, హక్కుల రక్షణకు పూనికతో ముందు పురోగాములుగా వుంటారో, నాయకులుగా ఆవర్తనామిక జనాలపై చే చూస్తుంటారు. కాని చైతన్యం లేని శ్రామికవర్గాలపై ఒక్కనాయకుడైనా కన్నెత్తిపైతం చూడడు. ఉదాహరణకు యూరపుఖంట్లో బస్తీప్రాంతాలందు ప్రత్యక్షంగా దోపిడీచేయబడుచున్న చైతన్యవంతులైన పారిశ్రామిక కార్మికజనాలే యూరపుఖం నాయకుల దృష్టిపథానికి వచ్చారు. వారికస్తాలను, సమస్యలను మనస్సునందించికొని మాత్రమే గొప్పగొప్ప సిద్ధాంతములనల్లి వాటిని భవిష్యత్తుమాజమున కంటిటికి గూడా వర్తింప చేయాలనే ప్రయత్నాలు సల్పినారు. ఇప్పటికి సల్పుచున్నారు. కాని పల్లెటట్లో జమిందారి భూస్వామి, వడ్డీవ్యాపారి, మున్నగు అభివృద్ధి నిరోధకులవలన దోపిడీచేయబడుచున్న రైతెం గాని, వ్యవసాయకూలీలగాని, తదితరగ్రామీణ కుటీరపరిశ్రమలందు శ్రమ చేయుచేతివృత్తుల శ్రామికజనాలగాని, వారు గమనించలేకపోయారు. బస్తీ పారిశ్రామిక కార్మికులతోనే తీసుకవచ్చిన శ్రామిక విప్లవాలు అపజయ మొందడంతో దాని మూలకారణమేమిటో తెలుసుకొన ప్రయత్నించారు. పారిశ్రామిక విప్లవాల నణచివేయుటలో పల్లెలలో నున్న దోపిడీదారులైన, జమిందారులను, భూస్వాములను మాత్రమే దృష్టియందుంచుకొని, మరి వీరే రైతులని దురభిప్రాయపడి రైతాంగములో విప్లవ వ్యతిరేకులని నిర్ణయానికి వచ్చి వారిపై చూడకపోవుటయిచ్చి అసలు రైతాంగమునే నశించాలన్న నినాదాన్ని లేప దిశారు.

ఎప్పుడైతే రైతాంగము కూడా నూత్న చైతన్యంతో వారిని దోపిడీచేయచున్న జమిందారు, భూస్వామి, వడ్డీవ్యాపారి, మున్నగు మని, బస్తీ ప్రజలపై నిర్మాణయుక్తమైన విప్లవ పోరాటములను, ప్రారంభించారో అప్పుడే రైతాంగములోని విప్లవచైతన్యమును, శక్తిని, బస్తీనాయకత్వము గుర్తించగలిగింది. దాంతో ఈనాడు రైతు, కార్మిక నాయకత్వాలు రెండూ పరస్పరం వికస్యభావంతో సామాజిక విప్లవంలో కలిసిమెలిసి పనిచేయువలసిన అవసరం గుర్తించబడింది.

రైతుకూలీల నాయకత్వాలు రెండు పరస్పర సహకారంతో ఈనాడు ప్రపంచసమాజంలో తన్నుతీసానాన్ని ఆక్రమించాయనటలో సందేహమే మాత్రము లేదు. అయితే ఈనాటికి సంపూర్ణంగా దోపిడీ చేయబడుచూ, సమాజంలో కూడా తలెత్తి వారివారి హక్కులను పైతం ఎలుగెత్తి చాటుకొనలేని దుస్థితిలోనే వేరొక ప్రధానవర్గమున్నదనే నగ్న సత్యాన్ని ఈనాటికి వర్ణనాయకు లనేకమంది విస్మరించుచున్నారు. వారే వ్యవసాయమేయుటయందు మంచి అనుభవముండి కూడా స్వయంగా చేసుకొనుటకు

స్వంతభూములంటూ లేక రైతాంగమునకు సర్వ విధాలా సహాయపడుచూ రైతాంగములో రైతాంగవ్యవహారం చుచున్న వ్యవసాయ కూలీలు.

సోషలిజం కావాలని కొందరు కేకలువేయుచున్నారు. సోషలిజం రిఫ్లెక్ట్ రాజ్యం కావాలని కొందరుంటున్నారు. రామరాజ్యం కావాలని (అదే ప్రజాస్వామికరైతుకూలీ ప్రజా రాజ్యం) భారతదేశంలో గాంధీవాదు లంటున్నారు. నిజమైన కార్మికపరిపాలన మాడేని ఇంగ్లండు లేదనిపార్టీ ప్రభుత్వ మంటుంది. అసలు సరియైన రిఫ్లెక్ట్ రాజ్యం మాడేని అమెరికా వారంటున్నారు. ఇంతమంది ఇన్నివిధాలుగా వారివారివాదనలను సిద్ధాంతాలను ప్రపంచ సమాజము యెడట బహిరంగపడుస్తున్నారు. వీరిలో నిజమైన కష్టజీవులుగా వుంటూ ఇంత వరకు అడుగుపడియున్న వ్యవసాయకూలీల వైపు చూచేవారు మాత్రం ఒక్కరూ కనపించుటలేదు. వ్యవసాయకూలీలు ఈనాటివరకు చైతన్యవంతులు కాకపోవుటకు గల ప్రధాన కారణ మొక్కటే వున్నది. వ్యవసాయకూలీల చరిత్ర, వారి జీవితాధారములు ప్రత్యేకించి వున్నాయి. వ్యవసాయకూలీలందు పాచ్చుమంది సంపూర్ణంగా వ్యవసాయకృత్తిపైననే తమజీవితాన్ని గడుపుకొనుటకు వీలులేక వ్యవసాయపు పనిపాటు లేని కాలాల్లో తప్పనిసరిగా అనేకరకములైన ఇతరవృత్తులందు ఇష్టమున్నా లేకపోయినా, పనిచేయాలసి వస్తున్నది. ఆకారంగా వ్యవసాయకూలీల నాలుపొడుగునా ఒక్కొక్కరి సంబంధించి వుండటం వీలులేకుండా పోతుంది వ్యవసాయ కూలీల పనిచేయువృత్తుల కొన్నింటి నిట వుద హరిద్దాము.

వేతిలు, కోతలు, మొదలైన వ్యవసాయ తరుణాన పొలంలో పనిచేసి, పనులైన మిగిలిన కాలంలో కొండలు పగులకొట్టి రాసు వుత్పత్తిచేయువృత్తిలో చేరుతారు. మరికొందరు మిల్ల కూలీలుగా చేతారు.

అస్సంరాష్ట్రంలో అనేకమంది వ్యవసాయ కూలీలు తేయాకు తోటల్లో పనిచేస్తుంటారు. బంగాళారాష్ట్రంలో కొందరు బాటుమిల్లుల్లో పనిచేస్తుంటారు. కొందరు వుదయం 10 గంటల వరకు పొలంలో పనిచేసి ఆతిరువాత సాయంత్రం వరకు ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేసారు. వీహారు రాష్ట్రంలో పనిలేని కాలంలో స్త్రీలు పైతం బాగుగనుల్లో పనిచేస్తుంటారు. ఇది మరి వివాద కర ఘట్టం. కొన్ని కుటుంబాలు సాంతభూమి కొద్దిగావుండి ఆ భూమిపై కుటుంబం గణక ఇతరుల పొలాల్లో పనిచేస్తుంటారు. మరికొన్ని కుటుంబాలు తమకున్న కొద్దిభూమిలో వచ్చే ఆదాయం చాలక కుటుంబములోని కొంతమంది ఫ్యాక్టరీ కూలీలగున ఇతర వృత్తులందు పని చేస్తుంటారు. మరికొందరు వ్యవసాయకూలీలు చిన్నచిన్న చిల్లరవ్యాపారాలు (బజారులనంట కావడితో సరకుల నమ్ముకొనుట) నాగవుంటారు. ఇలానే వ్యవసాయకూలీలు ఒకేదినాన మూడునాలుగు వృత్తులందు మారుతూ పని చేస్తుంటారు. చేపట్టు కుట్టుట, పొలంలో పని చేయుట, యజమాని ఇంట బండ్చాకిరి, గ్రామంలో వెట్టికాకిరి, ముగ్గుముగ్గు శిశుకానములో శివదహనులుచేయు కాటికాపరులుగా కూడా వ్యవసాయ కూలీలవృత్తే అయివున్నది. ఇలా వ్యవసాయకూలీల వృత్తులు మారుతూ, తలకుమించినవై యుండుటచేరి, అవన్నీ ఒకే వృత్తికి సంబంధించినవి కాకపోవుటచేతను, వారిని ఇదటతంగా ఒక వృత్తిదారులని, ఒక వర్గమునకు సంబంధించిన శ్రామికులని, నిర్ణయించుటకు వీలులేకుండా పోయింది. వారి బాధ్యతలు వికేంద్రీకృతం కావాలంటేనూ, వారి వృత్తి, రైతు, కార్మికునినలె నిర్దిష్టమైన

దిగా వుండాలంటేనూ, దేశం వ్యవసాయకంగాను, సాంక్రామికంగాను ఎంతో అభివృద్ధి కావలసియున్నది.

బంజరు భూములు

భారతదేశంలో సాగుకు లాముకిగా వుండగల సారవంతమైన కోట్లకొలది యకరాల బంజరు భూములున్నాయి. అట్టి భూములను సాగులోనికి తెచ్చి, వ్యవసాయవృత్తిలో మంచి అనుభవముండి, వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగా గల భూములనే వ్యవసాయ కూలీలకు ఇచ్చియున్నట్లయితే ఎందరో తమతమ వలసవృత్తులను మానుకొని నిరనివాసముల నేర్పరచుకొని, వ్యవసాయాభ్యుద్ధికి, తద్వారా అధికాహారోత్పత్తికి ఇతోధికంగా తోడ్పడగల సదాకాశం లభిస్తుంది గదా? మరొక నూచిన ఏమంటే? భూములు వందలు, వేలు యకరాలుండి, వ్యవసాయమంటే యేమిటో తెలియకుండా, లాభదాయకమైన వేరువృత్తులందు, లక్షలాది ధనమును ఆరిస్తూ పట్టణాలలో చివ్వలముల ననభించు భూస్వాములనుండి; భూమిహక్కును తొలగించి సహకార భూమికమతాలకింద ఆయా గ్రామాలయందలి భూములనే వ్యవసాయ కూలీలకు ఇచ్చినట్లయితే వ్యవసాయమే ప్రధాన వృత్తిగాగల కూలీలకు, తమకు అనుభవంలేని,

ఇవ్వమనే ఇతర వృత్తులందు విరమించి తమకు గౌరవప్రదమైన వాంఛనీయమైన వ్యవసాయ వృత్తి ద్వారా అధికాహారోత్పత్తి చేయగలుగుతారు

రూరలు ఫ్యాక్టరీలు

వ్యవసాయ కూలీలకు పని కల్పించుటద్వారా వారికి గౌరవప్రదమైన వృత్తిని కలిగించగల మరొక నూచిన వున్నది. అదేమంటే వ్యవసాయ వృత్తికి సంబంధించిన రూరలు ఫ్యాక్టరీలు ఉదాహరణకు బియ్యపుమిల్లులు, జాటుమిల్లులు, నూనె, మిల్లులు చూడమిల్లులు, పాగాకుగ్రేడింగు, బేరకాలు మొదలగు వాటి నన్నింటిని పల్లెసీమల యందే నిర్మించినట్లయితే అనేకమంది భూముల లేని వ్యవసాయకూలీలకు పని కల్పించినట్ల కాగలగు.

రైతు కూలీలమధ్య సామరస్యం

ఈనాడు ముఖ్యంగా గ్రామాలయందు రైతు, కూలీలమధ్య సామరస్యం కుదరాలంటే ప్రభుత్వాల వెంటనే రైతు వృత్తిచేయు వక్రవృత్తుల ధరలనుబట్టి వ్యవసాయ కూలీల దినవేతనం నిర్ణయించాలి. (అందుకు రైతాంగ పుత్పత్తుల న్యాయము, గిట్టుబాటైన ధరలు నిర్ణయించేయుటకు రైతు కూలీ లిగువున ముక్తకంఠంతో ఆందోళన చేయవలసియున్నది.)

దానితోబాటు వ్యవసాయకూలీకి కనీసం జీవితపరిమాణమున కతుంగుగా వేతనం నిర్ణయించబడగలదు. వుత్పత్తిదాగులైన రైతు వ్యవసాయ కూలీ లిగువున పరస్పరం కలసిమెలిసి సాయుక్తసంఘటిత శక్తితో తమ హక్కులరక్షణకు సంసిద్ధులైనప్పుడే పుభయుల అభివృద్ధికి దోహదం చేసుకొనుట.

డాల్డాలో తయారుచేయబడిన

సమోసాలు ఎప్పుడైనను రుచికరముగానుండును!

గంజి ఆహారమా? ఉచిత సలహా కొరకు ఇవాళో లేక ఏరోజైనను వ్రాయండి!

ది డాల్డా అడ్ వైసరీ సర్వీస్

పోస్ట్ బాక్స్ నెంబరు 353, పొంబాయి 1
HYM. 96-172 TL

ఆరకప్పు గోధుమడి, ఒక కప్పు మైదామిడి, మరియు రావందన ఉప్పును ఒక దానితో వొకటి కలపండి. మూడు చేదీ చంఛాల డాల్డాను మిశ్రమముతో దుక్కిండి. తరువాత ఫూరిలకు కయారుచేయునట్లు ఈ మిశ్రమమును పినికి పిండి ముద్దగాచేసి చిన్నచిన్న ఉండలను తయారుచేయండి ఈ ఉండలను సుమారు 30 వ్యానము గల చదువైన గుండవి ఆవరములుగానగునట్లు అప్పుడాల కర్రతో అడ్డండి. తరువాత ఒక్కొక్కదానిని రెండు కువల గములుగా కొయండి. మొట్టమొదట కొనలను తడిచేసి తరువాత లొనలను ఒక్కటిగాచేర్చి ఒక్కొక్క రాగమును రోజారముగా నేయండి. తరువాత పీడితోని పంకెడిచినట్లుచేయండి. చుసాలతో నేర్పబడినట్లుచేసి తయారైన బంగారంపంపు మరియు బలాచీగింజలు లేక చిన్నచిన్న ముక్కలుగా కలుగబడిన చూసెమును క్రొక్క మూసచేయండి. సమోసాలు కొద్దిగా గోధుమరంగుగా అమృతరసం చేడి డాల్డాతో చేయవండి.

చిత్ర కళాప్రదర్శనం

శ్రీ వేలూరి రాధాకృష్ణ

ని కానీ, శిల్పి కానీ, తన జీవితంలో ప్రతి సౌందర్యోపాసనాకీ, ప్రతి సీతిలోకి బాహుల్యం కాంక్షిస్తాడు. కాంక్షించినందుకే ఉపయోగం లేదు. ప్రకల్ప ఆనందం రాదు. ఆనందమైన, పక్కతి స్వరూపాన్ని గాని తనకు ద్రవ్యమైన కళాజ్ఞానం కళాదూషాన్ని దానికి సదృశమైన మరి యే విశిష్టండుమనుగాని సందర్శించి, వాటిలోని ంగిక సౌందర్యభావ విశేషాలని మనసారాంచి, ఆ ఆనందాన్ని తన నిరంతర సాధనాదుచేసి మరింత కృషిచేస్తే తమ పట్టిన దల్లా బంగారమే బతికేతుంది. దీంతో ఆతి శయోక్తి లేదు.

నాకీమధ్య భారతప్రభుత్వంవారు ప్రభుత్వ మందిరిలోనే ఏర్పాటుచేసిన ఆపూర్వ భారత కళాప్రదర్శనాన్ని చూచే అదృష్టం లభించింది. ఆ ప్రదర్శనాన్ని గూర్చి భారత ప్రధాని నెహ్రూ, విద్యాశాఖమంత్రి అజాద్, గవర్నర్ జనరల్ రాజగోపాలాచారి మొదలయిన ప్రముఖులంతా మంచి ఉత్సాహ పూరితమైన ప్రారంభోపన్యాసాలిచ్చారు. వాటిని చదివి మనం ఆనందించాం. వారందరూ ఏకంకంగా చెప్పి దేమంటే, ఈ భారతకళా విశ్వరూప్ని మనం మనంగా ఆనందించలేక పోయామనీ, ఈ విశ్వరూపం జనబాహుళ్యానికి అనుబాటులో లేక ఎక్కడో అక్కడక్కడ తెలియని చోట్ల మరుగుపడి ఉన్నదనీ, ఆ విశ్వరూప్నంతా ఒకే చోట ఇప్పుడు కూడబెట్టే ఆవకాశం కలిగిందనీ, స్థూరతీయమైన ప్రతివాదూ తప్పకందా విధిగా ఆ కళాఖండాలని చూడాలనీ, కేవలం చూడటం తోనే చాలదనీ, వాటివెనక నిద్రితమైయున్న భారత చరిత్రని సునాయాసంగా నేర్చుకోవచ్చుననీ, అందుకని, దేశంలోని పాఠశాలలూ, విద్యా గృహాలూ ఈ ప్రదర్శనాన్ని చూచే ఏర్పాటు సత్వరం చేయాలనీ.

ఈ ప్రోత్సాహంలన మాబోటి చిత్రకారు లకీ కళోపాసకులకీ, ఈ భారత కళా ప్రదర్శనాన్ని సాగ్యమైనంత త్వరలో చూడాలనే ఉపచయం కలిగింద.

భారత చిత్రకళా ప్రదర్శనం, అందులో ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యం మనకు స్వాతంత్ర్యం లభించిన కొలదికాలానికే, ప్రభుత్వ మందిరం లోనే ఏర్పాటుకావడం, జంకు లేకుండా స్వేచ్ఛగా చూచి ఆనందించే అవకాశం కల గటం మన అదృష్టం. అందుకంటే ఇంతకు పూర్వం సామాన్యమానవుడు ఆ భవనాలని చూచే అవకాశమా లేదు; అర్హత లేదు. అందుకనే అదృష్టం అనాలన్నాచింది!

మొదట సామాన్యమానవునికి కలిగేది భయం. ఆ కేటడగర ఆ సిబ్బంద్యారపాలకుడు ఒక్క సారి ముగ్ధుడైతే మన తరువాత మందరసన్న ఆరామం దాటి మళ్ళీ మరింత ద్వారపాలకుణ్ణి దాటి బ్రతికి బైటపడ్డా మనకొని కొండెక్కి నట్లు అంతంతపెట్టూ ఎక్కి వెడతూంటే, నిజంగా ప్రదర్శనం చూడటానికి వెడుతున్నామా పారపాటున వెళ్ళకూడని ఏ రాజమందిరంలో కైనా వెడుతున్నామా అనే జంకు కలుగుతుంది. ద్వారంలో ప్రవేశించగానే శాంతినికేతనపు పద్మతన అలంకరించిన ముగ్ధుడానినే అల్పనా అంటారు - మొదటగా ఆకరిస్తుంది. ఆ మహా భవనంలోకి ప్రవేశించగానే ఎక్కడో స్వప్న లోకంలో ఉన్నట్లనిపిస్తుంది. ఇంతటి కళా స్థౌందర్యాన్ని చూడంగానే ఒక్కసారిగా ఒక దివ్యకాంతిని చూడగానే కళ్ళు మరుమట్టు గొలిపి నట్లు మాటల కందని ఆనందంతోనూ, చెప్పనలవి కాని ఉద్వేగంతోనూ నిండిపోయాను. ఇది నాకే కాదు, ఆ భవనం ఆ కళాప్రదర్శనం చూచిన ప్రతివానికీ ఇట్టి ఆనందమూ, ఉద్వే గమూ కలిగిఉంటాయని చెప్పగలను. తద్వారా దీనిని ఏర్పాటుచేసిన నిర్వాహకుల్ని తలుచుకొని గారి సభినందించక తప్పదు.

భారతదేశపు సాంస్కృతిక సంపదలో

కళవి ముఖ్యభాగము. కళ భారతజనుల కల్పనా చాతుర్యాన్ని, జీవనసౌందర్యప్రకటనలో సిద్ధ హస్తానీ, చెప్పనలవికాని భావనాదృష్టిని మరింత కట్టించి చూపుతుంది. ఈ కళయొక్క చరిత్ర క్రీస్తుకు పూర్వం కొన్నివందల యేళ్ళ క్రిందట. మొహెన్జోదారో, హరప్పా ల కళానైభవంలో ప్రారంభమయింది. మతం రీత్యా, సంఘసంస్కృతి రీత్యా, ఈ కళ అత్యు త్తమ స్థానాన్ని ఆక్రమించింది. ఈకళకు పిత తైన కళాభిజ్ఞుల సౌందర్యానికాదు ఎంత అపార మైనదో ఈ కళాఖండములద్యారా మన కర్గం కాగలను.

క్రీస్తుకు పూర్వం మూడోశతాబ్దంలో ఆశో కుని పశువున ప్రతిష్ఠించిన రాజ శాసనాలు, వాటిని అతిసుందరంగా, కేవలకళాఖండాలుగా తయారుచేసిన కళాకారుని పనితనం చూస్తే, మన కమితమైన ఆనందం కలుగుతుంది. ఈ శాస నాల మీద చెక్కడాలే మన కళాభిజ్ఞుల తికి ప్రారంభం. ఉదాహరణకి, సాంస్కృతిక సింహ శిల్పయొక్క అత్యద్భుత కళాస్వరూపంలోని సౌందర్యాన్ని, ఆభిజ్ఞుని తేలుసుకుంటే చాలు, శిల్పియొక్క కాశల్యాన్ని భావగాంభీ ర్యాన్ని ఆదర్శప్రకటననీ తెలుపుతుంది. అలాగే రామపురావృషభం, మరితర జంతుశిల్పాలలో ఎంతటికళ ఉట్టిపడుతుందో కూడా గమనించ వచ్చును. ఈ శిల్పాభివృద్ధి జరుగుతున్న సమయం లోనే మరొకవైపుంచి మతసంబంధమైన కళకూడా, సమస్తాల్లో అభివృద్ధి పొందుతూ వచ్చింది. ఈ కళయేమిట, యక్షి, మొదలైన గాంధర్వ జన ప్రదర్శనాన్ని మనకు తెలుపుతూ వచ్చింది. దీనికి నిదర్శనంగా ఈ కళాప్రదర్శ నంలో మనకు లభించేది, ద్వారానికి ఎదురు గుండా పెట్టిన సుందరయక్షిశిల్పం - చేతిలో చామరం ఉంటుంది. ఈశిల్పం పాట్నాపద్ధ నున్న దికార్ గంజ్లో వద్ద లభించింది.

సర్వజన సమ్మతమైన కళ అంటే మన సమాజ ప్రకృతికి సరిపడే కళ. ఇది హెచ్చుగా వాద యుగంలో పూర్ణోద్యమికి వచ్చింది. ఇది మత సంబంధమైన కళలో ఆపూర్వమైంది. ఇది భాగుల సాంస్కృతిక శిలాసాసనాల లో కనిపిస్తుంది. ద్వారాలమీద కటకటాల (Railings) మీద చెక్కిన పాదశిల్పం అంతా కూడా, మనభారత జీవన, సాంస్కృతిక సంప దమ పూర్తిగా ప్రదర్శిస్తుంది. అమరావతి నాగా గున కొండల మూపాలమీద చలనరాతి చెక్క డాలయొక్క సౌందర్యం పైన చెప్పిన కళాసమ్మ యానికి తరువాతకాలంలో దళింపడం ఆ శిల్ప చరిత్రనే అనుసరించి దనే చెప్పాలి.

ఈ శతాబ్దందాటిన తరువాత మధుర-పురాణంలో అత్యద్భుతమైన భారత శిల్పకళ ఉద్భ వించింది. ఈ శిల్పాలలో విశేషం, భావప్రద ర్శనంలో మంచి కళకి పట్టుత్వం కనుపిస్తుంది. ఈ సందర్భంలో పేర్కొనదగినవి ఒకవరస బుద్ధశిల్పాలూ, కొన్ని వైసప్రధానగురువుల విగ్రహాలూ, వీటితోపాటు రాతికటకటాల మీద చెక్కబడిన శ్రీ సకూహం. ఒకటి పక్షిలో ఆడుకున్నట్లూ మరొకటి పంజరం పుచ్చుకొని నిలుచున్నట్లూ, మరొకటి చెట్టు క్రింద నిలుచున్నట్లూ, మరికోటి జలపాతం క్రింద స్నానంచేస్తున్నట్లూ. ఈ మధుర శిల్పం లోని విశేషం, ముఖసాంసర్యం, అంగసాద్రవం, కొద్ది భావప్రదర్శనాన్ని, అలంకారంలో మిత త్యాన్ని తెలిపే పద్ధతి.

దీని తరువాత చంద్రగుప్తుకాలం. ఈ శతాబ్దంలోనే భారతశిల్పంలో స్వగోత్రంం జరిగిందని చెప్పవచ్చు. అపారమైన శిల్పసృష్టి కాకుండా వర్ణచిత్రలేఖనంకూడా అమితంగా సాధనచేయబడింది. ఈ చిత్రాలే ఇప్పుడు ప్రపంచ విఖ్యాతి గాంచినయే. వాటిలోని భావ గాంభీర్యం, వర్ణసంపద, మంచి స్ఫూర్తికే, అవి అసమానసంపదగా పరిగణింపబడినయే. ఈ శతాబ్దంలోనే దేవాలయ నిర్మాణం ప్రారంభ మయింది! అసలు వాస్తుశాస్త్రంలో అత్యుత్తమ

మైన కళ అప్పుడే సృష్టిచేయబడింది. దీంతో శిల్పచాతుర్యానికి అలంకరణవిధానానికి మంచి-బలవృద్ధి కలిగింది. కేవలం మట్టితోచేసిన ఇటికల మీద, అంతటి కళాకాశలాన్ని చూపారంటే, వారి శిల్పచాతుర్యంలోని బలవృద్ధి కారణం. ఈ శిల్పమే ఇప్పుడు విశ్వజనీనమై ప్రకాశిస్తోంది. ముఖ్యంగా ఇంకోటి ఇందులో గమనించదగింది. సుందరమైన ఆకారం, గాఢ భావ ప్రదర్శనల కమ్యోకేనం. బుద్ధ విగ్రహాలు మత సంబంధమైన శిల్పాలైనా, ఆ ప్రత్యేక యుగపు భావనా చాతురికి ప్రతిబింబాలై, దివ్యంభావను కలి గిస్తూ జనాన్ని తన్మయతలో నింపినయే. అలాటి అత్యుత్తమ సుందరశిల్పం ఏదో శతాబ్దంలో అంతరించిపోయింది. ఐనా ఈ శిల్పంలో శక్తి, భావైశ్వర్యం తరువాత శతాబ్దాలలోని శిల్పానికి కూడా పాడింది. శంకరాచార్యులన్నట్లు, మాన సికరాజ్యంలో, దివ్యభావం సార్వభౌము డైనట్లుగా, కళారాజ్యంలో శిల్పం, వాస్తుశాస్త్రం రాజసింహాసనానైనయే. ఎనిమిదో శతాబ్దంలో సృజించబడ్డ ఎల్లారా ఎలిఫెంటాస్కారక శిల్పాలు, ఒక వృత్తాంతాన్ని ప్రారంభించి, భాజురాహో భువనేశ్వర దేవాలయాల్లో పూర్ణ పరిధిని చేసినయే. నిజంగా భువనేశ్వరదేవా లయంలో నున్న శిల్పం రూపసౌందర్యంలోనూ భావనాచాతురిలోనూ, అసమాన ఖ్యాతిని చెందింది. ఆ విగ్రహాలలోని అంగసాద్రవ ప్రద ర్శన, సుందర ముఖభావ ప్రదర్శన గమనించ దగిన విశేషాలు. బహుశా ఏ ఇతరశిల్పంలోనూ, మరియే యితరశిల్పంలోనూ, భారత కళా చరి త్రలో, శిల్ప చాతుర్యంలో అంతటి పరిపూర్ణ తని, రూపరేఖభావాల్లో అంతటి విశిష్టత్వాన్ని పొందలేదు. కొనారలోలోని మూర్త్యదేవాలయ ములో, భారతజంతుశిల్పంలో, అత్యుత్తమ మైన ఆదర్శశిల్పకళని చూడవచ్చును. దక్షిణ భారతంలో, పల్లవయుగంలో, మహాబలిపురం వద్ద నిర్మించబడిన, ఏకశిలాదేవాలయాలలో ద్రావిడరూపశిల్పయొక్క వి శిష్టత్వాన్ని తెలియజేసే చెక్కడాలు ఉన్నాయే.

చోళయుగంలో లోహ శిల్ప సంపద నిజ ముగా అత్యుద్భుతమైనది. ప్రళయ తాంపవ నృత్యం చేస్తున్న నటరాజ విగ్రహం, మురళితో నాట్యం చేస్తున్న కృష్ణవిగ్రహం, ఉమాసహిత శివుని విగ్రహం—ఇవి లోహశిల్పకళలలో అస మానశక్తిని చాటుతయే.

ఇక అజంతాలో చిత్రించిన చిత్రాలు భారతచిత్రకళయొక్క పరిపూర్ణతని తెలుపు తయే. ఇవి చిత్రకారుల విశాలపురాణజ్ఞానాన్ని పరిపూర్ణ సాంస్కృతిక జ్ఞానాన్ని చాటుతయే. దీనితరువాత, (Miniature) చిత్రలేఖనం ప్రబలంగా వృద్ధిచెందింది. ఈచిత్రాలలోఉన్న పనితనం, ప్రశంసనీయమైంది. దీనినే మొదట 'పాలచిత్రలేఖనావిధాన'మన్నారు. అప్పుడు రచించబడిన కావ్యగ్రంథాలన్నిటిలోనూ, ఇలాటి అమూల్యమైన చిత్రసంపద మనకు విరి విగాలభించింది. దక్షిణదేశంలోనూ, మహమ్మ దీయరాజ్యపరిపాలన క్రిందవచ్చు కాలంలో వంగ బీహార్ ప్రాంతాలలో ఈవిధమైన 'పచిత్ర కావ్యరచన' బాగా వృద్ధిపొందింది. ఇది 12,16 శతాబ్దాల మధ్యకాలంలో పదహారో శతాబ్దం తరువాత, ఉత్తరభారతంలో చిత్రకళ మరింత పటుత్వాన్ని పొంది, మరింత పుంజుకుంది. ఈ వర సలో, చిత్రలేఖనావిధానంలో చూడు పద్ధతు లను పేర్కొనవచ్చును :

1. అక్కరచే ప్రోత్సహింపబడిన మొఘల్ చిత్రలేఖనం. ఇది పదహారోశతాబ్దపు రెండో భాగంలో ప్రారంభమయి, పదిహేడో శతా బ్దంలో జహంగీర్, షాజహాన్ కాలంవరకూ వృద్ధిపొంది పరిపూర్ణతని పొందింది.
2. పదిహేడు, పద్దెనిమిది శతాబ్దాల కాలంలో, హిందూరాజుల ఆస్థానాల్లో వృద్ధి చెందిన రాజస్థానీచిత్రలేఖనం. దీంతో మంచి మంచి కంటికింపైన రంగు సరళి, పనితనం కను పిస్తుంది. రాగరాగిణీకావ్యగానాన్ని, భావంగా తీసికొని ఎక్కువగా చిత్రంపబడినయే.
3. పహాడీ (రీ?) చిత్రలేఖనా విధానం. ఇది ముఖ్యంగా రాధాకృష్ణుల రాసలీలని ప్రద ర్శిస్తూ చిత్రించిన చిత్రలేఖనం. ఇది పదిహేడు పద్దెనిమిది శతాబ్దాలలో పెంపొందింపబడింది ఈ చిత్రలేఖనావిధానంలో భారతదేశంలో అత్యు త్తమ సుందర చిత్రచిత్రాలు లభించబడినయే. ప్రదర్శనాన్నంతా చూచిన తరువాత, సమ

గ్రంగా చెప్పదగిన భారత శిల్ప కళాచరిత్ర ఇది. కాని నిజంగా, కుతూహలంతో చూచే కళోపా సకుడికి, ఆ శిల్పాలు, మరింతా విశదంగా చెప్పక చెప్పతయే! ఇలాటి అమూల్యమైన చరి త్రని మనకు తెలిపే ముఖ్యచిత్రా లివి :

1. చామరగ్రాహిణి యక్షి - (మూర్త్యరాజ్య కాలంలోది 1 వ శతాబ్దం)
2. వృషభాంకిత స్తంభశిల్పము - ఆశోకుని కాలంలోనిది 3 వ శతాబ్దం)
3. బుద్ధవిగ్రహం - (రెండో శతాబ్దం)
4. పక్షిపంజరాన్ని చేత బుచ్చుకున్న శ్రీ- (మధురదేవీకా స్తంభంమీద చెక్కబడింది)
5. గాంధర్వ మిగునం - (ఆరో శతాబ్దం)
6. అభినారిక - (10 వ శతాబ్దం)
7. అనలొకి శేషేంద్రుడు - (11 వ శతాబ్దం)
8. గరుడ - (13 వ శతాబ్దం)
9. నటరాజ - (11-12 శతాబ్దం)
10. పార్వతి - (13 వ శతాబ్దం)
11. ముఖాలంకారం చేసికుంటున్న శ్రీ - (భువనేశ్వరదేవాలయంలోనిది. 11 వ శతాబ్దం)
12. ప్రేమలేఖ ద్రాక్షున్న శ్రీ - (భువ నేశ్వరదేవాలయంలోనిది. 11 వ శతాబ్దం)
13. తల్లి-శిశువు - (భువనేశ్వర దేవాలయం లోనిది. 11 వ శతాబ్దం)
14. వనరాణి - (మైసూరు, 12 వ శతాబ్దం)
15. సరస్వతి - (బికానీర్. 12-13 వ శతాబ్దం. పాలరాతిచెక్కడం.)
16. వాళమహాదేవి. (నంగల్పూర్ 13 వ శతాబ్దం.)

తరువాత రాజస్థానీ చిత్ర వర్ణ చిత్రాల్లో పేర్కొనదగినవి:

1. ఉడ్డాను యావన శ్రీ - జోమ్పూర్.
 2. నాయికా వనవిహారం.
- పహారీ చిత్రాల్లో పేర్కొనదగినవి:
1. విప్రలంఘనాయక.

రాజపుత్ మొఘల్ మిశ్రమమైన నాయికా నాయకుల నృత్య గానం. మరింతా ఎన్నో పేర్కొనదగిన వున్నయే.

మృతే, ప్రదర్శనావిధానంలో బాగోగు లను తెలుసుకోవలసిఉంది. మిట్టమధ్యాహ్నపు సమయంలోకూడా ఈ మందిరాల్లోకి వెలుతురు ఎక్కువగా రాక పోవటంచేత, మామూలు ఎలక్ట్రిక్ దీపాలతో కార్యకలాపం సడపాల్సి వస్తోంది. నిజానికి ఆ ప్రభుత్వ భవనం, ఇలాటి ప్రదర్శనాలకి అనువైనది కాదని నా అభి ప్రాయం. ఇది జనబాహుళ్యాన్ని తనివీటిరా చూచే అవకాశాన్ని ఇవ్వకుండా చేస్తోంది. తరువాత శిల్పాన్నితీలో శిఖరా స్పందకున్న మంచిమంచి బుద్ధిగ్రహలన్నీకూడా చీకటి కోణాల్లో ఏర్పాటుచేశారు. వాటిమీదికి అసలు వెలుతురు గాదు. వాటిని తగిన బలమైన రాతి దిగులమీద పెట్టకుండా, ఏదో చాకబాదు కొయ్యదిమ్మకై ఏర్పాటుచేసి, ఆ లోపాన్ని దాచటంకోసమాన్నట్లు, మరింతో అలంకారం చెయ్యబోతే - ఆయ్యంవార్లంగారిని చెయ్యి బోతే కోతైనట్లు, గోనెనడ్డలతో కప్పి, మేకులు గొట్టారు. ఈ అంద వికారపు అలంకారంతో అసలు శిల్ప గాంభీర్యానికి దెబ్బ తగిలింది. నిర్మాతలు ఇంత ఖర్చుపెట్టి ఈకాస్తడాలో సేనాని తన సంతోషం చివ ట్టుంది.చక్కటి పాలరాళ్లని, సేమెంట్లు దిమ్మెల మీద ఏర్పాటుచేస్తే ఎంతో బాగుండేది. తరు వాతి, శతాబ్దం తరువాత శతాబ్దపు శిల్పాల్ని, వరసవారిగా తెలిపేటట్లు శిల్పాలని ఏర్పాటు చేయలేకపోయారు. అలా చేసేటంటే, శిల్ప చరిత్ర చూపగులిక కరతామల కయ్యేది సందే హంలేదు. కొన్ని శిల్పాలమీద సరియైన నిజమైన పేర్లతో కాగితాల నంటించకుండా ఒకదానికీ సంబంధించిపేరుని ఒకదానికీ అంటించారు. ఇది చూచే అమాయకజనులకి, తమైన విషయాన్ని తెలియజేస్తోందని నిర్వాహకులు తెలుసుకోలేక పోయారు. ఇలాటి లోపాలు కొట్టొచ్చినట్లు కనుపిస్తున్నయే.

ప్రదర్శనాన్ని గూర్చి ఇంతా పొగడి కాస్తంత తప్పులు వివరించడంలో మితిమీరిన విమర్శ కాదనే నా అభిప్రాయం! కాబట్టి ఇకముందు నుంచి ఏర్పాటుచేసే, కళాప్రదర్శనాలలోనైనా జనబాహుళ్యానికి మరింత అనువైన శిల్పసమా చారాన్ని తెలిపే, అందుబాటులోఉండే విశే షాలతో, శిల్పచరిత్రని తేలుతెల్లంచేస్తూ మరింత జాగ్రతగా ఏర్పాటు చేస్తూ రని ఆశిస్తాను.

రైల్వే బడ్జెట్ వివరాలు

(9 వ పేజీ తరువాయి)

చేసి ఇవ్వమని హిందూస్థానీ విమానభాగ్యక్షరికి ఆర్డరు ఇవ్వబడినది. ఇంకో 250 చక్రాలు లేని పెట్రోలకూ, 112 ఎలక్ట్రిక్ రైలుపెట్రోలకూ, ఆర్డరు ఇవ్వబడినది. రైలుపెట్రోల నిర్మాణకర్తల గారము నొకదానిని స్థాపించు విషయమై రైల్వే బోర్డు ఆలోచిస్తున్నది.

రైల్వే కేంద్రాన్ని ఎక్కువగా ప్రయాణాలు పెరిగిపోవడంవల్ల తొక్కిడి, సమర్థం ఎక్కువగానే ఉన్నదని చెప్పవలెను. రైల్వే రాకపోకలు కొంత సక్రమంగానే జరుగుతున్నవి. 3 వ తరగతి ప్రయాణీకుల పెట్రోలలోనూ, విశ్రాంతి గదులలోనూ ఎలక్ట్రిక్ పంకాలు అమర్చటం జరుగుచున్నది. ప్లాటఫారాలపైన కప్పులను నిర్మించుట, పెట్రోలు, డ్రైవ్ లు శుభ్రముగా నుంచుట, కూర్చోనటకు ఎక్కువ వీళ్లు కలుగ చేయుట మొదలైనవి జరుగుచున్నది. 800 మైళ్లకు పైన ప్రయాణము చేయువారికి ప్రత్యేక సీట్లు, ప్రత్యేకపెట్రోలు ఏర్పాటు చేయబడుచున్నవి.

రవాణాకు కావలసిన వాగను మొదలైన వన్నీ కొరతగా ఉండటంవల్ల రైల్వే రవాణా ప్రాధాన్యతానిర్ణయసంఘంవారు ప్రజాసరాలను కనిపెట్టి కొన్నిటి రవాణాకు ప్రత్యేక సదుపాయాలనూ, ప్రాముఖ్యతనూ ఇచ్చిరి. ఎక్కువ స్పెషల్ రైళ్లను నడుపుట జరుగుచున్నది. వాగనుకు సరకు, ఎత్తలం, నడపటం, దించటం వెనకటికన్నా త్వరగా అయిపోతున్నది. 1948 జూన్ లో బ్రాడ్ గేజ్ వాగను కోజుకు 9800 సరకును వేసుకునేవి. 1948 డిసెంబర్ లో రోజుకు 11,267 వాగను సరకును వేసుకున్నవి. సరకు ఎత్తలానికి ఇచ్చే గడువు 9 గంటలనుండి 6 గంటలకు తగ్గించబడినది. పైన ఆలస్యమైతే డెమరెజ్ కట్టవలెను. రైల్వే కేంద్రస్ ట్రెయినింగ్ కేట్రను సక్రమపరచగలదు.

1948 డిసెంబరు 31 నాటికి 2249 వాగ్లు నడుచున్నవి. 1949 మార్చి 31 నాటికి మరి 485 వాగ్లు ప్రవేశపెట్టబడతవి. ఈ సం॥ 3600 వాగ్లకు ఆర్డరు ఇవ్వబడినది.

జీతాలను పెంచవలెనని రైల్వే పనివారు తమ కోరికలను నానాటికి పెంచుతున్నారు. వారికి వ్యాయము కలుగజేయవలెననీ, ఉదారముగా చూడవలెననీ ప్రభుత్వము ప్రయత్నిస్తున్నది. అయితే రాజ్యాధ్యక్షకమిటీ నిర్ణయాలు, షేక్ మిషన్ సూచనలు, ఈమధ్యనే కరువు భత్యాలను పెంచుట, రైళ్ళు నడుపునీబృందకి జీతములను పెంచుట మొదలగు పనులు ఇప్పటికే రైల్వేలకూ, తద్యారూ దేశానికి పెద్ద భారంగా పరిణమించిన దని వారు గుర్తించవలెను.

ఉత్పత్తి పెరిగినప్పుడు రైల్వేపనివారు తమ కొనుగోలుకేంద్రాన్ని పెంచుకుని ప్రయోజనంలేదు. ప్రస్తుతపరిస్థితులలో ప్రతివర్గము త్యాగాలను చేయవలసివున్నది. దేశంలోని ప్రజలందరి యొక్క జీవితవ్యయప్రమాణమును పెంచుటకై ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తున్నది. ఉన్నత జీవిత వ్యయప్రమాణము కావలెనంటే ఉన్నతజీతములు వుండవలసివచ్చును. దేశానికి బ్రహ్మాండమైన కీడును చేసే నిర్ణయం తీసుకునే పారపాటును రైల్వేకార్యకనాయకులు, అఖిలభారత రైల్వే పనివారి ఫెడరేషన్ నాయకులు కూడా చేయరని ఆశిస్తున్నాను. బడ్జెట్ లో తక్కువ జీతపు శిల్పినికి ఇంక కట్టుటకూ, ఆస్పత్రులు, శిశు జననీగృహములు మొదలైనవి ఏర్పరచుటకు ఏర్పాటు చేయబడినవి.

రైల్వే ఉద్యోగులలో అవినీతిని తొలగించుటకై ప్రత్యేకపు సన్నాహాలు చేయబడుతున్నవి. 1948 డిసెంబర్ వరకూ 887 మందిపై కేసులు పెట్టబడినవి. 282 మంది శిక్షింపబడిరి.

ఇప్పుడు దేశంలోవున్న రైల్వేలు వెనకటి కంపెనీలనుబట్టి విభజితమవుతున్నవి. (ఎం. ఎస్. ఎం., ఎస్. ఐ. మెం) వీటిని దేశావసరాలకూ, కార్యసాధనానికి అనువుగా తిరిగి కొత్త రకంగా విభజించుటకు ఆలోచనలు జరుగుతున్నవి. సంస్థానాలు, సంస్థానసమాఖ్యలు ఈ విధంగా జరుపుటకు కొంత ఆటంకం కలిగిస్తున్నవి. రైల్వేమంత్రి రైల్వేలలో పనిచేయున్న వివిధ కార్యకర్తలనూ, సలహాదార్లనూ ప్రశంసించెను.

రవీంద్రుని కథానికాశిల్పం

(17-వ పేజీ తరువాయి)

దాగివున్న సంగతి కూడా వెంటనే స్మరిస్తుంది రవీంద్రుని వర్ణనలు కేవలం శిరసాధ్యవాన్ని, శాంతిసౌందర్యాన్ని మాత్రమే చిత్రించవు. పాత్రల అంతరంగంలోకి ప్రతివర్ణనా పాత్రకున్న తోడ్పాటునిపోతుంది. వర్ణనలో రవీంద్రుడు సాటి లేని శిల్పి. కథావిన్యాసాలలో, పక్షవైచిత్ర్యంలో ఉత్తమశిల్పిలు సాధించే సౌందర్యాన్ని రవీంద్రుడు మధుర పదజాలంలో పాత్రకుల హృదయ ఫలకంమీద చిత్రిస్తాడు.

మొత్తంమీద రవీంద్రుని కథానిక లన్నిటినీ మూడుతరగతులుగా విభజించవచ్చును - భావ ప్రధానమైన కథలు, వాతావరణం ప్రధానమైన కథలు, సమస్యలతో కూడిన కథలు. వాతావరణంమీద ఆధారపడిన "క్షుభిత పాషాన్" "కంకాళ" వంటి కథలలో రవీంద్రుడు అద్భుతమైన శక్తిని ప్రదర్శిస్తాడు. "ఇది సంభవమా? కాదా" అని పాత్రకుడు అడగకుండా నోరు కట్టేనేకే ఈ కథలలో వుంది. అవి కేవలం కల్పితాలని తెలిసినా వాటిని చదవకుండా ఆనందించకుండా వుండలేం. ఈ కథలలో కోల్ రిజ్ (Coleridge) కావ్యసర్వముని నిర్వచించిన "(Willing suspension of disbelief)" సంపూర్ణంగా సిద్ధించింది. ఎడార్ వీలెపో కథలమాదిరిగా ఇవి భయానకమైన హత్యలతోనూ, భూతాలతోనూ నిండిన కథలు కావు. వీటిలో కూడా సామాన్య మానవవాంఛలే కథావస్తువులు.

ఎండానీడా, కాబూలీవాలా, రాసమణి కొడుకు, మాషీ, వంటి కథలన్నీ మధురమైన భావాలతో, మరపురాని సన్నివేశాలతోనిండి చదువరి మనసులో చెరిగిపోకుండా నిలిచిపోతే, ఈ కథ లన్నిటిలోనూ ప్రేమ ప్రధానవస్తువు. అన్ని చిక్కులనీ విడదీయగల శక్తి ప్రేమ అనే సందేశమే ప్రతి కథలో విసబడుతుంది. కథానికారచనలో ఇది రవీంద్రుని మొదటి దశ.

రవీంద్రుని గొండోదశకి చెందిన కథలన్నీ సమస్యలతో నిండినవే. స్వాతంత్ర్యాన్ని నిరోధించే సాంఘికవ్యవస్థలమీద స్వేచ్ఛను కోరే వ్యక్తి చేసే విప్లవం ఈ కథలలో కనబడుతుంది. "భార్య లేఖ" ఈ తరగతికి చెందిన కథ. వీటిలో పరిపక్వమైన ఆలోచన విశేషం కనబడతాయి. కానీ మొదటిదశకి చెందిన కథలలోని సమగ్రసౌందర్యం కొంతవరకు వీటిలో లోపించిందనిపిస్తుంది.

మొత్తంమీద రవీంద్రుని కథ లన్నిటిలోనూ సున్నితమైన హాస్యం, వ్యంగ్యం అంతర్భాసములుగా ప్రవహిస్తూ వుంటాయి. "తాను మళ్ళీ చనిపోవటంవల్ల మునుపు చనిపోలేదని కాదంటిని నిరూపించింది." అనే ముగింపులో అద్భుతమైన వ్యంగ్యం వుంది. "తాకు దాదా" అనే కథలో బతికేదేన కుటుంబాల దరాని ఆశ్చర్యపు లతోనిండిన హాస్యంతో, వ్యంగ్యంతో రవీంద్రుడు చిత్రించాడు. చక్కటి చమత్కారం కథ లన్నిటిలోనూ కనబడుతుంది.

సమర్థుడైన గాయకుడు రాగాలాపన చేసేటప్పుడు ఎత్తుగడలోనూ నిడవు దలలోనూ తన ప్రతిభని వెల్లడిస్తాడు. అలాగే రవీంద్రుడు ప్రతికథనీ ఆరంభించటంలోనూ అపివేయటంలోనూ విశిష్టమైన ప్రజ్ఞ కనబరుస్తాడు. "అమ్మా శిలవలు వచ్చినయ్య" అని పథిక్ అంటుంటే "శిలవలు" కథ ఆఖరవుతుంది. "వేకువ వెలుగు గదిలోకి తొంగిచూసింది" అని కంకాళ అంత మవుతుంది. ఒక్కొక్కవాక్యం ఒక్కొక్క భావప్రపంచంలోకి మనల్ని విసిరివేస్తుంది. కథని ఎత్తుకోటంలోనూ, నిలిపివేయటంలోనూ రవీంద్రుని శక్తి అద్వితీయం.

అసలు రవీంద్రుని కథలన్నీ వాస్తవజీవిత చిత్రాలు. రవీంద్రుని స్వభావంలో రెండు విరుద్ధలక్షణాలు కనబడతాయి. లోకానికి దూరంగా భావాంబరాలలో విహరించాలనే కోరిక ఒకవైపుకీ, లోకానికి చేరువగా తోటి మానవుల సుఖదుఃఖాలకి దాపుగా జీవించాలనే కోరిక ఇంకోవైపుకీ మనస్సుని గుంజుతూ వుండేవి. రాజకీయజీవితంతో విసిగిపోయి శాంతినికేతనంలో ప్రవాసం ఏర్పరచుకున్న రవీంద్రుని మనస్సే మాటిమాటికి "ప్రభూ నన్ను తిరిగి లోకమధ్యంలోకి తీసుకురా" అని వేడు

కునేది. అటువంటి సమయాలలో రవీంద్రుడు తమ జమీందారీ గ్రామాల్లో శిస్తుల వసూళ్ళ కోసం పడవలో బయలుదేరేవాడు. పల్లెయిల జీవితాలలోని కష్టసుఖాలని కల్పారా మానేవాడు. ఈ అనుభవాలని కథలరూపంలో లోకానికి అందించాడు. అందువల్లనే రవీంద్రుని కథలు అంత సహజసౌందర్యంతో భాసిస్తాయి. రవీంద్రుని కథలలో దేశతేలూ, దానవులూ కనిపించరు. సాధారణమానవులే ప్రతికథలోనూ ఎదురవుతారు. వారి సామాన్యజీవితంలోని వెలుగు నీడల దాగుడుమూతలే ప్రతికథలోనూ మనల్ని ముగ్ధుల్ని చేస్తాయి. రవీంద్రుని నాటకాలలోనూ, నవలలలోనూ పాత్రలు బరువైన నభావాలకి మూర్తి భావాలుగా, అసాధారణంగా, అసహజంగా కనిపిస్తారు కాని రవీంద్రుని కథలలోని పాత్రలు సజీవమైన వాస్తవవ్యక్తులుగా కలకాలము. మనసులో మెదులుతూ వుంటారు. రవీంద్రుని కథలు వాస్తవజీవితానికి రమణీయమైన ప్రతిబింబాలు. రవీంద్రుని కథానికలు అందరినీ అలరింపజేయగల కళాఖండాలు. అవి విశ్వసాహిత్యంలో ఉత్తమమైన రష్యా కథలతోనూ, ఫ్రెంచి కథలతోనూ తులనానుతూ కలకాలం వెలుగుదగవు.

కాలం కలిసివచ్చింది

(15వ పేజీ తరువాయి)

నాడు రాజుగారు వాహ్యాళిగా వెడుతూ భొట్టును కూడా రమ్మన్నాడు. ఇద్దరూ చెరి ఒక గుర్రంమీద బయలుదేరారు. అప్పుడు రాజుగారు ఎగురుతూండే ఒక మిడతను పట్టుకుని గుప్పిట్లో దాపెట్టి, "చేతిలో ఏముందో చెప్పు. లేకపోతే నీతల తరిగేస్తాను" అని మందాకుడితో అన్నాడు రాజు - కత్తి రొట్టిపిస్తూ.

మందాకుడి నెత్తిన పిడుగు పడ్డది. ఈవేళతో తనపని సరి! ఇంతకాలము ఎలాగో నెక్కుకు వచ్చాడు, ఇక ఆట సాగదు. తనిమీద ఆత వదులుకున్నాడు. కష్ట దశలో ఉండగా తల్లిదండ్రుల జ్ఞాపకం రావడం సహజమే. ఇతడికి అలాగే తండ్రిపేరు జ్ఞాపకాని కొచ్చింది. తను ఇంతవరకూ తప్పించుకువచ్చిన విషయాల్ని నెమరువేసుకుంటూ ఇలా గొణుగుకున్నాడు :

'చుంయ్యి చుంయ్యి గారెలు దృష్టం కష్టపడి తిరిగితే గార్దభం దృష్టం న్వనామస్మరణం మందాకం దృష్టం ముక్కు, చెవ్వా భూషణం దృష్టం - చేయి చిక్కెరా మిడతం భొట్టూ !'

పై గొణుగుడు వాక్యాలు అనేవో మంత్రాలనుకున్నాడు రాజు. 'చేయి చిక్కెరా మిడతంభొట్టూ' అనే దాన్ని విని, చేతిలో మిడత చిక్కి ఉన్నదని జ్యోస్యడు తెలుసుకున్నాడని తలచాడు రాజు. అసలు మందాకం భొట్టు అనుకున్నది వేరు. తండ్రిని - మిడతంభొట్టును తలచుకొని 'మిడతం భొట్టూ, నీకొడుకు రాజుగారి చేతిలో చిక్కిపోయాడు' అని అనుకున్నాడు. దీన్నే రాజుగారు ఇంకోలా గ్రహించి, అతడి ప్రతిభకి విస్తుపోయి అతణ్ణి కాగలించుకున్నాడు.

కాలం కలిసివచ్చింది ! నిప్పుయో జకుడని ఈసందింపులు పడుతూ వచ్చిన మన బుద్ధావతారం ఈ నాడు అఖండంగా దేశదేశాల పేరు మ్రోగిన మహామన జ్యోస్యడు. అంతా కాల మహిమ !

రాజుగారు అతిదీక్షవహనానికి మైన ఏర్పాట్లు చేశాడు. ఎ అగ్రహారాలు బహుమానం ఇచ్చి అది మొదలు మందాకుడు శాహాయ్యగా జీవితం వెళ్లబుచ్చుతున ఇత డిప్పుడు అగ్రామపెద్ద !

ఇన్ ఫ్లెషన్ రోగనివారణ అంతర్జాతీయ వైద్యు

(5 వ పేజీ తరువాయి)

నిలువ వేనకున్న వారంతా ఆ ధనాని చేసుకోవాలో తెలియక, నోట్లకట్టల కూలిపోతారు.

ఈ దేశంలో ఆరికదుస్థితి ఈ దేశ వాదిల్లే పెద్ద చిక్కులేదు. కాని ఇం దేశానికి కూడా అంటుతుంది. ఒక దేశ ఆరిక దుస్థితి వచ్చిందంటే అనిరుద్యోగం పోలి మూసేవేత, మారకానికి పోటీలు ఇవన్నీ ఇతర దేశానికి కూడా అంటుకోగల వాస్తవం.

దారిద్ర్యంకూడా ఎసుకుతయ్యేదే. ఒకదేశం వాణిజ్యం తాను కూలిపోతూ, ఇతర దేశాల చేసిన వ్యాపారాన్ని కూడా గ్వంసం చేసి పోతుంది. విదేశీ పెట్టుబడిదారుల తీవ్రత.

ఇదివరలో ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో కొన్ని దేశాలు వర్తకవ్యాపారాల్లో విపరీతమైన పోటీలకు దిగి పరిస్థితి మరింత విషమంపచేసేవి. ఆదేశాల వ్యాపారంకూడా పాడుచేసేవి. మా దేశంనాడేలు మీ పాపకి నాలుగిచ్చే బదులు ఇప్పుడు ఎనిమిదిస్తాం అని బేరాలాడి వర్తకంలో పోటీచేసేదరికీ, నిజంగా మారకం అవసరమైన మరోదేశం అధోగతిపాలయ్యేది. ఇటువంటి ఒకరు చేస్తే అంతలో ఆగిపోయేవి కావు. ఒకరి కంటే ఒకరు ముందు ఆరంభిస్తారు. దాంతో ఒక్కొక్కడిగుండంలా తమూర్తవుతుంది.

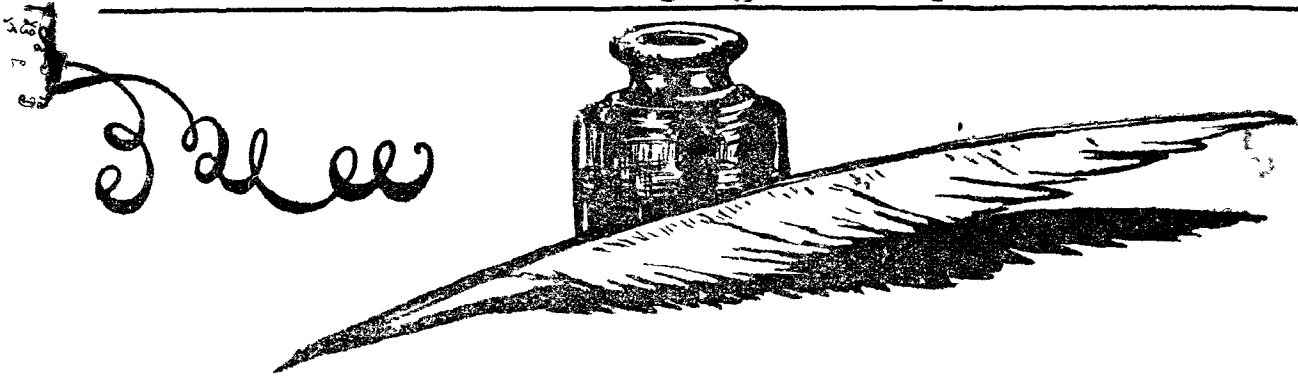
అంతర్జాతీయద్రవ్యనిధి ఇటువంటి పరిస్థితి రాకుండా కాపాడుతుంది. మారకాల్లో పోటీలు లేకుండా గత రెండు సంవత్సరాలనించి కాపాడి తోంది. ఇదే లేకపోతే యుగానంతరం ఆరిక దుస్థితికి లోబడిన దేశాలవల్ల ఎంత ముష్టి వచ్చేదే.

అందువల్ల ఆ మయూరదేశంలో ఇక్కడ రోగలక్షణాలు కనిపించగానే ద్రవ్య ఆదేశప్రభుత్వంతో సంప్రదించి పరిస్థితి తెలియడానికి యత్నిస్తుంది. మళ్ళీ ఆ దేశంలో నీ రసించి పోతున్న చలావు దీ సత్తువ ఎలా చేతూర్చా పరిక్షిస్తుంది. నిధితరపున కొందరు వ్యవసాయ, పరిశ్రమలు, వ్యాపారాలు మొదలైన విషయాలు తెలిసిన నిపుణులతో కార్యవర్గ ప్రతినిధులు ఆ దేశం వెళ్లి పరిస్థితులు స్వయంగా పరిక్షిస్తున్నారు. దేశంలోని ఆరిక నిపుణులు, ప్రభుత్వప్రతినిధులు, పెట్టుబడిదారుల నిధులు, కార్మికుల ప్రతినిధులు, వ్యవసాయ దారుల ప్రతినిధులు మొదలైన వారితో పరిస్థితుల చర్చించి దేశానికి సరిగ్గా సమగ్రంగా పరిశీలన చేస్తారు. రోగలక్షణాలు స్వభావం కనుగొని మందులు సలహా ఇస్తారు. ఆయుధాలకోసం ఖర్చు తగ్గించాలనీ, ప్రాజెక్టులమీద ఖర్చులు తగ్గించాలనీ మొదలైన సలహా లిస్తారు. అనవసర వస్తువుల దిగుమతి నిలుపుచేయమని చెప్తారు. రోగ నివారణ నిపుణులు అన్ని ఉపాయాలూ చెప్తారు.

కాని ముందు వైద్యుల్ని రోగులు పిలువ వైద్యులెవ్వడూ తయారే.

కు ప్పు * బొ ల్లి

వగైరా మేహమచ్చలు, నెగ, సవాయివ్యాధులకు, గ్యాగంటిచికిత్స, క్యాటలూగుచికిత్స, జి.వి.రెడ్డి, ప్రాప్రయిటరు. బి. రెడ్డి & కో (రిజిస్టర్డ్) గోపాలపురం, తూ.గో.జిల్లా.

సాహిత్య క్రాంతి యోధుల పద్ధతులు

సాహిత్య క్రాంతి యోధుల పద్ధతులు... సాహిత్య క్రాంతి యోధుల పద్ధతులు... సాహిత్య క్రాంతి యోధుల పద్ధతులు...

చేయగలందులకు మద్రాసు విభాగ కార్యదర్శిని అనేక విధములుగా కోరుచున్నాను.

గో. సీతారామస్వామి,

మంగళగిరి

సాంఘిక సంస్కరణలు

ఆర్యా, మన భారతదేశము అనేక శతబ్దముల పరాధీనమై యుండుటతో అనేక దురాచారములు ప్రబలి సంఘము జీవచ్ఛరమైయున్న విషయము అందరకు తెలియును వానిని ఆర్థిక, రాజకీయ, సంస్కరణలతో బాటు సంస్కరింపవలసి యున్నది

ఇంకల మదరాసు ప్రభుత్వమువారు ప్రజాక్షేమమును గోరి ముఖ్యముగా మాడు సాంఘిక సంస్కరణచట్టములను చేసినారు 1 మద్యపాన నిషేధము 2 హరిజన దేవాలయ ప్రవేశము, 3 దేవదాసీ మేళముల నిషేధించు చట్టము ఇవి చక్కగా నమలుజరుపవలసిన బాధ్యత ప్రజలపై వున్నది. అవి విఫలమైన ప్రభుత్వమును నిందింప జాలము అది ప్రజలదే

దేవదాసీ బిల్లు

ప్రభుత్వమువారు కావించిన చట్టము సమగ్రమైనది కాదు. అయినను, భోగము మేళములు దేవదాసీ ములలోన, పూజామందిరములలోన, విగ్రహములు, పటము లున్నచోటను చేయరాదని చట్టము వివరించుచున్నది.

దీని నవకాశముగా దీసికొని వివాహములందు మేళములు చేయవచ్చునని కొందరు ప్రబల్లు వ్యాఖ్యానించుచున్నారు అది సరికాదు వినా హములందు మేళముల నుపయోగించుట ప్రభుత్వము సమ్మతించుట లేదు దానిని బుద్ధిమంతులు, సంస్కరణాభిలాషులు దేశహితము గోరి నివారింపగలరని ప్రభుత్వము ఆభిప్రాయపడినది. దానిని వమ్ముచేయరాదు

కళావంతులు తమ సంఘమునందున్న అవి నీతికి కుమిలిపోవుచున్నారు వారికి ఆత్మగౌరవము గలదు నేడు చాలవరకు ఈ దురాచారమును పాటించి మర్యాదజీవనము చేయుచున్న వారి కుటుంబములు శిలసంపదను హృదయపూర్వకముగా ప్రయత్నముతో రక్షించుకొనుచున్నవి. ఎవరో కొందఱు పూర్వవాసనలు వీడలేక మేళములకు తయారగుచున్నారు దానికి ఆర్థిక కారణమే అనజాలము ఈ విధానము వారి సాంఘిక జీవితమునేకాక సామాజికజీవితమును గూడ కలుషితముచేసినది కాబట్టి ప్రజలు కళావంతుల సంస్కరణ సంఘమువారి ప్రయత్నములకు తోడు పడి కుటుంబములను కాపించు శ్రయత్నములను సాగనియ్యకుండా జేయవలెను ఈ అవినీతి మేళముచేయువారిదే కాదు చేయించువారిది. మేళములు చేయువారి శిలము చేయించువారి స్వభావము దగ్గఱుచుట్టువలె యనుట తప్ప కాగలదా! ఇట్టివారిని నాగరకులు ఏవగింపుగా చూడవలెను. నిరసింపవలెను నిరుత్సాహ పలుపవలెను

పతితమైన సంఘము మేలుకొని ఆత్మగౌరవముతో పావిత్ర్యము కాపాడుకొన ప్రయత్నించుచుండి మనము దానికి దోహద మియ్యవలదా? కాబట్టి యోవకులు, విద్యార్థులు ఈ విషయమున శ్రద్ధవహించి ఇట్టి అవినీతి ప్రయత్నములు జరుగకుండా చేయుచు, భారతమాత సంతానములో కొందఱు అవినీతిజీవనముల అన్న అపఖ్యాతిని తొలగింతురుగాక యని నా మనవి

పరుచూరి వెంకయ్య.

పేరాలలోని గాంధీజీ విగ్రహము ఆర్యా, పేరాల మార్కెట్ వద్దకున్న గాంధీజీ విగ్రహమును తీసివైచి, ఎక్కడైతేనా పార్కులో పెట్టుకొనవలసినదని మద్రాసు గవర్నమెంటు

వారు 26-1-49 తారీఖున యిచ్చిన నోటీసుచూచి కాంగ్రెసు వర్కర్లందరము చాలా చింతించి నాము నంటూరుజిల్లాలోయున్న ప్రతిగ్రామములో గాంధీజీ విగ్రహము లున్నవి. కాని ఎచ్చటను యీలాంటి ఆర్డరు కనిపించలేదు గాంధీజీ విగ్రహముపై గవర్నమెంటువారు యీలాటి ఆర్డరును ఎందుకు యిచ్చినారో బోధపడుటలేదు. పీఠలలో మహాలక్ష్మమ్మ చెట్టువద్ద స్థాపించిన గాంధీమందిరము వద్ద ఉన్నబొడ్డు కి మార్టికో కన్నా పేరాలలో ఉన్న గాంధీమందిరమువద్ద 12 అడుగులు పెచ్చుగా ఉన్నది గవర్నమెంటు వారికి పీఠలలో ఉన్న గాంధీమందిరము ఆటంకము లేని యెడల, పేరాలలో వున్న గాంధీమందిరము ఏవిధమైన ఆటంకముయొందునో కాని పీఠలలో కట్టించినది అడ్డుధికారులు పేరాలలో కట్టించినది కడు పెదవారు పీఠలలో యున్నది కడు యిరుకు ప్రదేశములో. పేరాలలోయున్నది వికలమైన ప్రదేశములో. పీఠలలో కట్టించిన దానికి మునిసిపాలిటీ వారి లైసెన్సులేదు పేరాలలో కట్టినదానికి లైసెన్సు లేదు పీఠలలో ఆవిష్కరణ చేసినది ఆలిండియా కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు గార్లకు భోగ రాజు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు పేరాలలో ఆవిష్కరణ చేసినది ఆంగ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు గోగిసేని రంగాగారు పీఠలదానికి లేని ఆటంకాలు, పేరాలలో ఎందుకు ఉన్నవని గవర్నమెంటువారు భావించినా బోధించియు బోధపడుటలేదు అమరజీవి వ్రాజ్య శాస్త్రాభివృద్ధి హము ప్రదర్శించుకొను భాగ్యము పేరాల ప్రజలకు కేర్పండి చెయ్యట ప్రజామంత్రి లకు భావ్యముకాదు ఈ యిచ్చిన ఆర్డరును బట్టి చూడగా ప్రభుత్వమువారు భాగ్యవంతులను గెండు కళ్ళతోను, పెదవారిని ఒక కంటితోను చూచుచున్నట్లు ఆర్డరునుచున్నది కాని ప్రభుత్వమువారు పేరాలలో కట్టించినది వైచి, పీఠల పేరాలలో ఉన్న విగ్రహములనుగరించి బాగుగా విచారణ జరిపి, పేరాలలో ఉన్న గాంధీ మందిరము ఎట్లు ఆటంకమో, విచారణ కమిటీద్వారా ప్రజలందరకు తెలియ పరచగలందులకు అగినందనపూర్వకముగా గవర్నమెంటువారిని మా ప్రతికర్షారా వేడుకొనుచున్నాను

మెండో నరసింహం.

భవన నిధి

వాచక సోదరిమణులారా, మహారాష్ట్ర సంస్కృతికి నిలయమైన పూనా నగరము దొక ఆంధ్రసంఘ ముండుట వాంఛనీయమని గుర్తెరిగి శ్రీ ఆచంట కనకరాజుగారు తమ ఉదారవిరాళముచే 1941 సం॥లో క్రితేమలైన తమ భార్యపేర "శ్రీ ఆచంట కేషనుబండ్" తెనుగు గ్రంథాలయమును" నెలకొల్పిరి నాటి వండియు అనేకమంది యువకుల ఉత్సాహంతో నీ సంఘము వృద్ధిచెందుచున్నది.

ఆంధ్రుల వైజ్ఞానిక సాంఘిక పురోభివృద్ధికి దోహద మిచ్చుచున్న నీ సంఘము ఇదివరకే అనేక కవిపండిత సన్మానములను గావించి పేరు చెందిన గాయకుల రావించి నాటకముల ప్రదర్శించి లలిత కళాపాఠశాల గావించుచు అందరి యాదరాభిమానములకు పాత్రత గన్నది శ్రీయుతులు విశ్వనాథసత్యనారాయణ రాయప్రోలు సుబ్బారావు, బ్రాహ్మణ, పార్వల రామకృష్ణయ్య శ్రీమతి సూర్యకుమారి మున్నగు వారల రావించి వారి యాశీస్సుల నందికొన్నది

ఆంధ్రోద్యమమున కాటవట్టుగ నన్న ఈ సంఘ కార్యకలాపములు విస్తరించవలె నన్నచో ఇందులకు వలయు సాధన సంపత్తి చేకూర్చవలసి యున్నది ఇప్పటికి రహదారి 1,000 పుస్తకము లున్న ఒక చిన్న గ్రంథాలయము, విలీనమున కనునగు వార్తా పత్రికలు, రేడియో మొదలగు పరికరము లున్న నీనివలన కాదగు వికాసము

చాలదు. ఈ విషయమును గ్రహించి ఆంధ్ర సంఘమును చిరస్థాయి చేయుటకు ఒక భవనమును నిర్మింప సంకల్పించితిమి ఇందలి ఆశయములు వేరుగ విరింప నవసరము లేదు ఇదొక సాంస్కృతిక కేంద్రముగ నుండి మహారాష్ట్ర సాహిత్యమునకు ఆంధ్రసంస్కృతికి పరస్పర బాంధవ్యము కల్పించి పెంపొందింపగలదనుట సాహసము కాజాలదు.

ఇంతవరకు 2,000 రూప్యములు మాత్రము సేకరించగలిగితిమి ఇంకనుచాల మొత్తము కావలసి యున్నది కనుక ఆంధ్ర సోదర సోదరిమణులెల్లరు మా ప్రారవల మన్నించి, ఉదార విరాళముల నొసంగి ఈ రాష్ట్రోత్థర ఆంధ్రసంస్థను జయప్రద మొనర్తురని యాశించుచున్నాము

వెలిచేటి రామమూర్తి (అధ్యక్షుడు)

భావరాజు సుబ్బారావు (కార్యదర్శి)

పూనా.

నల్లమందు పర్మిట్లు ప్రభుత్వ బాధ్యత

ఆర్యా, ఈ ప్రాంతాలలో అందుగుఖ్యముగా నరసన్న పేట తాలోకాలో నల్లమందు పర్మిట్లు అవసరం వున్న వాళ్ళందరికీ దొరకలేదు కారణం యేమని అడిగితే యేదో నిర్మిత సంఖ్య ప్రకారం ప్రభుత్వం యివ్వ మన్నంతమంతుకే నేను పర్మిట్లు యిచ్చేవు అంటుకు వింటి నే నేమి చేశేది, అని తాస్టీలారు అంటున్నాడు.

యీ నల్లమందు అలవాకై నవ్వలో చాలా మంది పర్మిట్లు దొరకక చాలా బాధపడుతున్నారు

అలవాటువున్న వాళ్లు నల్లమందు దొరకక దైవీ కంగా శరీరాన్ని అంటియున్న జబ్బులతో బాధపడుతూ గోలపెడుతున్నారు

విధిగా కావలసిన వాళ్లందరూ మంతు యివ్వడం ప్రభుత్వధర్మం అలాగ యివ్వ నప్పుడు అది అరాచకానికి దారితీస్తుందని ప్రభుత్వం గుర్తించాలి

కావున ప్రభుత్వం వెంటనే సక్రమంగా విచారించి అవసరం అయిన వాళ్లందరూ నల్లమందు పొరికేటట్లు చేతదరని ఆశించుచున్నాను.

డా. బెహరా సత్యనారాయణరావు, నరసన్న పేట.

గర్భనిరోధిని

శరీరాంగ్యమునకు భంగంలేకుండా కొంతకాలమువరకు గర్భం గాకుండా ఆపుటకు ఔషధం గు. 10 లు శాస్త్రతంగా రాకుండా చేయుటకు గు. 25 లు వి. పి. చార్జీ గు. 0-12-0 లు

పుంస్తవ వర్ధనితైలం

నరములు బలహీనత చెంది సంతోష సౌఖ్యములకు దూరమై దుఃఖించువారల పాలిటవర ప్రసాదిని మా నపుంసక తైలం 1 సీసా గు. 10 లు వి. పి. చార్జీ గు. 0-12-0 ట్లు. మరియు నేపాళదేశపు కస్తూరి అంబో, హేమం కలసి ప్రత్యేకంగా తయారుచేయబడి జగత్పుఖ్యాతి పొందిన తైలముగలదు. సీసా 1 కి గు. 25 లు వి. పి. చార్జీ ట్లు 1 ఆర్డర్లించువారు ముందుగా పైకం సంపుచూ జవాబుకు కలుగుపంపేది

డాక్టర్ రత్నం అండ్ సన్సు,

మలకపేట బిల్డింగ్స్, హైదరాబాద్, డిక్టన్.

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు అయ్యురేవదికెక్క తెల్లవిరంగును మార్చి కావ్యతముగా వెంట్రుకలకు నలుపుచున్న గుణం కానిదో డబ్బు వాపసుచేయబడును. తైలపు కొంచెమైయుండిన రూ. 2-8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ. 8-8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ. 5-0-0

గమనింపు — ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు ఔషధము

Dinrakshak Aushadhalaya, No. 214 P. O. Rajdhanavar (Hazariabagh.)

స్వాతంత్ర్యం - దాని హద్దులు

శ్రీ చోడవరపు బాబూరావు

గాడిద అరుస్తూంటే అందులో ఎంతో అపురూపమైన సంగీతం వినపడుతుంటుంది. నాకు ఎంతో అయితో, ఒడిదుడుకులు లేకుండా, రాగతాళయుక్తంగా అంత చక్కగా పాడగలిగినవారు ఇంతవరకు ఎక్కడా మనుషుల్లో కనపడలేదు. నాకు త్యాగరాజకృతులుగాని, దీక్షితులవారి కీర్తనలుగాని, తాళ్లపాకవారి పదాలుగాని నేర్చుకోకుండానే అంత అద్భుతంగా పాడగలగడం ఆ అమాయకపు జంతువుకు యిచ్చిన భగవంతుడి చిర్యమిది. ఆ కృత్యపోతుంటాను అప్పుడప్పుడు. నేను చెప్పేది మాత్రం నచ్చకపోవచ్చును 'మీకు నచ్చితే రాలి' అని కూడా నేనననుకొని ఇది న మృదంగ విషయం మాత్రం కాదంటున్నాను. గాడిద అరుపులో సంగీతం నాకే గాక ఇంకా చాలా మందికి వినపడివుండవచ్చు - తప్పకుండా వినపడివుంటుంది. గాడిద అరుపు విని దానివల ఆకర్షింపబడి అటువైపు చూడకుండా వెళ్లే వాళ్ళు ఎవ్వరో ఒక్కరికి పేరు చెప్పండి! కాని వారా విషయం బహిరంగంగా ఒప్పుకోటానికి జంతువులు, ఎందువల్ల? ప్రపంచంలో గాడిదకి సంగీతంలో స్థానం లేనందువల్ల సంగీతంలో కవులు కోరిక ప్రథమస్థానం యిస్తూవుంటే గాడిద సంగీతం బాగుంటుందని సాహసించి చెప్పటానికి యెవరి పుష్పదళం? అయితే అట్లా కోరిక గొంతులోని సంగీతమార్గం చవిచూసిన వారికి గాడిదసంగీతంలో స్థాందర్యం గోచరింపలేదేమో. వారి కళ్ళలోకి గోచరింపని స్థాందర్యం నీ కట్లా గోచరించింది అని నన్ను ఒక టూనిక్ వీల్లేదంటూ అట్లా గాడిద అరుపులో సంగీతం నా కొక్కడికే ధ్వనించియుండవచ్చు. ఇతరులకు ధ్వనింపకపోయినంతమాత్రాన నా అరుపువాన్ని నేను కాదనలేదు. కోరిక గొంతులో కూడా నాకు సంగీతం వినపడుతూనే ఉంటుంది కాని ఆ సంగీతం వేరు. కోరికపాట హృదయానికి ఓవిధమైన ముద్ర కలిగించి వివిధ అభివ్యక్తితో అలలుతించిపోయివున్న మనస్సుకి ఓవిధమైన ఆనందం కలిగించి తీగకొలం స్వగధామపు పాటిమేల్లో యావృతమైయుండి గాడిద సంగీతంలో ఓవిధమైన 'డిగ్నిటీ', మనస్సుకి ఉత్తేజాన్ని కలిగించి కార్యసాధనకు పురికొల్పే మహత్త్వమైన సందేశం యివ్వడమే.

ఇదంతా కేవలం కులాసాకోసం చెప్పే కబురేనని అనుకోవద్దు. 'స్వీడిస్ స్వాతంత్ర్యం' యొక్క సరియైన అర్థం ఏమో చెప్పటానికి ఆ మాటయొక్క అర్థం సరిగా తెలుసుకుంటే ప్రపంచంలో ఇన్ని యుద్ధాలు రాకపోవులేమో అనిపిస్తుంటుంది. స్వీడిష్ స్వాతంత్ర్యం

అంటే, క్రైస్తవ తాళి ప్రాయంగానే అని బుచ్చుకోటానికి వుండవలసిన స్వాతంత్ర్యమే గాని, ఆ అభిప్రాయాన్ని ఇతరులైన కూడా బలవంతంగా రుద్దటం గాడు దీనివల్ల మనకు తెలియకపోయే మనం మన క్రైస్తవ స్వాతంత్ర్యాన్ని అమలుపరుచుకుంటూ యితరుల క్రైస్తవ స్వాతంత్ర్యాన్ని హరిస్తున్నామనే విషయం గుర్తించాలి. అట్లా యితరుల స్వాతంత్ర్యం, మన స్వాతంత్ర్యం కూడా అమలుజరగాలంటే యితరులకూ మనకూ కూడా స్వాతంత్ర్యానికి కొన్ని హద్దులుండాలన్నమాట ఈ హద్దులు పైకి స్వాతంత్ర్యాన్ని అణగదొక్కేవిగా కనపడినా, అవి స్వాతంత్ర్యానికి సహాయకావాలే అని మాత్రం మనం గ్రహించాలి.

ఇదంతా చెబుతూంటే ఒక విషయం జానకం వల్లండి ఆమధ్య కమ్యూనిస్టులందరి ఆరాటం చేసే కోజుల్లో, 'కోలవెన్ను' అనే ఓ వూళ్ళో కొంతమంది కమ్యూనిస్టులు తమపార్టీకి రాజీనామాయిచ్చి కాంగ్రెస్ లో చేరుకున్నామని ప్రకటించారు కొంతమంది కాంగ్రెసువారు, అట్లా ప్రకటించినంతమాత్రాన లాభం లేదనీ, ఏదో ఒక నిర్దిష్టమైన కోజున, వారందరూ జేరి కాంగ్రెసులో చేరుకున్నామని ప్రమాణాలు ఉండాలనీ చెప్పారు. ఓకోజున గ్రామంలో సభ జరిపి, ప్రమాణం చేశాక కొంతమంది చేరినా, ఆయా కమ్యూనిస్టులందరి విరుద్ధమై, ఇతరులకు సహాయం చేశాక ప్రమాణం చేశామని చెప్పారు. ఆ సభలో 'కోడి' అనే, బంగారు కుక్కను కొని వచ్చి నట్లుగా వుండని కుక్కను కొని వచ్చి ఏదో నాలుగైదు మంది చేర్చుకొని 'కోడి' అంటూ మిదలూరించి చూపుకోరికతో 'స్వాతంత్ర్యం' అంటూ ప్రకటించారు. 'స్వాతంత్ర్యం' అంటే అయితే ప్రమాణం మంత్రం, గవర్నరు జనరలు మొదలైనవారంతా తమతమ అధికారాలు తీసుకోవాలేమని ముందు ప్రమాణమేమంటే చదువుతారెందుకే? వారి కామాత్రం 'నాలుగు ముక్కలు' చెప్పటం చేతగాకనా? వారి కామాత్రం స్వాతంత్ర్యాభిలాష లేకపోవటంవల్లనా? కాదు ఫలానా క్రైస్తవ చేయబోయే పని మనకుకు హత్తి, జేరికా గాకుండా 'సీరియస్' గా తీసుకునే టటువంటి 'ఫీలింగ్' అట్లా ప్రమాణమేమంటే విలేనే హృదయంలో కలుగుతుంది అటువంటి ఆచారాన్ని, హద్దుల్ని ఎటువంటి స్వాతంత్ర్యాభిలాష కలిగిన మానవుడుకూడా ఉల్లంఘించటానికి వీలేదు. ఆ పొరుకికి, అట్లా ప్రమాణం చేయించటం 'స్వాతంత్ర్యానికి విఘాతం' కలిగినట్లు తోచియుండవచ్చును కాని అట్లా

కొంతమంది స్వీడిష్ స్వాతంత్ర్యం కి వున్న హద్దుల్ని గుర్తొక్కపోవటమే.

హిందువుల హృదయాలు చాలా సున్నితమైనవి. ఒక్కొక్కప్పుడు అతిసున్నితంగా వుండి హాని కలిగించేటట్లుగా తయారవుతున్నాయి. అటువంటి సందేహం లేదు ఆ సున్నితత్వం ఎంత ఎక్కువయిందంటే, ఒక్కో కొండం నుంచి ఒక్క విషయం న్ని పరిశీలిస్తే కలిగే బావాలు హృదయంలో బాగా హల్లుకుపోయి, రెండో కొండంవచ్చి ఆ విషయాన్ని పరిశీలించవలసిన విషయం మరపు కలిగించి, విముఖత్వం కూడా కలిగిస్తోంది. ఒక్కొక్కప్పుడు స్వాతంత్ర్యానికి ఒక దిక్కున వున్న హద్దుల్ని వైపు నిర్ణయించాం అయితే గొంట్లో దిక్కునుండి నిర్ణయించబడిన హద్దుల్ని మరిచిపోతే మొదటికే మోస మొస్తుంది మొదట చెప్పిన ఉదాహరణ తీసుకుంటే గాడిద అరుపులో సంగీతం వున్నదంటున్నాను నేను అయితే మిరంతా కూడా ఆ మాట ఒప్పుకోవాలని నేననటలేదు. నా క్రైస్తవ తాళి ప్రాయంగా మాత్రం వెలిబుచ్చి వుండుంటున్నాను. ఇది స్వాతంత్ర్యానికి ఒక దిక్కున వున్న హద్దు అయితే స్వాతంత్ర్యానికి హద్దులున్న గాడిద, 'గాడిద అరుపులో సంగీతం వున్నది అని నువ్వనటానికి వీలేదు' అంటే మాత్రం నేను నువ్వనా ఇది 'హద్దులు' అనే పేరుతో స్వాతంత్ర్యాన్ని అణగదొక్కటమే.

స్వాతంత్ర్యం అనే మాట మనదేశం అందరిలోనూ కూడా గొప్ప చలనం కలిగిస్తోంది 'where the mind is without fear and the head is held high, .. into that Heaven of freedom, my Father, let my Country awake', 'ఇహ తల వంచుకునే చువ్వ నడవ్వల నీ న పని లేదు లే, గొప్ప యుద్ధం విటారుగా నిలబడి ఎదుటి వాడి కళ్ళలోకి కనిపించుకో' అని నందేశం వున్నాడు రవీంద్రనాథ్ టాగూరు. ఇది మనదేశంలో చలనం కలిగించింది చలనం కలిగించింది. విడిగిం చేయటంలే, అంతకు మించినా నడిచేవాళ్ళు తయైతి - బాగా వున్నామని చెప్పింది, కళ్ళు నెత్తిమీద పెట్టుకుని మనస్సులు పెట్టారు ఇందులో పొర పొర పొర పొర బుద్ధిమంతులు వెంటనే వారి స్వాతంత్ర్యం, స్వాతంత్ర్యమంటే యిది అయితే యెత్తుగా యెత్తుగా ఉంది. అయితే సారి ముందుకు వచ్చారు మళ్ళీ తలకిందికి ఒంగేసింది! ఇంతకూ రవీంద్రుడు చెప్పినట్లుగా నిటారుగా ఒక్కరూ నడవలేదు!

ఈ సందర్భంలో ప్రపంచవిఖ్యాత వేదాంతి విజేకానంద చెప్పిన ఒక్క విషయాన్ని ఉదాహరించి ముగిస్తాను. లూర్యం ఒక ఋషిశ్వరుడు మానవులలోని మన హృదయాన్ని, దృఢత్వాన్ని నిర్ణయించటానికి ఒక పరీక్ష పెట్టాడు. ఒక మనిషి తలపై నీటితోనిండిన పాత్రనుంచి, ఒక్కొక్కసారి తోడుకుంటూ ఆత్రమంచుట్టా తిరిగి రావాలి అట్లా తిరిగేమయంలో ప్రక్కన ఎంతో ఉల్లాసకరమైన సంగీతంతో, అస్పరల వంటి శ్రీలు నృత్యం చేస్తూవుంటారు అటువంటి సమయంలో చలించకుండా ఏ మానవుడూ మనస్సు నిలవలేదు. ఇది పైకి, ఏదో పనిపిల్లకి నాయనమ్మలు చెప్పే కథగా కనపడవచ్చు. అసలు యిటువంటి నాయనమ్మల కథలే మనం బాగ్రతగా అర్థం చేసుకున్నట్లుంటే కలిగేలాభం ఎటువంటి విద్యా విధానంవల్ల కూడా కలగదు. 'నాకు శిష్యుడుగా వుండటమే ఓపెద్ద ఎదుర్కొనే పని' అన్నాడు గురజాడవారి గిరిశం. అట్లాగే, నాయనమ్మలకి శిష్యులుగా వుండటమే ఓ గొప్ప ఎదుర్కొనే పని అంటాను నేను. నాయనమ్మల కథలు విని తమ తమ శిష్యుల మెరుగులు దిద్దుకుని జేకానికి మహాపకారం చేసినవారే, ఇప్పటివరకూ చరిత్ర ప్రసిద్ధి కెక్కిన మహానీయులంతా. స్వాతంత్ర్యం అనేమాటకు చక్కని నిర్ణయనం యిస్తోంది వైస చెప్పినకథ. కోరికలనే గుర్రాలకు కౌంటిగించి, కళ్ళు పోకుండా బాగ్రత పడేశాకే స్వాతంత్ర్యం. అట్లా తలపై నీటి చుక్కతోణ కుట్టా, ఇతరశక్తులన్ని ప్రతిఘటంగా వ్యవహరిస్తున్నా తన త్రోవను వెళ్ళగలగటంలోనే తన క్రైస్తవ స్వాతంత్ర్యాన్ని చక్కగా ప్రక

ర్శించగలుగుతున్నాడు మానవుడు. అలా చేతుల్ని తన అటవసువు గాకుండా, అదుపులో వుంచి తన స్వాతంత్ర్యాన్ని జరుపుకుంటున్నాడు ఇది మన బుద్ధి సాధ్యపడవలసిందేగాని సామాన్య మానవాళిపడేది, పువకరించేది కాదని నావచ్చుకొని యిందులో వున్న 'స్వ' అర్థం చేసుకోవాలనే నా ఉద్దేశం. స్వాతంత్ర్యం హద్దుల్ని గుర్తొగని మానవుడు స్వాతంత్ర్య సాధనచటాని కనగ్గుడు అందువల్ల గాక లోకానికూడా చేయి మూడుతుంది.

తూపురాన్లో సాహిత్య సభలు

(6 వ పేజీ తరువాయి)

ప్రవాసమామలైవరదా నా గర్వం చూస్తే, అందరికీ సరభక్తి అదిగా కంచుకెక్కింది - తాళ్యమైన పురాణభక్తి కావ్యగానం నానుతోంది వీరు రచన పోతనానందించి కొన్ని పద్యాలు పాటితన చరిత్రను ప్రచురింపబడ్డంటే కొన్ని చదువుకోవాలని నేనంటాను యించాను.

ఇంక శ్రీ అంబటిపూడి వెంకటరత్నం చందీరులో ఉంటూ, శ్రీయుతులు శ్రీనివాసరావు, పులిజాల హనుమంతరావు లైన అనేకులు యువకులకు సాహిత్య నిచ్చారు. కవిత్వాన్ని తన వ్రాస్తూ వచేత వ్రాయించగలగ తోచిందో నిర్భయ అనేపూరు అడే ఫోరటి కావ్యగానం ప్రస్తుతమాతూ ఉంటుంది.

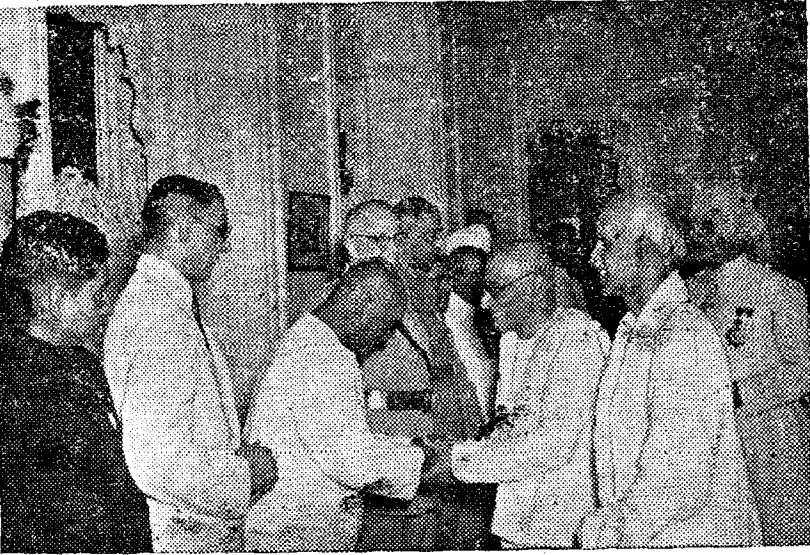
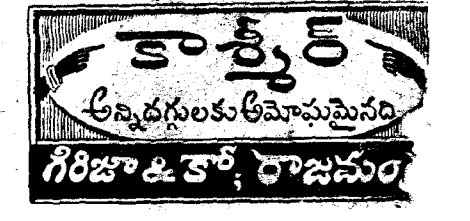
శ్రీ గడియారం రామకృష్ణశర్మ, తిరు. వెంకన్న, తెలుగునాటచేరి, తిమిళ ఆయ్య గారుగా మారిపోయాడని ఒక చక్కటి గేయ వ్రాశాడు దాన్ని కొనకొనక చదివి విన్నారు జనం.

చివరకు - అసలు మొదట చెప్పాల్సి, జేమ - దాశరథి దాశరథి శ్రీశ్రీ దూకే - అంటే ప్రతికవి దాశరథి హి పొట్టి విగ్రహం. అంత చిన్న విగ్రహంలో, అమంటలు విలయాన్ని మాలలు, విషనగ్న కీలల విక్రూరబాహులు - ఉండలేక కవిత్వరూపంల బయటకు ప్రవహిస్తున్నా యింకా వార్యులగారు చెప్పారు దాశరథి కా: గానం గెరిసాపు జలపాతం వంటిది ఆకలికి ఏడ్చు చొక్కల నార్పి పిలచి తిరుగుబడడం ధూమి బొంగరముమిద.

కప్పకాన దుప్పలేని కవికలాన గప్పకాన నిష్ఠమంటలు గ్రమ్మనంట మహాసభవారు దాశరథి శ్రీశ్రీపం చెలుక సత్కరించారు. పల్లెపచాలు పాడుకొంటు చళభక్తి ప్రబోధాన్ని చేస్తున్న జాకారడిగ దాశరథి రూ - 116 చదివించాడు మలంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు ఆనందబాహులతో దీనిం గారు. విష్ణవీతాల వ్రాసే దాశరథి కన్నీటి ధార ప్రవహించింది.

కాళోజీ గొంతు మానుకుపోయింది. కళ్ళ జలజలలాడాయి దాశరథి కాగిలించుకొని ఆశీర్వాదించాడు అందరికీ పూర్తి పోయాయి. దాశరథి ప్రతిఒక్కని హృదయాన్ని ఆక్రమించాడనటంలో సందేహం లేదు.

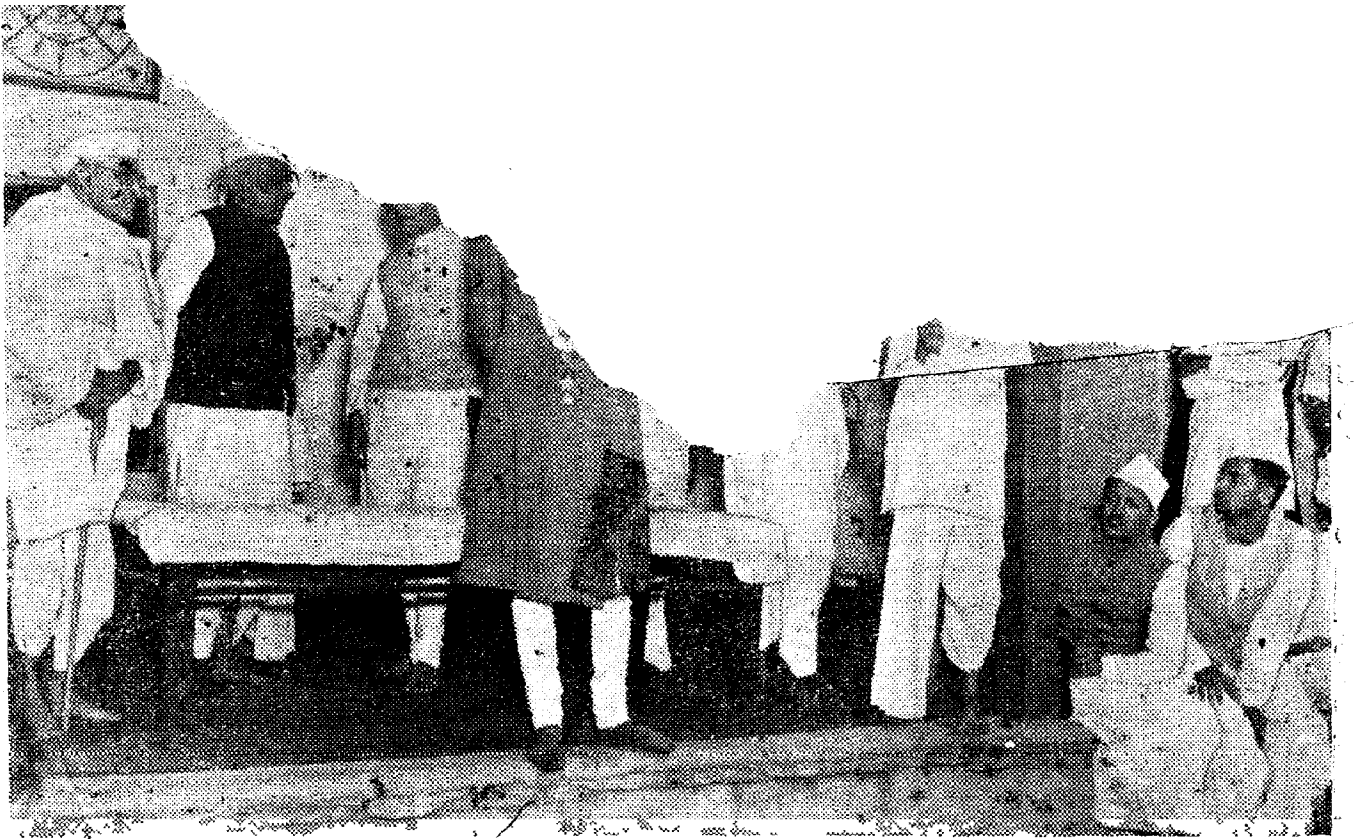
మహాసభలో అనేకులు పాల్గొన్నారు. మహాసభ విజయానికి అనేకులు తోడ్పడ్డ ఈ మొత్తంమీద ఎవరు లోపించినా, అలోపయ్యేదని నా నమ్మిక. ఆహ్వాన ధ్యతీకుడు, పేరుపేరునా, ప్రతిఒక్కరినీ పూలమాలలు వేశారు. అంతా కలిసి తూపుర గ్రామానికి సమర్పణించారు.

గవర్నరు జనరల్ శ్రీమాన్ సి. రాజగోపాలాచారిగారు చెన్నపట్నము వచ్చినప్పుడు ప్రభుత్వభవనములో ప్రధాని రామస్వామిరెడ్డిగారు గవర్నర్ జనరల్ కు ప్రముఖులను పరిచయము చేయుచున్న దృశ్యము. మేమరు ఎస్. రామస్వామినాయుడు, గవర్నరు జనరల్ గార్లు కరచాలనము చేసుకొనుచున్నారు.

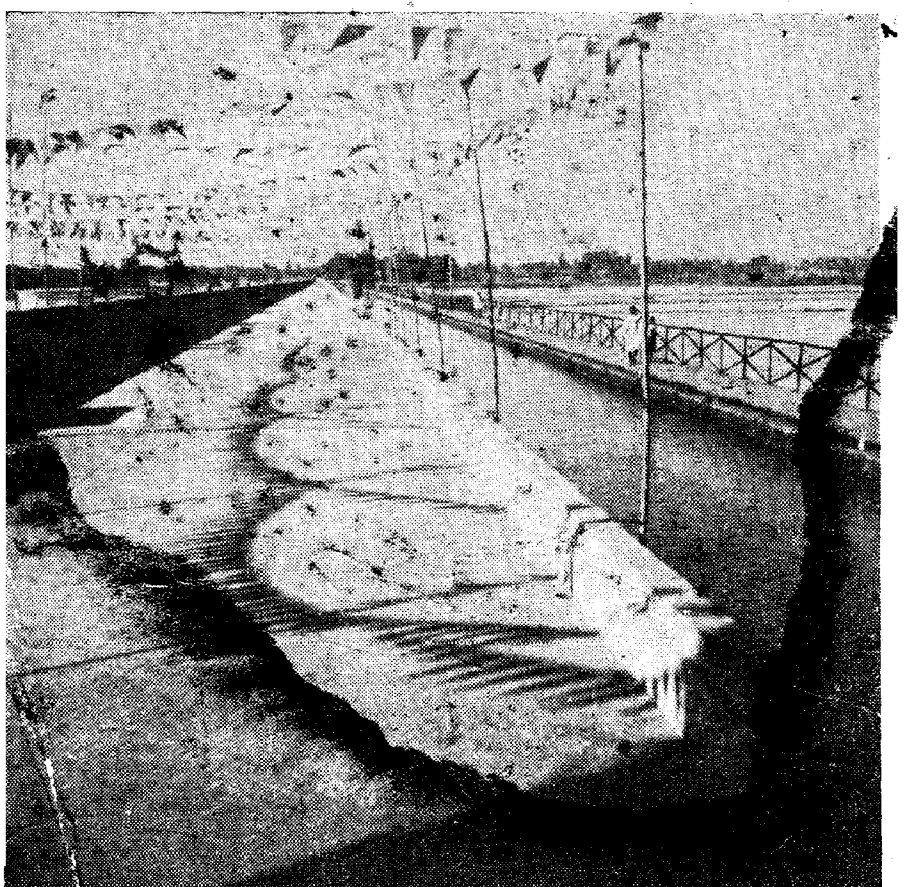

గాంధీమహాత్ముడు హత్యకేసును విచారించిన ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి ఆత్మచరణ్

గుజరాత్ పర్యటన సందర్భంలో భారతప్రధానమంత్రి పంజిర్ నెహ్రూ సభ్యుల ఆశ్రమమును సందర్శించినపుడు తీసిన ఛాయాచిత్రం.

గన్నవరం ఆక్విడక్టు

శ్రీ కళా వెంకట్రావుగారు ప్రారంభోత్సవం చేసినప్పటి ఆక్విడక్టు చిత్రాలు.

సర్వస్వము

య సంపుటములు

ఆకృతియందు ౬౦౦ పుటలు గలవు. ఇందు 'అ' నుండి 'అధ్వర్య' వరకును గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటము ౧౨౭, వివిధ విషయములు ౪౦౦ కలవు. రెండవ సంపుటమునందు డిమ్మీ ౪-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ లకు మించిన పుటలు కలవు. "అ" మొదలుకొని "అశ్వినీ" వరకు గల విషయము గలదు. త్రివర్ణపటములు ౧౦, వానిలో ౨ అమరావతి స్తూపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెందినవియు, ౬ దేశచిత్రపటములును గలవు ఇవిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటములు కలవు. ప్రాచీనాంధ్రుల కళానంపదన వ్యక్తముచేయు అమరావతిస్తూపమును గురించిన గొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతి శిల్పమునకు సంబంధించిన హాథ్ టోక బొమ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేషభూషాదుల నెల్లడించు బొమ్మలు ౫౦ వలకును గలవు. మరియు అభినయమః వ్యాసమున భరతశాస్త్రమునందలి వేటువేటుపాత్రములను నూదించు బొమ్మలు ౫౭ ను, "అనాహతము" నందుపట్టుకొందు చిత్రములును గలవు. ఇట్లు ఆయా వ్యాసములకు చెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౩౫౦కి పైగా నున్నవి. వివిధ విషయముల సంఖ్య ౪౦౦ వరకు నుండును. సంపుటము ౩-వ న్నడకీచర్మమతోడను బంగారు రేఖతోడను న్నంపుటిక్కుము. ప్రతినంపుటమున ౬౦౦ పుటలుండను.

ప్రతి సంపుటము వెల రూ. ౧౦

పోస్టు ఖర్చులు : రూ. ౧-౦-౦.

రైలు ద్వారా దగ్గర పోస్టుకు ఖర్చులు : రూ. ౧-౦.

మేనేజరు,

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వ కార్యాలయము,

నెం. 7, తామ్రచెట్టిపేట, మదరాసు.

ఆంధ్రపత్రిక

తెలుగు మెఱుగులు

శ్రీ విరోధినామ సంవత్సర పంచాంగం

గ్రంథకర్త : వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

శుభానికీగాని, అశుభానికీగాని పంచాంగము చూడని హిందువు ఉండడు. ప్రతి హిందూగృహానికి తప్పనిసరి వస్తువు పంచాంగము.

తెలుగుదనము, తెలుగునంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవతరించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవితా పారమ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల పలుకుబడికి మనపై చెల్లుబడి, విలక్షణమైన మగ అరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలో గ్రంథులు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మెఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముల సంపుటి. శాస్త్రీగారి పాతక ముప్పాద సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించియున్నది. ఆంధ్రాభిమానముగల వారందరు అవశ్యము చదువవలసిన గ్రంథము. పుస్తక త్వరపడవలెను.

దైవజ్ఞ భూషణ బ్రహ్మశ్రీ పిడపర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలు గారిచే గుణింపబడినది.
1000 కి రు. 175/- 100 కి రు. 20/- వెల.
1.కి రు. 0.4-0.

ప్యాకింగు, పోస్టేజి ప్రత్యేకము. ఆర్డరుతో పాటు, నగం పైకం అడ్వాన్సుగా పంపవలెను.

(1000 ప్రతులకు ఆర్డరుచు వారి దరువాతా ముఖపు పుట దించబడును.)

సరిత రూ. తపాలాఖర్చులు/కి అణాలు.

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మద్రాసు

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము మద్రాసు